

TECHNICKÁ UNIVERZITA V LIBERCI

FAKULTA PEDAGOGICKÁ

Katedra: sociálních studií a speciální pedagogiky

Bakalářský studijní program: Předškolní a mimoškolní pedagogika

Studijní obor: Speciální pedagogika pro vychovatele

Název BP:

MOŽNOSTI ZABEZPEČENÍ PÉČE DĚTEM SE SPECIFICKÝMI PORUCHAMI UČENÍ NA ZÁKLADNÍCH ŠKOLÁCH

Autor:

Podpis autora: _____

Kateřina Koželuhová

Mládežnická 239

435 42 Litvínov

Vedoucí práce: doc. PhDr. Bohumil Stejskal, CSc.

Počet:

stran	obrázků	tabulek	grafů	zdrojů	příloh
64	12	15	5	26	8 + 1 CD

CD obsahuje celé znění bakalářské práce

V Litvínově dne: 25. března 2005

Prohlášení o původnosti práce:

Prohlašuji, že jsem bakalářskou práci vypracovala samostatně a že jsem uvedla veškerou použitou literaturu.

V Litvínově dne: 25. 3. 2005

Kateřina Koželuhová

vlastnoruční podpis

Prohlášení o využití výsledků BP:

Byla jsem seznámena s tím, že na mou bakalářskou práci se plně vztahuje zákon č. 121/2000 o právu autorském, zejména § 60 (školní dílo).

Beru na vědomí, že Technická univerzita v Liberci (TUL) má právo na uzavření licenční smlouvy o užití mé bakalářské práce, a prohlašuji, že **souhlasím** s případným užitím mé bakalářské práce (prodej, zapůjčení, kopírování apod.).

Jsem si vědoma toho, že: užít své bakalářské práce či poskytnout licenci k jejímu využití mohu jen se souhlasem TUL, která má právo ode mne požadovat přiměřený příspěvek na úhradu nákladů, vynaložených univerzitou na vytvoření díla (až do jejich skutečné výše). Bakalářská práce je majetkem školy, s bakalářskou prací nelze bez svolení školy disponovat.

Beru na vědomí, že po pěti letech si mohu bakalářskou práci vyžádat v Univerzitní knihovně Technické univerzity v Liberci, kde bude uložena.

Autor:

Kateřina Koželuhová

Podpis:

vlastnoruční podpis

Adresa:

Mládežnická 239

435 42 Litvínov

Datum: 25.3. 2005

Touto cestou si dovoluji **poděkovat** všem, kteří mi byli nápomocni při získávání informací, jež mi umožnily lépe pochopit problematiku vzdělávání dětí s poruchami učení.

Děkuji doc. PhDr. Bohumilu Stejskalovi, CSc. za vedení práce, PhDr. Markétě Šauerové, PhD. a Mgr. Soně Voznicové za odborné konzultace a pedagogům z Modřanské základní školy s rozšířenou výukou jazyků, Aneglovova 3183 v Praze 4 - Modřanech za to, že jsem se mohla zúčastnit jejich vyučování. Největší poděkování však patří dětem s poruchami učení, se kterými jsem se setkala a díky nimž jsem se s tématem vzdělávání dětí s poruchami učení podrobněji seznámila.

**Název BP: MOŽNOSTI ZABEZPEČENÍ PÉČE DĚTEM SE SPECIFICKÝMI
PORUCHAMI UČENÍ NA ZÁKLADNÍCH ŠKOLÁCH**

**Název BP v angličtině: POSSIBILITIES OF ENSURING CARE OF CHILDREN
WITH SPECIFIC LEARNING DISORDERS AT
ELEMENTARY SCHOOLS**

Jméno a příjmení autora: Kateřina Koželuhová

Akademický rok odevzdání: 2005

Vedoucí BP: doc. PhDr. Bohumil Stejskal, CSc.

RESUMÉ

Bakalářská práce se zabývala problematikou vzdělávání dětí se specifickými poruchami učení v běžných základních školách a vycházela ze současného trendu integrace, tolerance a individuálního přístupu. Cílem práce bylo ověřit možnosti pro vzdělávání žáků s poruchami učení v základních školách. Podařily se zmapovat tři typy péče, které mohly nabízet základní školy. Jednalo se o specializovanou třídu pro žáky s poruchami učení, třídu individuální péče a integraci v běžné třídě.

Práci tvořily dvě stěžejní oblasti - teoretická a praktická část. Teoretická část popisovala a objasňovala pomocí odborné literatury, novinových článků, předpisů a vyhlášek nejen současné, ale i dřívější možnosti při vzdělávání žáků s poruchami učení. Praktická část zjišťovala pomocí studia dokumentace a pozorování ve vyučování, jaký byl nejvhodnější typ pro vzdělávání žáků s poruchami učení. Výsledky ukazovaly, že všechny tři výše jmenované typy péče měly kladné i záporné stránky a tudíž nebylo možné jednoznačně říci, že jeden typ péče byl vhodnější než ten druhý. Zároveň pomocí dotazníku zjišťovala postoje, názory a spokojenost 24 žáků s poruchami učení se současným typem vzdělávání. Přestože se jednalo o subjektivní názory dětí, zde bylo možné setkat se u většiny spokojeností

Za největší přínos práce vzhledem k řešené problematice bylo možné považovat možnost účastnit se vyučování, to zaznamenávat a využívat těchto materiálů i v další pedagogické praxi.

SUMMARY

The B.A. dissertation concerns problems associated with educating children with specific learning disabilities in ordinary elementary schools. It is based on a study of current trends in integration, tolerance and individual acceptance.

The goal of the study was to determine what opportunities are available to these children. The result is an outline of three standards of care which elementary schools may be able to offer: Special classes for children with learning disabilities, Parallel instruction in the Czech language, Integration into normal classes.

The work comprised two basic methods of evaluation – theoretical and practical. By using specialized literature, newspaper articles, recipes and advertisements, the theoretical approach described and clarified current and past tools used in educating students with learning disabilities. With the help of documented studies and in-class observations, the pragmatic approach looked for the most useful standards available for the students' educational development.

The results showed that all three above-mentioned types of care had both positive and negative aspects and thus it was impossible to say that one type of care was better than another.

At the same time, a survey of twenty-four learning-disabled students of comparable levels of education was conducted to determine their attitudes, opinions and levels of satisfaction. Although the survey dealt with the subjective opinions of children, one could take absolute satisfaction from it. Beyond providing a great means of helping to solve the problems, it was possible to appreciate participating in the teaching process, to record the findings and use them in future pedagogical practices.

OBSAH

SEZNAM POUŽÍVANÝCH ZKRATEK.....	8
1 ÚVOD.....	9
2 TEORETICKÉ ZPRACOVÁNÍ PROBLÉMU.....	11
2.1 Obecná charakteristika specifických poruch učení.....	11
2.1.1 Charakteristika jednotlivých poruch učení.....	13
2.1.2 Příčiny vzniku poruch učení.....	16
2.2 Historie péče o děti s poruchami učení.....	17
2.3. Současné možnosti v péči o děti s poruchami učení.....	19
2.3.1 Integrace žáků s poruchami učení.....	22
2.4.1.1 Individuální vzdělávací program.....	22
2.3.2 Třídy individuální péče.....	23
2.4.3 Specializované třídy.....	25
2.4 Hodnocení a klasifikace žáků s poruchami učení.....	26
2.5 Pomůcky pro žáky se specifickými poruchami učení.....	28
2.5.1 Pomůcky pro dyslektiky.....	28
2.5.2 Pomůcky pro dysortografiky.....	29
2.5.3 Pomůcky pro dysgrafie.....	31
2.5.4 Pomůcky pro dyskalkuliky.....	31
3 PRAKTICKÁ ČÁST.....	33
3.1 Cíl praktické části.....	33
3.2 Předpoklady průzkumu.....	34
3.3 Použité metody.....	35
3.4 Charakteristika zkoumaného vzorku.....	36
3.4.1 Specializovaná třída.....	36
3.4.2 Třída individuální péče.....	37
3.4.3 Integrace.....	37
3.5 Průběh průzkumu.....	38
3.6 Výsledky a jejich interpretace.....	39
3.6.1 Pozorování.....	40

3.6.1.1	Výsledky pozorování ve specializované třídě.....	40
3.6.1.2	Výsledky pozorování ze třídy individuální péče.....	43
3.6.1.3	Výsledky pozorování integrovaných žáků.....	46
3.6.2	Výsledky studia dokumentace	50
3.6.2.1	Výsledky studia dokumentace ve specializované třídě.....	50
3.6.2.2	Výsledky studia dokumentace ve třídě individuální péče.....	50
3.6.2.3	Výsledky studia dokumentace integrovaných žáků.....	51
3.6.3	Vyhodnocení dotazníků.....	51
3.7	Shrnutí výsledků praktické části a diskuse.....	54
4	ZÁVĚR.....	59
5	NÁVRH OPATŘENÍ.....	60
6	SEZNAM POUŽITÝCH ZDROJŮ.....	61
7	SEZNAM PŘÍLOH.....	64
	Příloha č. 1 - Metodický pokyn ministryně školství	
	Příloha č. 2 - Směrnice MŠMT ČR	
	Příloha č. 3 - Vyhláška č. 73	
	Příloha č. 4 - Dotazník	
	Příloha č. 5 - Fotografie z vyučování	
	Příloha č. 6 - Obrázky speciálních pomůcek	
	Příloha č. 7 - Ukázka práce žáků	
	Příloha č. 8 - Individuální vzdělávací program	

SEZNAM POUŽÍVANÝCH ZKRATEK

SPU - specifické poruchy učení
SPCH - specifická porucha chování
LMD - syndrom lehké mozkové dysfunkce
ADD - prostá porucha pozornosti
ADHD - porucha pozornosti spojená s hyperaktivitou
IVP - individuální vzdělávací program
OŠD - odklad školní docházky
ZŠ - základní škola
SŠ - střední škola
ČJ - český jazyk
RVJ - rozšířená výuka jazyků
PPP - pedagogicko-psychologická poradna
SPC - speciálně-pedagogické centrum
MŠMT - Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy

1 Úvod

Problematice SPU je v současné době věnována velká pozornost. Potíže se čtením, psaním a počítáním mohou znemožňovat cestu k dalšímu vzdělávání.

Počátky péče o děti s SPU se datují od počátku 50. let 20. století, kdy tuto péči zahájila Psychiatrická léčebna v Havlíčkově Brodě. Od té doby bylo již o zmíněné problematice mnoho řečeno i napsáno. Mezi přední odborníky, zabývající se touto problematikou, patří Matějček, Zelinková, Kucharská, Michalová, Pipeková a Pokorná. Otázka poruch učení byla, je a bude aktuální. Počty žáků s diagnostikovanou poruchou učení se stále zvyšují. Je to díky větší informovanosti rodičů a pedagogů? Nebo je to díky tomu, že školy na žáky s diagnostikovanou SPU dostávají vyšší finanční dotaci? Či je to důsledek menší pozornosti rodičů věnujících se dětem? Snad právě vše výše jmenované bylo pro mě velkým motivem a signálem, abych si téma: "Možnosti zabezpečení péče dětem se specifickými poruchami učení na základních školách" vybrala jako bakalářskou práci.

Cílem praktické i teoretické části bakalářské práce je ověření možností pro vzdělávání žáků s SPU v běžných základních školách.

V teoretické části vycházím především ze studia odborné literatury, novinových článků, předpisů a vyhlášek vztahujících se k péči o žáky s SPU. Nejprve jsem se zaměřila na projevy a příčiny vzniku SPU. Následuje historie péče o děti s SPU, kdy jsem čerpala z velkého množství literatury a snažila se zachytit konkrétní data, typy péče a počty žáků. Na to navazuje kapitola: "Současné možnosti v péči o děti s SPU", kde se rovněž zabývám IVP a systémem hodnocení. Teoretickou část uzavírá kapitola, ve které uvádím konkrétní a v praxi ověřené pomůcky, které se využívají při reedukaci SPU.

Praktická část práce se opírá o kombinaci metod, které mi umožnily ověřit a zpřesnit informace z odborné literatury. Jedná se o univerzálně zaměřené strukturované pozorování, studium dokumentace a dotazník. Objektem pozorování se stali žáci čtvrtých tříd Modřanské základní školy s RVJ, Angelovova 3183 v Praze 4. Pro své pozorování jsem zvolila tři různé skupiny -

a to integrované žáky, žáky při souběžné výuce českého jazyka a i žáky ve specializované třídě. Velká část praktické části je zaměřena na zpracování těchto údajů do tabulek a slovní komentář k nim. Zároveň jsem měla možnost seznámit se s osobními údaji žáků, což mi umožnilo lépe vhlédnout do problematiky. Jako doplňující metodu praktické části jsem zvolila dotazník pro žáky se SPU.

Závěr práce je věnován zhodnocení získaných dat a navržení využití získaných informací a výsledků.

Součástí příloh je individuální vzdělávací program, Metodický pokyn ministryně školství ČR, Směrnice ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy k integraci žáků se speciálními vzdělávacími potřebami, Vyhláška č. 73 o vzdělávání dětí, žáků a studentů se speciálními vzdělávacími potřebami a dětí, žáků a studentů mimořádně nadaných, fotografie z vyučování (rodiče žáků se zveřejněním souhlasili), práce žáků a obrázky některých speciálních pomůcek využívaných při výuce.

2 TEORETICKÉ ZPRACOVÁNÍ PROBLÉMU

2.1 Obecná charakteristika specifických poruch učení

Názory a pohledy autorů na obecnou charakteristiku poruch učení se různí. Ztotožňuji se Matějčkem, který specifické poruchy učení definuje takto:

„Poruchy učení jsou souhrnným označením různorodé skupiny poruch, které se projevují zřetelnými obtížemi při nabývání a užívání takových dovedností, jako je mluvení, porozumění mluvené řeči, čtení, psaní, matematické usuzování nebo počítání. Tyto poruchy jsou vlastní postiženému jedinci a předpokládají dysfunkci centrálního nervového systému. I když se porucha učení může vyskytnout souběžně s jinými formami postižení (jako např. smyslové vady, mentální retardace, sociální a emocionální poruchy) nebo souběžně s jinými vlivy prostředí (např. kulturní zvláštnosti, nedostatečná nebo nevhodná výuka, psychogenní činitele), není přímým následkem takových postižení nebo nepříznivých vlivů“ (Matějček in Pipeková, 1993, s.24).

Tuto definici potvrzují i zahraniční zdroje, ve kterých se píše: "Poruchy učení je termín označující heterogenní skupinu obtíží, které se projevují při osvojování a užívání řeči, čtení, psaní, naslouchání i matematiky. Tyto obtíže mají individuální charakter a vznikají na podkladě dysfunkcí centrálního nervového systému" (Perspectives on dyslexia in Zelinková, 2003, s.10).

Poruchy učení jsou handicapem na celý život, ale při včasné zjištění poruchy a kvalitní nápravné péči, může dojít ke zmírnění či úplnému odstranění vzdělávacích potíží.

Musíme si uvědomit, že se můžeme setkat se žáky, u nichž převažují specifické obtíže ve čtení nebo ve psaní, případně v matematice, ale že se mohou jednotlivé specifické poruchy u téhož žáka různě kombinovat. Obecně však platí, že SPU zasahují psychiku člověka a promítají se do sféry sociální a pedagogické.

V pedagogické i psychologické literatuře se setkáváme s termínem specifické vývojové poruchy školních dovedností, které jsou zařazeny do skupiny poruch psychického vývoje. K tomuto závěru došli v roce 1992 lékaři při desáté Revizi Mezinárodní klasifikace nemocí. V lékařské terminologii se pro poruchy

učení užívá číselná kvalifikace F80 - F89. Pojem specifické poruchy školních dovedností je nadřazen pojmům dyslexie, dysgrafie, dysortografie, dyskalkulie, dysmúzie, dyspinxie a dyspraxie. V odborné literatuře je možno setkat se s termínem "poruchy pozornosti" (nebo ADD z anglického Attention Deficit Disorders) a s termínem "porucha pozornosti spojená s hyperaktivitou a impulzivitou" (nebo ADHD z anglického Attention Deficit Hyperactivity Disorder). Poněkud nešťastně staví jen na jediném, i když velmi důležitém příznaku celkového stavu dítěte. Studovaný stav se pak dělí podle aktivity do dvou podskupin: na poruchy doprovázené hyperaktivitou (hyperkinetický typ) a poruchy vyznačující se zvýšenou únavou (cerebrastenický typ).

Názvy jednotlivých poruch jsou tvořeny předponou dys, což (překlad z řečtiny) znamená zeslabený, vadný, narušený. Z hlediska vývoje znamená dysfunkce funkci neúplně vyvinutou, zatímco afunkce je ztráta již vyvinuté funkce. Druhá část názvu je přejata z řeckého označení činností, které jsou postiženy. Mezi dys poruchy nemůžeme počítat pomalé osvojování čtení, psaní a počítání u dětí vývojově pomalých a u dětí na hranici pásma mentální retardace. Uvedení poruchy se samozřejmě neprojevují pouze v oblastech, kde je defekt nejvýraznější. Objevují se problémy s řečí, poruchy pravolevé orientace, obtíže v soustředění, často i poruchy zrakového a sluchového vnímání.

Na základě obecné definice SPU můžeme definovat specifické poruchy čtení (dyslexie), psaní (dysgrafie), pravopisu (dysortografie), počítání (dyskalkulie), kreslení (dyspinxie), schopnosti vykonávat složité úkony (dyspraxie), hudebnosti (dysmúzie). Typickým projevem ve vzdělávání je, že se jednotlivé potíže různě kombinují a v různé míře negativně ovlivňují vzdělávání žáků a studentů ve všech předmětech.

2.1.1 Charakteristika jednotlivých poruch učení

□ **DYSLXIE** - Je nejznámějším pojmem z celé skupiny poruch učení. Začalo se o ní hovořit nejdříve, protože nejnapadněji ovlivňovala školní úspěšnost dítěte. Názory odborníků na příčiny a projevy SPU se různí: „Starší názvosloví zdůrazňuje spíše vrozenost poruchy či její vývojový charakter a snaží se jí odlišit od afázií a termínu slovní slepoty – „vrozená slovní slepota“ (Morgan in Matějček, 1896, s.22), „vrozená krátkozrakost pro symboly“ (Claiborne in Matějček, 1906, s.22) „ztráta paměti pro slova vnímaná zrakem (Winter in Matějček, 1907 s. 23). „vrozená neschopnost číst“ (Schilder in Matějček, 1944, s.23).

„Poruchou čtení nebo dyslexií nazývám takovou nedostatečnost duševního aparátu, která neumožňuje dětem školního věku, aby si přiměřeně osvojily čtení během prvního školního roku, přestože mají normální smyslové orgány“ (Ransengurg in Matějček 1916, s.111). Definice dyslexie se neustále vyvíjí a to v souvislosti s rozvojem medicíny, pedagogiky, psychologie a dalších příbuzných oborů.

Ztotožňuji se s následující definicí: „Dyslexie je specifická porucha čtení, projevující se v některých případech již v úplných počátcích čtení při rozpoznávání a zapamatování si jednotlivých písmen, zvláště pak v rozlišování písmen tvarově podobných (b-d, s-z, t-j). Problémem může být i rozlišení zvukově podobných hlásek (a-e-o, p-b). Obtíže nastanou při osvojování hlásek ve slabiku a posléze souvislé čtení slov, související s oslabením v souvislosti spolupráce mozkových hemisfér (Pokorná 1997, Zelinková 1994,1995, Vítková 1998, Pipeková 1998).

* *L typ dyslexie nebo počáteční dyslexie.*

Děti s tímto typem dyslexie nemají dostatečně rozvinuté percepčně-prostorové mechanismy(tj.provohemisférové). Nezvládají percepčně-prostorové mechanismy textu. Čtení probíhá především jako levohemisférová aktivita. Cvičení by měla být zaměřena na prostorovou a pravolevou orientaci, rozvoj motoriky a percepce a na posílení zrakového vnímání. Doporučují se knížky bez obrázků a jednobarevný tisk, aby nebyly děti rozptylovány.

* ***P typ dyslexie***

"Tento typ dyslexie se objevuje především u dětí, které nechtějí mluvit, mají malou slovní zásobu, obtížně se vyjadřují a byla u nich diagnostikována vývojová dysfázie. Děti užívají především pravohemisférové mechanismy. Nespecifická hemisférová stimulace užívá úkoly zaměřené na posílení řečových kompetencí" (Zelinková, 2003, s.88).

□ **DYSGRAFIE** „Je specifická porucha psaní, která postihuje grafickou stránku písemného projevu dítěte, osvojování tvarů jednotlivých písmen“ (Zelinková, 1999 s.75). Žáci postižení dysgrafií mají neuspořádané, neobratné a těžkopádné písmo. Shodují se s názory odborníků, kteří upozorňují na to, že děti s diagnózou dysgrafie mají často spatné držení psacího náčiní, píší pomalu a namáhavě. Přílišné soustředění na grafickou stránku písemného projevu velice často způsobuje neschopnost se na pravopisné jevy. Dysgrafie úzce souvisí s dysortografií a velice často se objevují společně.

□ **DYSORTOGRAFIE** - „Neschopnost či snížená schopnost osvojit si gramaticky správné psaní“ (Sovák, 1986, s.123). Přikláním se k názoru, že dysortografie se s vývojem dítěte mění. V počátcích školní docházky se vyskytuje mnoho dysortografických chyb: vynechávky, záměny písmen, chyby v měkčení, zkomoleniny. Postupně a při kvalitní péči je počet chyb menší, ale na správné napsání potřebuje žák více času. V časově limitovaných úkolech (diktáty) se chyby opět objevují.

□ **DYSKALKULIE** je specifická porucha matematických dovedností. Podle převažujících příznaků můžeme tuto poruchu členit na několik typů. Vycházím z členění L. Košče, které se mi v praxi osvědčilo.

* ***Praktognostická dyskalkulie*** – při tomto typu je narušena matematická manipulace s předměty nebo nakreslenými symboly (přidávání, ubírání z počtu). Porucha prostorového faktoru matematických schopností způsobuje, že dítě selhává při rozmístění figur v prostoru, není schopné ukazovat na počítané předměty, neovládá geometrické tvary.

* ***Při verbální dyskalkulii*** má dítě problémy při označování množství a počtu předmětů, matematických úkonů i operačních znaků. Není schopní jmenovat sudá

či lichá čísla, problémy dělá i vyjmenování čísel od největšího k nejmenšímu. Objevují se záměny tvarově podobných čísel i římských číslic. Má problémy v matematickém slovníku, což komplikuje další učení v matematice. V praxi to znamená, že číslo 12 čte jako 21, má problémy v chápání významu „o tři více“ a „tříkrát více“. (Košč užívá i název numerická dyslexie).

* **Grafická dyskalkulie** – Jedinec není schopen psát číslice formou diktátu či přepisu, objevují se i potíže při psaní vícemístných čísel. Mnohdy zapomíná psát nuly, píše nepřiměřeně velké číslice, písemná projev bývá neúhledný. V geometrii se projevují problémy při rýsování jednoduchých obrazců, bývá poručena rovněž pravolevá orientace a prostorová orientace.

* **Operační dyskalkulie** – projevují se problémy s matematickými operacemi (sčítání, odčítání, násobení, dělení). Mnohdy se objevují záměny operací (místo sčítání je odčítání). Žák si mnohdy pomáhá počítáním na prstech, má problémy v řešení kombinovanějších slovních úloh.

* **Ideognostická dyskalkulie** – je porucha v oblasti pojmové činnosti. Dítě umí například přečíst a napsat číslo 6, ale neuvědomuje si, že 6 je totéž jako $5 + 1$ nebo 3×2 , nebo polovina z 12. Obvykle mají tyto žáci potíže při řešení slovních úloh, protože neumí převést slovní zadání do systému čísel matematického vyjádření.

□ **DYSPINXIE** je specifická vývojová porucha kreslení, která je charakterizována nízkou úrovní kresby. Dítě zachází s tužkou velice neobratně, nedokáže svou trojrozměrnou představu převést na dvojrozměrný papír, má problémy s pochopením perspektivy.

□ **DYSMÚZIE** je specifická porucha postihující schopnost vnímání a reprodukce hudby. Žák není schopen reprodukovat rytmus, nepamatuje si melodie.

□ **DYSPRAXIE** je specifická porucha obratnosti, schopnosti vykonávat složité úkony se může projevit jak při běžných denních úkonech, tak i při vyučování. Tyto děti bývají pomalé, neupravení, jejich výrobky jsou nevzhledné.

2.1.2 Příčiny vzniku poruch učení

Existuje celá řada teorií, snažící se odhalit příčiny vzniku SPU. Obecně lze říci, že je nepravděpodobné, aby příčinou SPU byl pouze jeden činitel. Většinou se setkáváme s dětmi, které mají obtíže ve více oblastech.

Vycházíme-li z jevové stránky, pak lze vycházet z příčin v poruchách vnímání, řeči, motoriky popřípadě i v nedostatečné funkci analyzátorů. Někteří odborníci se zmiňují o tom, že je třeba hledat příčiny v genetické bázi, jiní spíše v poškození mozku.

Ondřej Kučera z Dětské psychiatrické léčebny v Dolních Počernicích v Praze na základě rozboru svých dětských klientů rozděluje čtyři základní skupiny dyslektiků takto:

1. "skupina, značena E: encefalopatická - zastoupena 50% případů., u dyslektiků bylo prokázáno drobné poškození mozku získané v době před porodem, při porodu nebo časně po něm.
2. skupina, značena H: hereditární - v anamnéze 20% dyslektiků se odrážely zřetelné důkazy o přítomnosti poruch učení sdělovacích funkcí v blízkém příbuzenstvu dítěte.
3. skupina, značena HE: hereditárně-encefalopatická - etiologicky u 15% klientely vznikla dyslexie na podkladě kombinace obou výše uvedených vlivů.
4. skupina, značena A: nejistá - u 15% se jedná o nejistou etiologii, případně o etiologii neurotickou" (Kučera in Michalová, 2004,s. 25).

U dětí s LMD se mohou, ale nemusejí projevit poruchy učení. Stejně tak jako poruchy učení mohou, ale nemusejí vznikat na podkladě LMD.

Francouz A. Tomatis předpokládá, že poruchy čtení a psaní vznikají následkem nedostatečného rozvoje sluchového vnímání.

Polští autoři uvádějí jako nejzávažnější příčinu dyslexie poruchy rozvoje percepčních motorických funkcí.

J. M. Noel uvádí kromě výše uvedených příčin ještě nepochopení systému písmen abecedy, překříženou lateralitu poruchy orientace v prostoru, času a tělesném schématu.

Studie snažící se vysvětlit příčiny vzniku SPU metodami psychologie, byly v posledních letech překonány. Zvláště v těžkých případech je zřejmý

neurologický původ ve smyslu vývoje mozku, jeho utváření a především specifikace činnosti obou mozkových hemisfér.

Psychoanalytický přístup vychází z předpokladu, že dyslexie je poruchou vztahu mezi dítětem a prostředím, poruchou komunikace.

V roce 1998 byl objeven gen, který přináší dyslexii. Zajímavostí je, že gen dyslexie je umístěn na chromozomu, který se podílí na řízení imunity.

Primář patologického oddělení Thomayeovy nemocnice v Praze - Krčí říká, že dyslektici mají porušen tzv. magno systém. Ten se stejně, jako tzv. pravo systém týká zrakového vnímání a začíná u buněk oční sítnice. Pravo systém rozlišuje barvy a tvary, magno systém zase pohyby a prostor.

Při psaní této práce jsem měla možnost seznámit se s názory mnoha odborníků týkajících se SPU. Domnívám se, že se nelze jednoznačně přiklonit k jednomu názoru - jedné definici. Zvládnutí, čtení, psaní a počítání je potřeba součinnosti většího množství schopností a dovedností. Názory všech výše jmenovaných odborníků považuji za velice cenné, pro praxi velice přínosné a díky nim se péče o žáky s SPU dále rozvíjí.

2.2 Historie péče o děti s poruchami učení

Počátky péče o děti s SPU byly zpočátku zajišťovány v oblasti zdravotnictví a datují se do počátku 50. let 20. století. První tuto péči zahájila Psychiatrická léčebna v Havlíčkově Brodě a její zájem směřoval nejdříve k dětem s dyslexií. Při Psychiatrické ambulanci v Brně byla v roce 1962 zřízena první třída pro děti s poruchami čtení a psaní. V roce 1966 byla tatáž třída otevřena při Dětské psychiatrické léčebně v Dolních Počernicích. Teprve koncem 60. let se zájem o děti se SPU přesouvá do oblasti školství. Ve školním roce 1967/68 bylo v Praze otevřeno sedm tříd pro žáky s poruchami psaní a čtení. V následujících letech byly specializované třídy zřizovány i v dalších městech naší republiky. Současně se rozvíjely i další typy péče, s dětmi začínali pracovat logopedii a pracovníci pedagogicko-psychologických poraden. Přesto se již v šedesátých a začátkem sedmdesátých let 20. století výrazně liší odhady výskytu SPU u dětí.

Práce lékařských odborníků uvádějí, že SPU se vyskytují u 1 – 4,5% dětské populace, psychologové a speciální pedagogové naproti tomu odhadují výskyt dětí s těmito obtížemi na 15 – 25%. „Matějček u nás nepředpokládá výskyt vyšší než 1 – 2%“ (Matějček in Pokorná, 2001, s.69).

Přesný počet tříd v jednotlivých letech není znám. Existují údaje o třídách pražských, které shromáždili Prokeš a Mertin. „V letech 1977/78 – 1983/84 se počet dyslektických tříd v Praze pohyboval mezi devatenácti až šestadvaceti. Počet takto zařazených dětí představoval zhruba 1% celé populace dětí“ (Mrkosová in Jesenský, 1995, s.57).

Dalším sledovaným obdobím byl rok 1992/93. V tomto roce bylo v České republice 350 tříd pro děti s poruchami učení. V těchto třídách bylo umístěno přibližně 1% dětské populace. Zřizování specializovaných tříd pro žáky se SPU bylo a je stále nerovnoměrné. Je to podmíněno finanční situací a nedostatečným přesvědčením pracovníků školských úřadů o vhodnosti těchto zařízení.

„Poruchy učení postihují přibližně 2% populace, podle údajů MŠMT jsou to 3 – 4 % celé populace. To znamená, že žáci se specifickými poruchami učení tvoří velmi početnou skupinu mezi jedinci se speciálními potřebami“ (Matějček in Jesenský, 1995, s.56). Z novější rakouské literatury můžeme upozornit na Sindelarovou, která se domnívá, že SPU trpí více jak 20% všech dětí.

Skutečnost je alarmující, odhady různých pedagogů a psychologů se různí. „Každé sedmé nebo dokonce čtvrté dítě může mít školní obtíže mimo intelektového charakteru“ (Pokorná, 2001, s.69).

„Ve školním roce 2001 - 2002 v České republice bylo diagnostikováno 5% integrovaných žáků s SPU. Údaje z jednotlivých regionů kolísají od 3 - 18 %“ (Zelinková, 2003, s.69).

„V naší populaci se vyskytuje 5,6% školních dětí s diagnostikovanou SPU (jedná se údaje ze statistické ročenky 1998/1999 a 1999/2000) “- (Michalová, 2004, s.25).

2.3 Současné možnosti v péči o děti se SPU

Zaměřila jsem se na zachycení různých typů péče o žáky s SPU, které mohou nabízet současné základní školy. Podrobněji se zabývám: integrací, třídami individuální péče a specializovanými třídami. Se všemi výše uvedenými mám praktické zkušenosti a zároveň jsem se na tyto typy péče zaměřila v praktické části.

Při zařazování žáků do specializovaných tříd či hledání jiných forem reedukace je nutno přihlížet nejen k hloubce postižení v oblasti SPU, ale i k dalším osobnostním charakteristikám a potřebám dítěte. Odpovědní pracovníci se snaží využít též takovou formu, která by byla zároveň v souladu s možnostmi školy i rodiny. V současné době lze, s ohledem na místní podmínky, uplatňovat osm následujících forem péče. Přičemž další formy plnohodnotné péče jsou stále ověřovány.

1. Individuální přístup provádí v rámci běžné třídy základní škol učitel kmenové třídy, který by měl mít absolvovaný speciální kurz pro práci se žáky se SPU. Tento přístup se týká spíše dětí s rysy poruch učení než skutečně handicapovaných.
2. Individuální péče, která je organizována formou čtenářských kroužků, reedukačních lekcí nebo kabinetů pro dyslektiky. Tuto péči může provádět učitel, který absolvoval již zmiňovaný speciální kurz.
3. Třídy individuální péče, kam dítě dochází v průběhu dne na některé vyučovací hodiny.
4. Jinou formou péče je tzv. „cestující učitel“, což je pracovník speciálně pedagogického centra nebo speciálně-pedagogické poradny, který v průběhu vyučování i po vyučování s těmito dětmi pracuje. Tento pedagog má většinou na starosti více škol. Výhodou je, že dítě dostává speciální péči a zároveň zůstává ve třídě mezi spolužáky, na které si přivyklo.
5. Individuální nebo skupinová reedukace prováděna v pedagogicko-psychologické poradně či speciálně pedagogickém centru.

6. V rámci základních škol mohou být pro žáky se SPU zřizovány specializované třídy.
7. Speciální školy pro žáky se SPU
8. Dětské psychiatrické léčebny pro děti, u nichž se objevují i další poruchy a porucha učení je velmi vážná.

Nelze jednoznačně říci, který typ péče je nejvhodnější. Každý má své výhody i nevýhody, které je třeba zvážit při zařazování dítěte. Vzhledem k tomu, že pracuji na základní škole a tématem bakalářské práce je „Možnosti zabezpečení péče dětem s poruchami učení na základních školách“, zaměřila jsem svou práci na podrobnější zpracování následujících třech typů péče:

Jedná se především o:

- * integraci, kdy je individuální péče věnována žákům se SPU v běžné třídě ZŠ,
- * třídy individuální péče, kam dítě dochází v průběhu dne na některé vyučovací hodiny,
- * v rámci základních škol mohou být pro žáky se SPU zřizovány specializované třídy.

Domnívám se, že je v možnostech většiny škol tyto typy péče zajistit.

2.3.1 Integrace žáků s SPU

Metodický pokyn MŠMT umožňuje dětem s SPU, že nemusejí opouštět třídy běžného typu a dojíždět do specializovaných tříd. Těmto dětem by se měla dostávat specializovaná péče ve společnosti dětí bez SPU s vypracovaným IVP.

Integrovaných žáků se týká Metodický pokyn MŠMT ČR č.j.:13711/2001-24 k integraci zdravotně postižených dětí a žáků do škol a školských zařízení (viz. příloha číslo 1), Směrnice Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy k integraci žáků se speciálními vzdělávacími potřebami do škol a školských zařízení č.j.: 13 710/2001-24 ze dne 6.6. 2002 (viz příloha číslo 2) a Vyhláška č. 73 ze dne 9. února 2005 o vzdělávání dětí, žáků a studentů se speciálními vzdělávacími potřebami a dětí, žáků a studentů mimořádně nadaných (viz. příloha č. 3).

Integrace dětí se speciálními potřebami je požadavkem dneška. Jedním z nejdůležitějších požadavků je posun ve vědomí učitelů. Posun od frontálního vyučování k individualizaci výuky a kolektivním formám práce, od neosobního přístupu k empatii, od kvantity poznatků a pouhého učení ke kvalitě a výchově.

Diagnózu SPU stanoví psycholog v PPP nebo ve dále jen SPC, vyšetření od klinických psychologů nebo neurologů je pouze doplňkové a neopravňuje školu o žádání navýšeného normativu.

Podle názorů učitelů z různých škol, se kterými se setkávám na vzdělávacích seminářích, mohu říci, že v některých školách se integrovaným dětem se SPU maximálně věnují a poskytují jim tu nejlepší péči. Finanční prostředky získané pro tyto integrované děti jsou použity k nákupu potřebných pomůcek a k zohlednění těch, kteří specializovanou péči poskytují. Bohužel je možno setkat se s tím, že rodiče o integraci svého dítěte vůbec nevědí. Jinde je dítě se SPU zařazeno do klasického vyučování, bez zajištění specializované péče, a tím je speciální péče „vyřešena“. Zarážející je i situace, kdy je ve třídě běžného typu integrováno i deset dětí se SPU – specializovaná třída je tak defacto ukryta ve třídě běžného typu. Přitom v odborných pramenech se uvádí, že třídní učitel má právo vyjádřit souhlas či nesouhlas se zařazením dítěte, které má být integrováno. Domnívám se, že dítě se SPU není vhodné zohlednit pouze mírnější klasifikací, ale je zde třeba poskytnout kvalitní nápravu. Je na uvážení, jestli je v možnostech pedagoga při takovémto počtu integrovaných dětí v běžné třídě zajistit žákům individuální přístup. Na některých školách považují vyplňování podkladů pro integraci za zbytečnou zátěž. Přesto, že i žák s lehčí poruchou má nárok na specializovanou péči, neboť právě při použití speciálních metod je velká naděje na kompenzaci či zmírnění poruchy. Stále častěji se ruší specializované třídy, a to pod záminkou integrace těchto dětí. Za tímto rušením se skrývá ekonomické hledisko, integrované děti může učit běžný učitel 1. stupně, někdy i bez speciálního školení. Škole tím odpadají problémy se sháněním a financováním speciálního pedagoga.

Neopomenutelný je i současný trend integrace, kdy se znevýhodněný člověk učí žít a pracovat mezi lidmi bez znevýhodnění a dochází k oboustrannému učení a obohacování se.

Uvažujeme-li o míře integrace, je třeba zvážit nejen podle hloubky postižení SPU, ale i podle dalších komplikací (porucha chování, LMD). Integrace

děti se SPU je vázána na reedukační pomůcky, prostředí, ale též je velice výrazně ovlivněna osobností učitele.

2.3.1.1 Individuální vzdělávací program

IVP je nástrojem pro odpovídající a odbornou přípravu na výuku žáka (nejen) s diagnózou SPU. Zajištění vhodného IVP je závislé na:

- „porozumění silným stránkám a potřebám dítěte,
- porozumění pro očekávání jeho rodičů,
- jasných a správných informací v materiálech dítěte nebo dostupných z jiných zdrojů,
- vhodném materiálním vybavení a technickém uspořádání školy,
- akčním výzkumu, který umožní učiteli stále sledovat aktuální situaci a kontrolovat dosahování cílů“ (Lang, Berberichová, 1998, s.74).

Děti se SPU přicházejí většinou do školy s množstvím materiálů z předchozích pedagogicko psychologických či lékařských vyšetření. Pokud tato vyšetření nemají, je potřeba, aby učitel na toto téma promluvil s rodiči a doporučil potřebné vyšetření v pedagogicko psychologické poradně či speciálně pedagogickém centru, kde vyšetření provádí psycholog.

IVP (viz příloha číslo 8) vychází z diagnostiky, kterou provádí učitel a odborná pracoviště.

IVP by měl obsahovat:

1. jméno žáka, škola, třída, datum narození
2. kontrolní vyšetření dne (závěr je součástí přílohy IVP)
3. učební dokument
4. vyučovací předmět (konkrétní určení a rozsah péče, organizace)
5. speciálně pedagogická a psychologická péče
6. nezbytné kompenzační pomůcky
7. návrh na případné snížení počtu žáků ve třídě
8. účast dalšího pedagogického pracovníka
9. předpoklad navýšení finančních prostředků
10. další důležité informace

11. spolupráce se zákonnými zástupci
12. podíl žáka na řešení problému
13. jmenovité určení pracovníka poradenského zařízení spolupracujícího se školou
14. datum a jména všech, kteří se na vypracování IVP podíleli
15. podpis ředitele školy, třídního učitele, vyučujícího, zákonných zástupců, zodpovědného pracovníka poradenského zařízení, případně žáka

IVP je pečlivě plánován a používá v maximální míře pomoci dalších lidí a vnějších zdrojů. Je zaměřen na aktuální priority rozvoje a vzdělávání dítěte a opírá se o shromážděné vědomosti o dítěti.

2.3.2 Třídy individuální péče

Mnoho škol volí variantu částečné integrace neboli pomoc tam, kde mají žáci se SPU největší problémy, a to je český jazyk. Některé školy, ale i odborníci se rozcházejí v terminologii. Proto se můžeme setkat s pojmy, jako jsou třídy individuální péče (Zelinková in Jesenský, 1995, s. 58), reedukace prováděná speciálním pedagogem (Zelinková, 1999, s.144) či paralelní vyučování (pojem, který např. využívá Modřanská ZŠ s RVJ v Praze 4, Angelovova 3183).

Aby žákům mohla být poskytována tato specializovaná péče, musejí být vyšetřeni psychologem, který se vyjádří o vhodnosti tohoto vzdělávání. Na základě těchto výsledků je za spolupráce učitelů a rodičů vypracován IVP. Pokud s tímto typem vzdělávání souhlasí rodiče, dochází žák, v rámci svého rozvrhu, na český jazyk do speciální učebny. Ta je vybavena potřebnými pomůckami ke vzdělávání žáků se SPU, výuku zde vede speciální pedagog. Rozvrh speciálního pedagoga je tedy sjednocen se všemi třídami, kde v rámci částečné integrace učí český jazyk. V praxi to vypadá tak, že např. všechny čtvrté třídy mají český jazyk vždy ve stejnou vyučovací hodinu, a to proto, aby tato péče mohla být poskytnuta všem žákům stejného ročníku. Při speciální péči by neměl mít pedagog více jak 12 dětí. V některých školách docházejí děti z daného ročníku na všechny hodiny českého jazyka - mluvnici, čtení i psaní do speciální učebny. V jiných školách je tato specializovaná péče zaměřena především na čtení, při ostatních hodinách ČJ

zůstávají žáci ve kmenové třídě. Tento model částečné integrace funguje na prvním i druhém stupni ZŠ. Speciální pedagog zařazuje při výuce i chvilky psychorelaxační, program k posílení pozornosti, k rozvoji fonemického sluchu a grafomotorická cvičení. Tito žáci „nezdržují“ ostatní ve výuce a atmosféra třídy je klidnější. O přestávkách jsou zaměstnání přesunem do specializované učebny.

Žáci se SPU píší stejné testy jako ostatní, jen na ně mají více času. Výsledky jsou srovnatelné s ostatními žáky. Způsob hodnocení během roku i na vysvědčení si rodiče mohou vybrat: klasické známkování či slovní hodnocení.

Způsob hodnocení je podle Směrnice Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy k integraci žáků se speciálními vzdělávacími potřebami do škol a školských zařízení č.j.: 13 710/2001-24 ze dne 6.6. 2002, na níž navazuje Metodický pokyn ministryně školství, mládeže a tělovýchovy k vzdělávání žáků se specifickými poruchami učení nebo chování č.j.: 13 711/ 2001-24 a zároveň Vyhláška č. 73 ze dne 9. února 2005 o vzdělávání dětí, žáků a studentů se speciálními vzdělávacími potřebami a dětí, žáků a studentů mimořádně nadaných.

Prozatím jsou na částečnou integraci většinou pozitivní ohlasy. Učitelům v běžných třídách se ulevilo, potřebným žákům se dostává přiměřená péče, s rodiči je užší kontakt, více je zapojena psychologka a speciální pedagožka a navíc je splněn trend posledních let – integrace žáků se specifickými potřebami do běžného kolektivu.

V hodinách českého jazyka mohou děti navštěvovat třídy individuální péče. Myslím si však, že pro některé děti by tato péče byla vhodná i při výuce matematiky a cizího jazyka.

Mnoho škol však řeší problém s financemi. Na speciálního pedagoga, který provádí částečnou integraci, nedostane škola finance. A aby nedocházelo k „přezaměstnanosti“ ve školách, přemýšlejí školy o zrušení (popř. minimalizování) této péče, popř. přeražením žáků do specializovaných tříd pro děti se SPU.

2.3.3 Specializované třídy

Specializované třídy pro žáky se SPU při základních školách patří do oblasti speciálního školství. Řídí se podle Metodického pokynu MŠMT ČR k vzdělávání žáků se specifickými poruchami učení nebo chování č. j.: 13 711/2001-24. a podle Vyhlášky č. 73 ze dne 9. února 2005 o vzdělávání dětí, žáků a studentů se speciálními vzdělávacími potřebami a dětí, žáků a studentů mimořádně nadaných. Ve třídě se vzdělává maximálně 12 žáků, vyučuje speciální pedagog.

Specializované třídy mají své výhody i nevýhody. Pro děti se závažnější poruchou učení, nervově labilnější a citlivé je vhodnější zařazení do specializované třídy. V mé dosavadní praxi se osvědčilo, že u dětí s nadprůměrným intelektem při jedné SPU je vhodnější částečná integrace. Ve specializovaných třídách probíhá výuka pomalejším tempem, s nižší náročností ve všech předmětech, mnohdy je učivo minimalizováno jen na to nejnutnější. V těchto třídách jsou mnohdy děti se sníženým intelektem, kombinací SPU i s poruchami chování.

Do specializované třídy je žák zařazen se souhlasem rodičů na základě psychologického vyšetření (v PPP nebo SPC). Ve specializovaných třídách získávají žáci základní vzdělání, vyučuje se podle programu, kterým se vzdělávají žáci v běžných třídách. Ve všech předmětech jsou průběžně zařazována cvičení na nápravu SPU.

VÝHODY SPECIALIZOVANÉ TŘÍDY

- * „Dítě je umístěno mezi dětmi stejně postiženými, nevznikají pocity méněcennosti.
 - * Učitel zná a zařazuje širokou paletu speciálních metod, je připraven pro tuto práci (Pokud tomu tak není, je chyba v příslušném nadřízeném orgánu, ne v organizaci tříd).
 - * Individuální péče je při malém počtu intenzivnější.“ (Zelinková, 1999, s. 145)
- Domnívám se, že toto je pro mnoho dětí, které hůře snášejí neúspěch a mají i kombinaci SPU velice dobré. Individuální péče a nápravné metody se neuplatňují jen při hodinách ČJ, ale i při všech ostatních předmětech.

I pedagogem ve specializované třídě bývá dítě mnohdy přijímáno jinak, takže si může opravit dosavadní nepříjemné zkušenosti.

- * Specializované třídy jsou pro děti se SPU upravené (koberec, polštářky, vyučování v blocích, střídání činností, využívání speciálních pomůcek ve všech předmětech).

NEVÝHODY SPECIALIZOVANÉ TŘÍDY

- * „Žáci jsou vytrženi z kolektivu běžní třídy.
- * Ocitají se ve skleníkovém prostředí, po návratu do kmenových tříd se mnohdy potíže prohlubují.
- * Ve specializovaných třídách si učitelé stěžují, že většinou chybějí žáci, kteří by třídu táhli. Schopnější tím ztrácejí porovnání a vzor pro usilovnou práci.
- * Dojížděním ztrácejí děti i rodiče čas, prodlužuje se čas věnovaný škole na úkor času věnovanému relaxaci a zájmovým činnostem“ (Zelinková, 1999, s. 145).
- * Vzhledem k tomu, že rodiče musejí souhlasit s přeřazením žáka do speciální školy, jsou mnohdy do specializovaných tříd umístěny děti se s podprůměrným nebo hraničním intelektem, což bohužel v praxi snižuje možnost využití speciálních metod pro žáky se SPU. Z vlastní praxe vím, že vyučovat ve specializované třídě dva žáky v matematice podle osnov zvláštní školy je velice náročné. Zároveň zařazování žáků se specifickou poruchou chování je též problematické. Dochází též ke stejné situaci jako v předchozím případě.

2.4 Hodnocení a klasifikace žáků s poruchami učení

- * Hodnocení a klasifikace žáků se SPUCH se řídí:
 1. Metodickým pokynem ministryně školství, mládeže a tělovýchovy k vzdělávání žáků se specifickými poruchami učení nebo chování, č.j.: 13 711/20001-24 (viz. příloha číslo 1).
 2. Směrnicí ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy k integraci žáků se speciálními vzdělávacími potřebami do škol a školských zařízení, č.j.: 13 710/2001-24 ze dne 6.6. 2002 (viz. příloha číslo 2).

3. Vyhláškou č. 73 ze dne 9. února 2005 o vzdělávání dětí, žáků a studentů se speciálními vzdělávacími potřebami a dětí, žáků a studentů mimořádně nadaných, Sbírka zákonů 73/2005, str. 503 - 508 (viz. příloha č. 3).

* Hodnocení a klasifikace jsou součástí každé výchovně vzdělávací práce. Zvláště u žáků se SPU může být velice významně ovlivněn jejich další vývoj. Například soustavné hodnocení žáka nedostatečnou působí spíše jako negativní motivace, nevede k zájmu o výuku, ale spíše o negativní postoj k výuce. Proto se vyžaduje, aby klasifikace byla provázena hodnocením, tzn. vyjádřením pozitivního a objasněním podstaty neúspěchu, návodem, jak mezery a nedostatky překonávat.

* Dětem se SPU je nezbytné věnovat speciální pozornost a péči po celou dobu školní docházky do škol a školských zařízení. Z toho vyplývá, že děti s touto diagnózou by měly být zohledňovány na prvním i druhém stupni ZŠ i na SŠ.

* Pro zjišťování schopností, vědomostí a dovedností je třeba, aby pedagog volil takové formy a druhy zkoušení a ověřování pochopení učiva, které jsou pro žáka nejsnazší, odpovídají jeho schopnostem a na něž nemá porucha negativní vliv (popř. negativní vliv je minimální). Např. v českém jazyce místo diktátů používat doplňovací cvičení, hodnotit pouze tu část práce, kterou žák stihl, nehodnotí se estetický vzhled písma.

* Žák se SPU pracuje individuálním tempem a v souladu s IVP, plní individuální formou zadané úkoly, užívá dostupní kompenzační pomůcky.

* Děti, u kterých je diagnostikována dyslexie nebo dysortografie mohou být se souhlasem rodičů během celého jejich vzdělávání hodnoceny z mateřského a cizího jazyka slovně (a to jak v průběhu školního roku, tak i na vysvědčení). U dětí s dyskalkulií totéž platí pro matematiku a další předměty, kde výsledky mohou být touto poruchou ovlivněny.

* Žák se SPU může být hodnocen slovně po dohodě s rodiči a odborníky i v dalších předmětech, do nichž se porucha promítá. Užití tohoto postupu záleží na konkrétním dítěti, i na metodách užívaných při výuce. Jakmile ale žák překoná nejvýraznější obtíže, je vhodné postupně přecházet k běžné klasifikaci.

* Pokud je žák hodnocen známkami, má nárok, v předmětech, kde se SPU projevuje, na snížení klasifikace o jeden stupeň. Rodiče mají právo trvat na

hodnocení číselnou klasifikací, ale je třeba, aby jim pedagog vysvětlil výhody slovního hodnocení.

- * Žák se SPU může opakovat ročník, pokud mu to prospěje. V případě, že by opakování ročníku nevedlo k výraznému zlepšení, bude lepší, opustí-li žák školu, kde zažívá neúspěchy se všemi důsledky, které pro osobnost plynou.
- * Za poruchu nelze trestat a v některých případech lze těžko odlišit kdy je příčinou neúspěchu porucha a kdy nikoliv. Pokud se učitel rozhodne dát žákovi na vysvědčení nedostatečnou, je třeba, aby konkrétními údaji dokázal, že vyčerpal všechny možnosti jak dítěti pomoci.

2.5 Pomůcky pro žáky se poruchami učení

Výčet níže uvedených pomůcek pro nejvíce se vyskytované poruchy učení není úplný. Uvádím pouze ty, které jsou pro školy nejvíce dostupné a nejčastěji používané. Mnoho pomůcek vzniká nově a mnoho si jich vytváří pedagog podle potřeb sám. Obrázky některých pomůcek uvádím v příloze (viz příloha č. 6).

Velkou pozornost je také třeba věnovat motivaci, která budí u dětí chuť, zájem i aktivitu. Metody práce (nejen se speciálními pomůckami) se musí nejen často obměňovat a doplňovat, ale také individuálně přizpůsobovat, neboť nápravný pracovník musí vycházet z příznaků vad, které jsou u každého dítěte s poruchou učení jiné. Neocenitelnou složkou nápravné výuky je odborná individuální péče, povzbuzování a pochvaly za každý, i sebemenší úspěch žáka.

2.5.1 Pomůcky pro dyslektiky

- * V úplných počátcích při nácviku čtení použijeme pro analýzu a syntézu krychličky, kdy z každé strany krychle je stejné písmeno.
- * Nejvhodnější pro nácvik čtení jsou "Čítanky pro dyslektiky"
- * Mezi dyslektiky je spousta dětí, které si pletou tvarově podobná písmena. K tomu slouží listy, kde jsou dvojice těchto písmen seřazeny vedle sebe a u každého písmene je obrázek s názornou hláskou.

- * Tabulky na rozlišování b - d - p, kam žák zapisuje příslušná slova.
- * Výbornou pomůckou je tabulka pro nácvik čtení základních slabik. Je určena pro individuální práci se žáky i samostatnou činnost žáků. Je to trvalá pomůcka, snadno umývatelná, zcela vyhovuje hygienickým předpisům a žáci se s ní snadno naučí pracovat. Na vnitřní části tabulky jsou na jedné straně všechna písmena malé abecedy, na druhé straně všechna písmena velké abecedy. Tato vnitřní část se zasunuje do obalu s okénkem. Posouváním vnitřní části se objevují v okénku požadované slabiky.
- * Jakmile žák zná bezpečně všechna písmena velké i malé abecedy – tiskací a psací, je možno přistoupit k rychlému vyhledávání slabik. Na velké tabuli jsou rozstříhané jednotlivé slabiky. Učitelka diktuje jednotlivé slabiky, které jsou přeházené a žák je musí co nejrychleji vyhledávat a klást je za sebou do řádky. Ze slabik složených podle diktátu žák tvoří slova.
- * Velmi dobrou pomůckou je tzv. „postřehovadlo“. Na pružích jsou sestavena slova podle obtížnosti. Tyto pruhy se vkládají do tabulky a posunutím se v okénku objeví slova.
- * K nácviku správných očních pohybů používáme tzv. okénka, jimiž se žákovi postupně odkrývá nebo zakrývá text. Slouží také k odstranění špatného čtenářského návyku, takzvaného dvojího čtení. Okénko také pomáhá udržet oči na řádce, protože ohraničí konkrétní slovo, které má žák přečíst.
- * Po přečtení textu v čítance dostávají žáci lístečky se slovem nebo větou, která se na určité stránce vyskytuje. Slovo nebo větu napsanou na lístečku psacím písmem žák vyhledává v textu. Učí se tím rychle postřehovat jednotlivá slova a po nalezení srovnávat slova tištěná se slovy napsanými.
- * Dětský telefon se světelnou zvukovou signalizací se využívá při nácviku rozlišení krátké a dlouhé samohlásky a slabičné stavby slova, ale i ke slohovým cvičením, rozvoji slovní zásoby i soutěžení.

2.5.2 Pomůcky pro dysortografiky

- * Soubory kartiček jsou pomůcky, které se zaměřují na celý pravopis. Osvědčily se nejen v ambulantní péči, ale i při doučování a zejména v dyslektických třídách.

Práce s těmito kartičkami je velice efektivní a aktivizuje současně celou třídu. Kartičky mají výborné vlastnosti: jsou téměř nezničitelné, dobře na nich drží fix, vyhovují po stránce hygienické. Aby každý mohl pracovat samostatně, má učitelka pro každého žáka celý soubor karet. Žáci mají kartičky rozložené na lavici, učitelka dává otázky a žáci zvedají příslušnou kartičku. Učitelka má celou skupinu před sebou, pokud zjistí chybu, žák, který ji udělal ji musí opravit a zdůvodnit.

- * Obdobné je využití kartiček s i – í a y – ý po obojetných souhláskách. Nejlépe se osvědčily kartónky, kde i – í a y – ý je přímo spojeno s obojetnou souhláskou, protože žáci si tento jev lépe upevní. Nejvhodnější je procvičovat jednotlivé slabiky a po probrání procvičovat všechny pohromadě.

- * Další variantou jsou tři karty k utvrzení správné koncovky přičestí minulého při shodě přísudku s podmětem. Učitelka říká větu: např. „Maminky vařily“ a žáci zvedají správnou kartu.

- * Dobrou pomůckou k procvičování délek samohlásek jsou listy se signály (podobné morseovce), kde každý žák má pod průhlednou fólií signály jinak sestavené a podle signálů připisuje vedle příslušná slova .

- * Další možnou pomůckou při procvičování a opakování učiva, kde se setkáváme s psaním i – í nebo y – ý jsou kartóny .

- * „Bzučák“ je pomůcka, která umožňuje lepší kontrolu diktátů. Žáci společně čtou napsaný diktát a učitelka současně znázorňuje délky hlásek bzučákem.

- * Neocenitelnou pomůckou v nápravné péči o dysgrafie jsou průhledné fólie, které se dají využít zejména při pravopisných cvičeních. Do průhledné fólie vloží list z učebnice nebo listek ze souboru cvičení a tužkou doplňuje správná písmena. po kontrole a případné opravě vyjme list z fólie, fólii vymaže.

- * Mimořádné obtíže způsobuje některým dětem tzv. měkčení. Dlouho nemohou rozeznat di – dy, di – dý, ti – ty, tí – tý, ni – ny, ní – ný. K nápravě této poruchy slouží soubory karet s těmito slabikami, které jsou barevně rozlišeny. Barevné rozlišení je pouze pro snazší orientaci di – dí x dy – dý, to je např. v červené barvě. Barevné rozlišení je opět pouze pro snazší orientaci mezi d – t – n.

- * Výbornou pomůckou jsou pracovní sešity pro nápravu poruch učení

- * Velký význam při reedukaci mají též počítačové programy (např. Čedák, Matik, Český jazyk - PON škola).

2.5.3 Pomůcky pro dysgrafiky

- * Pero Tornádo - patří do tzv. trojhranného programu. Úchopová část pera je vroubkovaná, usnadňuje lepší úchop a trojhranný program vede dítě ke správnému držení psacího náčiní.
- * V současné době jsou k dostání již tužky i pastelky v trojhranném programu, ale zároveň je možno na běžné psací potřeby nasadit "násadku", která je trojhranná a doplňuje "trojhranný program".
- * Pro uvolňovací cviky existuje celá řada kresebných cviků. Postupujeme od nejjednodušších ke složitějším. Tyto cviky nakreslené na formátu A4 vkládáme pod průhledné fólie. Žáci obtahují několikrát cviky vstoje, čímž převážně uvolňují rameno, několikrát vsedě se zdviženým loktem, čímž se uvolňuje převážně loketní kloub, a několikrát v sedě s opřeným loktem pro uvolnění zápěstí. Při takto prováděných cvicích, kdy prsty jsou zafixovány ve správném uchopení, žák je veden cvikem pod fólií a sleduje pouze sám směr horního hrotu do oblasti mezi ramenem a loktem.
- * Tam, kde potíže nadále přetrvávají, zhotovujeme ještě jednu násadku, kdy stejným způsobem upravíme moduritový nástavec, ale tentokrát nad psací plochou – pro správné uchopení pera při samotném psaní.

2.5.4 Pomůcky pro dyskalkuliky

- * Počítačové programy pro nápravy SPU (v praxi se osvědčil především program Matik).
- * Elektronická násobilka, kdy dítě spojuje příklad s číslem a barevně (v některých případech i zvukově) je odlišeno, kdy je výsledek špatný a kdy dobrý.
- * Číselné osy do 100 nalepené na lavici či tabuli pomáhají především žákům, kteří mají potíže s přechodem desítky (popř. se správným zápisem číslic).
- * Přehledy s násobilkou
- * Kalkulátor, který žák používá ke kontrole či k samotnému výpočtu příkladu.

- * Počítadlo - využití především v nižších třídách při nácviku počítání přes desítku nebo počítání do 100.
- * Molitanové kostky na procvičování geometrických těles - současně mohou sloužit jako relaxační pomůcka.
- * Učebnice, vhodné pracovní sešity k procvičování (např. Nová škola Brno), kostičkované sešity (1 cm) pro správný zápis číslic.
- * Možnost využití názoru - manipulace s různými předměty.
- * Kartičky s čísli, které je možno využít na čtení nebo řazení podle velikosti.
- * Molitanové číslice - poznávání podle hmatu.

3 PRAKTICKÁ ČÁST

3.1 Cíl praktické části

Cílem praktické části mé bakalářské práce je ověřit možnosti vzdělávání žáků s SPU v běžných základních školách.

Praktickou část práce bakalářské práce jsem se rozhodla zpracovat v Modřanské základní škole s rozšířenou výukou jazyků v Praze 4, Angelovova 3183. Škola nabízí tři základní typy péče, kterými jsou: integrace žáků s SPU, třídy individuální péče a specializované třídy, proto jsem se rozhodla, že teoretickou i praktickou část práce zaměřím tímto směrem.

Díky tomu, že jsem se účastnila vyučování, měla jsem možnost pozorovat nejen žáky, ale také učitele, atmosféru ve třídě i využívání speciálních pomůcek. Získané informace zaznamenávám u popisu zkoumaného vzorku i u komentářů k jednotlivým tabulkám.

3.2 Předpoklady průzkumu

1. Za nejvhodnější péči o žáky s SPU lze předpokládat jejich integraci do běžné třídy, s výjimkou hodin českého jazyka, kdy se budou účastnit souběžné výuky vedené speciálním pedagogem.

2. Lze předpokládat, že do specializovaných tříd jsou zařazovány děti s těžším stupněm poruchy učení, s kombinací poruch učení, popř. s kombinací poruchy učení a chování nebo žáci s hraničním či podprůměrným intelektem.

3.3 Použité metody

V praktické části jsem použila tři metody, abych potvrdila či vyvrátila mnou stanovené předpoklady práce. Jedná se o: pozorování, studium dokumentace a jako doplňující metodu jsem zvolila dotazník pro žáky s SPU.

Hlavní metodou bylo pozorování, které proběhlo v říjnu a v listopadu 2004. Jednalo se o krátkodobé přímé pozorování. Výsledky jsem vždy ihned zaznamenávala do připravených tabulek. Každou třídu jsem navštívila pětkrát a to vždy na jeden vyučovací blok českého jazyka týdně (dvě vyučovací hodiny po sobě). Při každém pozorování jsem se zaměřila na: aktivitu dětí při vyučování, samostatnost při plnění úkolů během vyučování, skupinovou práci, zapojení se do diskuse a plnění a prezentaci dobrovolných domácích úkolů. Paní učitelky znaly cíl pozorování, proto vyučovací blok připravovaly vždy tak, aby dané jevy bylo možné vždy zaznamenat.

Jako druhou metodou praktické části jsem zvolila studium dokumentace. Bylo velice zajímavé a přínosné seznámit se s jednotlivými diagnózami žáků, daného žáka vidět při vyučování, o přestávce, také jsem si mohla prohlédnout jeho sešity a testy. Seznámila jsem se nejen s jejich aktuálními psychologickými vyšetřeními, ale i se zprávami staršího charakteru (výsledky vyšetření od předškolního období), s vyšetřením z neurologie či logopedie. Zajímavé jsou též osobní záznamy jednotlivých žáků, které zapisují jednotliví učitelé.

Jako doplňující metodu praktické části jsem zvolila dotazník. Chtěla jsem zjistit názory žáků na spokojenost s pedagogem i s kolektivem dětí v hodinách českého jazyka. Dále jsem zjišťovala, jestli je čas věnovaný procvičování učiva pro žáky dostačující, jestli má učitel v hodině vždy čas žákovi individuálně pomoci a zda-li se žák cítí být úspěšný v řešení úkolů zadávaných učitelem.

Během měsíce listopadu 2004 jsem navštívila všechny tři šetřené skupiny a požádala je o pravdivé vyplnění dotazníku. Protože mnoho dětí mělo dysgrafické potíže, zvolila jsem nestandardizovaný dotazník s uzavřenými položkami. Aby nedošlo k chybnému přečtení, otázky jsem dětem vždy četla. Vzhledem k tomu, že se jednalo pouze o doplňující metodu praktické části, zvolila jsem do dotazníku pouze pět otázek, kde respondenti vybírali odpověď z následujících variant: "ano", "spíše ano", "spíše ne", "ne".

3.4 Charakteristika zkoumaného vzorku

Objektem pozorování se při výuce českého jazyka staly tři skupiny žáků čtvrtých tříd (celkem dvacet čtyři žáků), vzdělávajících se podle programu "Národní škola". Pozorování se uskutečnilo v průběhu měsíců října a listopadu.

Modřanská základní škola s rozšířenou výukou jazyků, Angelovova 3183 je velká sídlištní škola se čtyřmi čtvrtými třídami. Jedna třída je s rozšířenou výukou jazyků - nejsou zde integrováni žáci s SPU, dvě běžné třídy s integrovanými žáky a specializovaná třída pro žáky s SPU.

3.4.1 Specializovaná třída

Nejpočetnější skupinu žáků s SPU tvoří specializovaná třída. Ta sídlí na detašovaném pracovišti ZŠ, v bývalé budově Mateřské školy v Mladenovově ulici. Třída je vybavena kobercem, jedním počítačem, k dispozici ve třídě je mnoho speciálních pomůcek (bzučáky, molitanová písmena a číslice, čítanky a pracovní sešity, číselné osy, tvrdé a měkké kostky, trampolína, CD přehrávač, přehledy s pravidly, počítadla, na zdi visí karty s tiskací i psací abecedou...), každý žák má svou vlastní lavici. Vzhledem k tomu, že se jedná o bývalou budovu mateřské školy, využívají děti k odpočinku, ale i k výuce, zahradu (psaní písmen do písku, diktát čísel zapisovaný křídou na chodník, pohybové hry...). Ve třídě vyučuje speciální pedagog.

Třidu navštěvuje celkem devět žáků - sedm chlapců, dvě dívky. V době šetření byli ve třídě na diagnostickém pobytu dva chlapci ze ZŠ T.G. Masaryka v Praze 4. Tyto chlapce jsem do zkoumaného vzorku také zahrnula. V druhé polovině měsíce listopadu jim byl diagnostický pobyt ukončen a oba byli přijati jako kmenoví žáci. Celkový počet mnou pozorovaných žáků činil jedenáct - dvě dívky, devět chlapců.

Všechny děti měly OŠD, v průběhu čtvrté třídy jim bude jedenáct let. Z původních deseti žáků v první (vyrovňovací) třídě zůstalo 5 dětí, 5 žáků bylo integrováno do běžných tříd (během druhé a třetí třídy), 2 chlapci byli přeřazeni z běžných tříd do třídy specializované, zbylí žáci přestoupili z jiných škol. Vzhledem ke skutečnosti, že jsou žáci zařazeni do specializované třídy, není pro

ně vypracován IVP. Z celkového počtu jedenácti žáků bydlí pouze jedna dívka v místě školy, ostatní žáci dojíždějí.

3.4.2 Třída Individuální péče

Druhou skupinu tvoří deset žáků, kteří se účastní souběžné výuky českého jazyka. Tato třída sídlí v hlavní budově školy, k výuce využívá počítačovou učebnu. Vzhledem k tomu, že se nejedná o kmenovou učebnu, ale o učebnu, kterou užívá celá škola, není tato učebna trvale vybavena speciálními pomůckami. Speciální pedagog, který souběžnou výuku českého jazyka vyučuje, musí na každou hodinu pomůcky nosit. Žáci sedí u dvou velkých kulatých stolů, které je možno rozdělit, každý na šest částí. Každý žák má k dispozici svůj počítač.

Tuto skupinu tvoří deset žáků - čtyři dívky, šest chlapců. Jedná se o žáky ze dvou běžných tříd. Osmi žákům je deset let, dva chlapci měli OŠD, je jim jedenáct let.

Speciální pedagog vyučuje všechny hodiny českého jazyka, na ostatní předměty se žáci vracejí do svých kmenových tříd. Všichni žáci mají třídním učitelem a speciálním pedagogem vypracován IVP pro český jazyk a také pro všechny ostatní předměty, v nichž se porucha projevuje.

3.4.3 Integrace

Vzhledem k tomu, že škola nabízí specializovanou třídu a třídu individuální péče, nenaskytla se možnost sledovat větší množství integrovaných žáků s SPU, kteří se všech předmětů účastní se svou třídou. Pouze v jedné ze čtvrtých tříd jsou tři integrovaní žáci s SPU (dvě dívky, jeden chlapec), kteří na všechny vyučovací hodiny zůstávají ve své kmenové třídě. Žádné z dětí nemá OŠD, během tohoto školního roku bude všem žákům deset let.

Speciální péči zde poskytuje třídní učitelka. Ve třídě je dvacet dva žáků, z toho se čtyři žáci účastní souběžné výuky českého jazyka. V hodinách ČJ zůstává ve třídě osmnáct žáků, tři z nich mají diagnostikovanou SPU.

Třída je vybavena jedním počítačem, CD přehrávačem, kobercem a různými pravidly a přehledy jazykových jevů. Lavice jsou uspořádány po čtyřech. Část dne děti pracují ve skupinách.

Na všechny předměty zůstávají děti ve své třídě. Adaptační potíže ve skupině žáků při souběžné výuce českého jazyka (žáci ze dvou tříd) byly u dvou žáků tak závažné, že je pro ně přínosnější zůstat v kmenové třídě. U jednoho žáka si rodiče vyžádali možnost zůstat v kmenové třídě.

3.5 Průběh průzkumu

V září jsem navštívila zástupkyni ředitelky školy a informovala ji o svém záměru, navštívit čtvrté třídy při výuce českého jazyka. Pohovořily jsme o smyslu celého projektu průzkumu a dohodly se, že výsledky budou anonymní a budou využity výhradně pro zpracování bakalářské práce.

Poté jsem se (společně s paní zástupkyní) zúčastnila Metodického sdružení učitelů čtvrtých tříd a informovala kolegyně o svém záměru. Seznámila jsem je s tím, že se během října a listopadu zúčastním vyučovacích bloků (vždy dvě hodiny jdoucí po sobě) českého jazyka. Průzkum se týkal specializované třídy, třídy individuální péče a třídy, kde speciální péči zajišťuje ve všech předmětech třídní učitelka. Paní učitelky byly seznámeny s jednotlivými částmi mého pozorování a to z důvodu toho, aby se konkrétní činnosti daly z hodin vypořádat. Zároveň jsem je požádala o zapůjčení veškeré dokumentace vybraných žáků (osobní složky, katalogové listy, vyšetření z poraden), vše samozřejmě za podmínky, že konkrétní data ani jména nebudou použita.

Před první návštěvou třídy jsem si prostudovala osobní záznamy žáků. Děti ve třídách mě znaly, má přítomnost ve třídě jim byla zdůvodněna tím, že jsem se přišla podívat, jak pracují v hodinách českého jazyka. Protože se jedná o Fakultní školu Univerzity Karlovy, jsou děti na náslechy ve třídách zvyklé. V hodinách pilně pracovaly, má návštěva je od práce nerozptylovala. Výsledky pozorování jsem ihned zaznamenávala do tabulek.

Každý týden jsem se účastnila třech vyučovacích bloků - u každé skupiny žáků jednoho bloku. Tento systém jsem si zvolila kvůli objektivitě výsledků, aby žáci probírali stejné či podobné učivo.

3.6 Výsledky a jejich interpretace

Pozorování žáků čtvrtých tříd proběhlo v měsících říjnu a listopadu na již zmíněné Modřanské základní škole s rozšířenou výukou jazyků, Aneglovova 3183, Praha 4. Do průzkumu byly zařazeny tři skupiny žáků - žáci s SPU ve specializované třídě, žáci navštěvující třídu individuální péče v hodinách českého jazyka a integrovaní žáci s SPU.

Vzhledem k tomu, že skupiny nemají stejný počet pozorovaných žáků, uvádím vždy absolutní hodnotu i s přepočtem výsledků na procenta. Tím jsem předešla i nepřenosnostem v případě, že by některý pozorovaný žák byl v den pozorování nepřítomný.

Pro usnadnění přehlednosti zaznamenávám nejprve výsledky z pozorování ve specializované třídě, poté ve třídě individuální péče a nakonec ve třídě, kde se integrovaní žáci účastní všech předmětů se svou kmenovou třídou.

3.6.1. Pozorování

3.6.1.1 Výsledky pozorování ve specializované třídě

Ve třídě je celkem jedenáct žáků, devět chlapců, dvě dívky. Při třetím a čtvrtém pozorování byli ve třídě přítomni všichni žáci. Při prvním, druhém a pátém pozorování chyběl vždy jeden žák.

1. Aktivita ve vyučování - hlášení se

	1. pozorování		2. pozorování		3. pozorování		4. pozorování		5.pozorování	
	absolutní hodnota	%	absolutní hodnota	%	absolutní hodnota	%	absolutní hodnota	%	absolutní hodnota	%
hlásí se stále	3	30	2	20	3	27,27	2	18,18	3	30
hlásí se ojediněle	2	20	3	30	3	27,27	3	27,27	2	20
nehlásí se	4	40	3	30	3	27,27	4	36,36	4	40
neodpovídá	1	10	2	20	2	18,18	2	18,18	1	10

Při všech pozorováních se stále hlásila jedna dívka, naopak nikdy neodpovídal jeden chlapec. Ve třídě jsou tři žáci (jedna dívka, dva chlapci), kteří se nehlásí, ale v případě, že jsou vyvoláni, odpověď znají. Zaznamenala jsem výkyvy v aktivitě u dvou žáků. Při prvním a třetím pozorování se hlásili stále a naopak při druhém, čtvrtém a pátém pozorování se nehlásili vůbec.

2. Pracuje na zadané práci - schopnost samostatnosti

	1. pozorování		2. pozorování		3. pozorování		4. pozorování		5.pozorování	
	absolutní hodnota	%	absolutní hodnota	%	absolutní hodnota	%	absolutní hodnota	%	absolutní hodnota	%
samostatně	2	20	2	20	2	18,18	3	27,27	3	30
s pomocí	3	20	3	30	4	36,36	2	18,18	3	20
s častou pomocí	4	40	3	30	3	27,27	4	36,36	4	40
bez pomoci nepracuje	1	10	2	20	2	18,18	2	18,18	0	10

Samostatné práci předcházelo podrobné vysvětlení prostupu práce paní učitelkou. Teprve poté pracovali žáci na zadaném úkolu. Přibližně třetině žáků musela učitelka s plněním úkolů průběžně pomáhat. Ve třídě jsou zároveň žáci,

kteří bez rady, pomoci a povzbuzení učitele nepracují vůbec. Ve skupině jsou též žáci, kteří pracují zcela samostatně. Paní učitelku vyhledávají až v případě, že mají práci zcela hotovou. Ve třídě byl při práci klid.

3. Práce ve skupině

	1. pozorování		2. pozorování		3. pozorování		4. pozorování		5. pozorování	
	absolutní hodnota	%	absolutní hodnota	%	absolutní hodnota	%	absolutní hodnota	%	absolutní hodnota	%
skupinu vede aktivně	2	20	3	30	2	18,18	3	27,27	2	30
spolupracuje	3	30	5	50	4	36,36	5	45,45	2	20
plní příkazy	4	40	2	20	3	27,27	2	18,18	4	40
nespoluprac.	1	10	0	0	2	18,18	1	9,09	2	20

Žáci na zadání a práci ve skupinách reagovali pozitivně. Do skupin byli dvakrát rozlosováni, jednou je rozdělila paní učitelka, dvakrát se dělili dle svého rozhodnutí. Problém ohledně rozdělení do skupin nenastal, učitelka vždy předem řekla proč jsou takto rozděleni a krátce vyzdvihla přednost každého žáka. Pracovali vždy ve dvou skupinách a to tak, že zpracovávali stejný úkol (např. vyluští přesmyčky, slova přepiš psacím písmem, seřaď je podle abecedy, nalep, napiš slovo nadřazené a nakresli obrázek). Z každé skupiny přirozeně vyplynul vůdce, při druhém a čtvrtém pozorování to byli v jedné skupině dva vůdcové, kteří se výborně doplňovali. Nespolupracoval pokaždé jiný žák. Při všech pozorováních dva žáci plnili pouze zadané úkoly. V případě, že zadaný úkol splnili, nezapojovali se, skupinu pouze pozorovali.

Ve třídě byl při práci hluk, učitelka skupiny průběžně tišila. Obě skupiny pracovaly vždy s radou nebo ujištěním učitelky.

4. Zapojení se do diskuse

	1. pozorování		2. pozorování		3. pozorování		4. pozorování		5. pozorování	
	absolutní hodnota	%	absolutní hodnota	%	absolutní hodnota	%	absolutní hodnota	%	absolutní hodnota	%
často	2	30	1	20	2	18,18	2	18,18	3	30
občas	2	20	2	30	3	27,27	3	27,27	3	20
málokdy	3	40	5	30	4	36,36	5	45,45	3	40
nikdy	3	10	2	20	2	18,18	1	9,09	1	10

V průběhu diskuse seděli žáci v kruhu a mohli vyjádřit svůj názor na dané téma (možnost výletu, škodlivost kouření, příprava na školní olympiádu, jak využívat přestávky, v jakém projektu by chtěli příští měsíc pracovat a co by se chtěli dozvědět). Učitelka položila otázku a nechala žáky volně diskutovat. Jelikož byl ve třídě hluk, při první aktivitě zvolila variantu posílání míčku po kruhu. Kdo měl míček, mohl mluvit. Pokud nechtěl mluvit, dala mu učitelka většinou návodnou otázku a pokud ani v tomto případě mluvit nechtěl, poslal míč dalšímu žákovi. Ve třídě je jeden chlapec s velmi dobrou slovní zásobou a pěkným vyjadřováním. Pokaždé se aktivně zapojil do diskuse, doplňoval žáky, kladl otázky. Ve skupině je naopak přibližně polovina dětí, která nechce mluvit před všemi. Všimla jsem si, že tito žáci nemají problém mluvit se spolužáky ani s učitelkou, ale potíže mají v případě, když mají hovořit před celou třídou.

5. Plnění a prezentace dobrovolných úkolů

	1. pozorování		2. pozorování		3. pozorování		4. pozorování		5. pozorování	
	absolutní hodnota	%	absolutní hodnota	%	absolutní hodnota	%	absolutní hodnota	%	absolutní hodnota	%
aktivně plní a prezentuje	1	10	2	20	1	9,09	0	0	1	10
aktivně plní, prezentuje, jen když je vyzván	1	10	0	20	1	9,09	2	18,18	2	20
zřídka kdy plní a prezentuje	4	40	6	50	6	54,54	7	63,63	4	40
neplní, neprezentuje	4	40	2	20	3	27,27	2	18,18	3	30

K plnění a prezentaci dobrovolných domácích úkolů nepřístupovali žáci příliš aktivně. Prostor a čas na tuto aktivitu jim dávala paní učitelka hned na počátku vyučovacího bloku. Protože při vyučování využívají projektovou výuku, jsou žáci s dobrovolnými úkoly seznámeni při úvodu k novému projektu. Nyní pracovali v projektu "Zvířata v lese". Mohli prezentovat přečtenou knihu, seznámit spolužáky s encyklopedií o zvířatech, vymyslet příběh, přinést časopis či obrázky zvířat, zazpívat písničku, recitovat, ukázat nakreslený obrázek. Za prezentaci úkolu dostávali žáci body do tabulky.

Při tomto pozorování nemohu říci, že by byl aktivní vždy jeden žák, resp., že by dobrovolné úkoly plnil jen jeden žák. Při této aktivitě se střídali dva chlapci a jedna dívka. Pozorováním jsem zjistila, že dobrovolné úkoly zřídka kdy plní a prezentují nebo neplní a neprezentují vždy titíž čtyři žáci (všichni chlapci).

3.6.1.2 Výsledky pozorování ve třídě individuální péče

Tuto pozorovanou skupinu tvoří deset žáků, čtyři dívky, šest chlapců. Při prvním a čtvrtém pozorování byli ve třídě přítomni všichni žáci. Při druhém pozorování chyběl jeden žák, při třetím a pátém pozorování chyběli dva žáci.

1. Aktivita ve vyučování - hlášení se

	1. pozorování		2. pozorování		3. pozorování		4. pozorování		5. pozorování	
	absolutní hodnota	%	absolutní hodnota	%	absolutní hodnota	%	absolutní hodnota	%	absolutní hodnota	%
hlásí se stále	4	40	3	33,33	3	37,50	3	30	4	50
hlásí se ojediněle	3	30	4	44,44	4	50	4	40	2	25
nehlásí se	3	30	1	11,11	1	12,50	3	30	2	25
neodpovídá	0	0	1	11,11	0	0	0	0	0	0

Při všech pozorováních se stále hlásily tři dívky. Všichni chlapci se hlásili ojediněle, nebo se nehlásili vůbec, ale v případě, že byli tázáni, odpověď na otázku vždy znali. Zaznamenala jsem výkyvy v aktivitě u jedné dívky, která se ve dvou hodinách hlásila stále, ve dvou následujících hodinách se nehlásila a při jedné hodině vůbec neodpovídala.

2. Pracuje na zadané práci - schopnost samostatnosti

	1. pozorování		2. pozorování		3. pozorování		4. pozorování		5. pozorování	
	absolutní hodnota	%	absolutní hodnota	%	absolutní hodnota	%	absolutní hodnota	%	absolutní hodnota	%
samostatně	3	30	2	22,22	3	37,50	3	30	4	50
s pomocí	3	30	3	33,33	2	25	3	30	3	37,50
s častou pomocí	3	30	3	33,33	2	25	4	40	1	12,50
bez pomoci nepracuje	1	10	1	11,11	1	12,50	0	0	0	10

Samostatné práci předcházelo podrobné vysvětlení poostupu práce učitelkou a následná kontrola, zda zadání práce žáci pochopili. Samostatně pracovali vždy dva chlapci, naopak děvčata byla méně samostatná. Při pátém pozorování pracovala polovina žáků samostatně. Při prvním, třetím a čtvrtém pozorování pracovala samostatně třetina žáků. Přibližně třicet procent žáků potřebuje při práci pomoc, a to drobnou radou či povzbuzením. Naopak při pátém pozorování potřeboval pomoci jen jeden žák. Bez pomoci učitele nepracoval při prvním, druhém a třetím pozorování pouze jeden žák. Ve třídě byl při práci šum. Žákům neradila jen paní učitelka, ale v případě, že byli hotovi, mohli si pomáhat vzájemně.

3. Práce ve skupině

	1. pozorování		2. pozorování		3. pozorování		4. pozorování		5. pozorování	
	absolutní hodnota	%	absolutní hodnota	%	absolutní hodnota	%	absolutní hodnota	%	absolutní hodnota	%
skupinu vede aktivně	4	40	4	44,44	3	37,50	4	40	4	50
spolupracuje	4	40	4	44,44	4	50	6	60	3	37,50
plní příkazy	2	20	1	11,11	1	12,50	0	0	1	12,50
nespoluprac.	0	0	0	0	0	0	0	0	0	20

Jelikož žáci z obou tříd navštěvující souběžnou výuku českého jazyka se vzdělávají s využitím programu "Začít spolu", kde se pracuje v centrech aktivit, jsou zvyklí pracovat ve skupinách. Pokaždé byli rozděleni do dvou skupin, dle vlastní volby, obě skupiny vždy pracovaly na stejné práci. Nikdy ohledně dělení do skupin nenastal problém. Na skupinovou práci reagovali velice pozitivně, ihned si rozdělili úkoly, vždy se na vypracování podíleli všichni žáci. Z každé skupiny přirozeně vyplynuli dva vůdci, kteří se doplňovali. Pouze při třetím pozorování pracovala jedna skupina s dvěmi vůdci, druhá skupina s jedním vůdcem. Tato rozdílnost však neovlivnila výsledek práce. Při prvním pozorování byl v každé skupině jeden žák, který plnil pouze příkazy vedoucích členů skupiny. Při druhém, třetím a pátém pozorování měla jedna skupina člena, který pouze plnil příkazy. Tito členové zadané úkoly vypracovali vždy zodpovědně. Obě skupiny pracovaly zcela samostatně. Při třetím a čtvrtém pozorování musela učitelka obě skupiny při práci několikrát tišit.

4. Zapojení se do diskuse

	1. pozorování		2. pozorování		3. pozorování		4. pozorování		5.pozorování	
	absolutní hodnota	%	absolutní hodnota	%	absolutní hodnota	%	absolutní hodnota	%	absolutní hodnota	%
často	3	30	2	22,22	2	25	3	30	3	37,50
občas	3	30	4	44,44	3	37,50	3	30	2	25
málokdy	2	20	2	22,22	1	12,50	4	40	2	25
nikdy	2	20	1	11,11	2	25	0	0	1	12,50

Prostor pro diskusi dávala paní učitelka vždy na konci vyučovacího bloku českého jazyka. Žáci seděli v kruhu na židličkách a měli možnost vyjádřit se k tomu, co se během dnešní hodiny českého jazyka dozvěděli, co se jim líbilo a nelíbilo, co jim šlo a co potřebují ještě více procvičit. Učitelka diskusi zahájila a dala slovo žákovi sedícímu vedle ní, rozhovor pokračoval po kruhu. Pokud někdo nechtěl mluvit, nemusel. Někteří žáci hovořili zcela samostatně (dvacet až třicet procent žáků) dvaceti až čtyřiceti procentům žáků musela učitelka klást návodné otázky. Většina žáků má velmi dobrou slovní zásobu, nedělá jim potíže mluvit před vrstevníky ani před učitelkou. Ve skupině jsou dva žáci s poruchou řeči (rotacismus) a dva žáci z bilingválního rodinného prostředí. V některých případech jim dělalo vyjadřování potíže, ale ostatní žáci byli trpěliví a poskytli jim dostatek času na to, aby se vyjádřili.

5. Plnění a prezentace dobrovolných úkolů

	1. pozorování		2. pozorování		3. pozorování		4. pozorování		5.pozorování	
	absolutní hodnota	%	absolutní hodnota	%	absolutní hodnota	%	absolutní hodnota	%	absolutní hodnota	%
aktivně plní a prezentuje	1	10	1	11,11	1	12,50	2	20	1	12,50
aktivně plní, prezentuje, jen když je vyzván	2	20	2	22,22	1	12,50	1	10	3	37,50
zřídka kdy plní a prezentuje	4	40	3	33,33	3	37,50	4	40	2	25
neplní, neprezentuje	3	30	3	33,33	3	37,50	3	30	3	37,50

Stejně jako ve specializované třídě pro žáky s SPU, k plnění a prezentaci dobrovolných domácích úkolů nepřistupovali žáci příliš aktivně. Prostor a čas na tuto aktivitu jim paní učitelka dávala hned na počátku vyučovacího bloku. Žáci mohli prezentovat přečtenou knihu, ukázat, jaká cvičení doma procvičovali či prezentovat dobrovolný domácí úkol zadaný paní učitelkou (vymyslete příběh, vyhledejte ve slovníku spisovné češtiny následující slova....). Aktivně plnil a prezentoval dobrovolné domácí úkoly vždy pouze jeden žák. Naopak pasivně k plnění a prezentaci přistupovala většina žáků (více než 50%).

3.6.1.3 Výsledky pozorování integrovaných žáků

Ve třídě je dvacet dva žáků, z toho čtyři žáci účastní souběžné výuky českého jazyka. V hodinách Čj zůstává ve třídě osmnáct dětí, 3 z nich mají diagnostikovanou SPU (dvě dívky, jeden chlapec). Speciální péči poskytuje třídní učitelka. Do tabulky zaznamenávám pouze práci tří žáků s diagnostikovanou SPU. Vzhledem k tomu, že se jedná o malý vzorek, navštěvovala jsem třídu pouze v případě, že byli přítomni všichni integrovaní žáci.

1. Aktivita ve vyučování - hlášení se

	1. pozorování		2. pozorování		3. pozorování		4. pozorování		5. pozorování	
	absolut. hodnota	%	absolutní hodnota	%	absolutní hodnota	%	absolutní hodnota	%	absolutní hodnota	%
hlásí se stále	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
hlásí se ojediněle	1	33,33	2	66,66	1	33,33	2	66,66	1	33,33
nehlásí se	2	66,66	0	0	1	33,33	1	33,33	2	66,66
neodpovídá	0	0	1	33,33	1	33,33	0	0	0	0

Při všech pozorováních se ojediněle hlásil integrovaný chlapec. Dívky pracovaly s velkými výkyvy - v některých hodinách se hlásily ojediněle, jindy se nehlásily nebo neodpovídaly. Přestože se pozorované dívky v hodinách příliš nehlásily, nevyrušovaly a poslouchaly, co paní učitelka říká.

2. Pracuje na zadané práci - schopnost samostatnosti

	1. pozorování		2. pozorování		3. pozorování		4. pozorování		5. pozorování	
	absolutní hodnota	%	absolutní hodnota	%	absolutní hodnota	%	absolutní hodnota	%	absolutní hodnota	%
samostatně	0	0	0	22,22	1	33,33	0	0	1	33,33
s dopomocí	1	33,33	2	66,66	2	66,66	3	100	2	66,66
s častou dopomocí	2	66,66	1	33,33	0	0	0	0	0	0
bez pomoci nepracuje	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0

Paní učitelka nejprve práci vysvětlila a společně se všemi dětmi udělala část práce ústně, čímž si ověřila pochopení. V případě nepochopení ještě jednou zadanou práci vysvětlila. Poté žáci pracovali samostatně. Pozorováním jsem zjistila, že pouze jeden žák zvládl dvakrát pracovat samostatně. Alespoň dva žáci pracují s dopomocí nebo s častou dopomocí. Protože ostatní žáci pracují zcela samostatně, má učitelka prostor se těmito žákům věnovat. Ve dvou případech si je posadila k jednomu stolu a na úkolu pracovala s nimi. Na vypracování úkolu potřebovali delší čas. Dvakrát je paní učitelka nechala činnost dokončit a se třídou ústně procvičovala jiné učivo. Ve třech případech odevzdali žáci pouze tu část práce, kterou měli vypracovanu.

3. Práce ve skupině

	1. pozorování		2. pozorování		3. pozorování		4. pozorování		5. pozorování	
	absolutní hodnota	%	absolutní hodnota	%	absolutní hodnota	%	absolutní hodnota	%	absolutní hodnota	%
skup. vede aktivně	0	0	0	0	0	0	0	40	0	50
spolupracuje	1	33,33	2	66,66	2	66,66	1	33,33	3	100
plní příkazy	2	66,66	1	33,33	1	33,33	1	66,66	0	12,5
nespolup.	0	0	0	0	0	0	0	0	0	20

Opět se jedná o žáky, kteří se vzdělávají s využitím programu "Začít spolu", kde se pracuje v centrech aktivit, a žáci jsou zvyklí pracovat ve skupinách. Pokaždé pracovali ve třech skupinách. Na rozdělení do těchto skupin se paní učitelka s dětmi domluvila na začátku školního roku. V každé z těchto skupin byl

jeden žák s SPU, což bylo pro pozorování velice vhodné. Žáci se při práci rozumně domluvili, rozdělili si úkoly, vzájemně si pomáhali a radili. V celé třídě nikdy nebyl žák, který by nespolupracoval. Žáci s SPU skupinu nikdy nevedli. Pokaždé spolupracovali nebo plnili příkazy. Při posledním pozorování byli všichni mnou sledovaní žáci velice aktivní a snaživí. Všechny skupiny pracovaly zcela samostatně, bez pomoci učitelky.

4. Zapojení se do diskuse

	1. pozorování		2. pozorování		3. pozorování		4. pozorování		5.pozorování	
	absolutní hodnota	%	absolutní hodnota	%	absolutní hodnota	%	absolutní hodnota	%	absolutní hodnota	%
často	0	30	0	22,22	0	25	0	30	0	37,50
občas	0	30	1	44,44	1	37,50	1	30	0	25
málokdy	2	20	0	22,22	1	12,50	2	40	2	25
nikdy	1	20	2	11,11	1	25	0	0	1	12,50

Prostor pro diskusi dávala paní učitelka vždy na začátku a na konci vyučovacího bloku českého jazyka. Žáci seděli v kruhu na polštářcích. V úvodu hodiny rozmlouvali o vybraném tématu (např. včerejší divadelní představení, jak se dětem líbí ve školní družině s novou paní vychovatelkou...). Hovořili pouze žáci, kteří se o slovo přihlásili. Na závěr vyučování hodnotili svou práci. V tuto chvíli koloval po kruhu plyšový pes (maskot třídy), hovořil ten, kdo ho měl v ruce. Pokud někdo nechtěl mluvit, poslal psa sousedovi. Z mnou sledovaných žáků nehovořil nikdo často, ve třech případech hovořila občas tatáž dívka. Málokdy, nebo nikdy nehovořil pozorovaný chlapec a jedna dívka. Celkově byla ve třídě příjemná atmosféra, žáci si vzájemně naslouchali, nechali vždy druhého domluvit.

5. Plnění a prezentace dobrovolných úkolů

	1. pozorování		2. pozorování		3. pozorování		4. pozorování		5.pozorování	
	absolutní hodnota	%	absolutní hodnota	%	absolutní hodnota	%	absolutní hodnota	%	absolutní hodnota	%
aktivně plní a prezentuje	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
aktivně plní, prezentuje, je-li vyzván	0	0	0	0	1	33,33	1	33,33	0	0
zřídka kdy plní a prezentuje	3	100	2	66,66	2	66,66	2	66,66	3	66,66
neplní, neprezentuje	0	0	1	33,33	0	0	0	0	0	0

Ani jeden žák z pozorované skupiny nepřistupuje k plnění a prezentaci dobrovolných domácích úkolů aktivně. V případě, že byly jmenovitě vyzvány, prezentovaly svůj dobrovolný úkol obě dívky. Většina dětí s SPU zřídka kdy plní a prezentuje dobrovolný domácí úkol (referát, příběh...). Ostatní žáci přistupují k plnění a prezentaci dobrovolných domácích úkolů aktivněji. Dvakrát se stalo, že z časových důvodů nemohli všichni žáci svůj úkol prezentovat, pouze ho odevzdali a paní učitelka přislíbila, že si je odpoledne prohlédne a dalšího dne je společně zhodnotí. Prostor pro tuto činnost dostávali žáci dle aktuálního schématu vyučovacího bloku (na začátku, uprostřed i na konci hodiny).

3.6.2 Výsledky studia dokumentace

Mým druhým záměrem bylo zjistit, zda jsou do specializovaných tříd zařazovány děti s těžším stupněm poruchy učení, s kombinací poruch učení, popř. s kombinací poruchy učení a chování nebo žáci s hraničním intelektem.

3.6.2.1 Výsledky studia dokumentace ve specializované třídě

Specializovanou třídu navštěvuje jedenáct žáků, devět chlapců, dvě dívky. Všichni mají OŠD, v letošním školním roce jim bude jedenáct let. Vzhledem k tomu, že se jedná o specializovanou třídu, má vypracovaný IVP pouze integrovaný žák, který má diagnostikovanou dysortografií na podkladě svalové myopatie, dylsexii, ADHD a dále má diagnostikovanou poruchu chování organického původu. Z celkového počtu jedenácti žáků má devět z nich diagnostikovanou ADHD, dva žáci ADD. Čtyři žáci mají poruchu řeči. Tři žáci mají diagnostikovanou též poruchu jemné a hrubé motoriky. Třídu navštěvují žáci s kombinací alespoň dvou poruch učení, přičemž všichni z nich mají diagnostikovanou dyslexii. Nejčastěji se dyslexie vyskytuje v kombinaci s dysortografií či dysgrafií. Ve třídě je jeden žák, který má při průměrném intelektu diagnostikovanou dyslexii, dysgrafií, dysortografií a dyskalkulií. Dále třídu navštěvují tři žáci s hraničním intelektem a diagnostikovanou dyslexií, dysgrafií a dysortografií. Ve třídě je pouze jeden žák s nadprůměrným intelektem, u kterého byla diagnostikována dyslexie, dysgrafie, dysortografie a dyspraxie.

3.6.2.2 Výsledky studia dokumentace ve třídě individuální péče

Skupinu tvoří deset žáků, šest chlapců, čtyři dívky. Pouze dva chlapci měli OŠD, je jim jedenáct let. Protože se jedná o integrované žáky, mají vypracovaný IVP nejen na český jazyk, ale i na všechny ostatní předměty, kde se porucha projevuje. Ve třídě jsou dva žáci s poruchou řeči a dva žáci z bilingválního

rodinného prostředí - tito dva žáci nemají diagnostikovanou SPU. Tuto výuku navštěvují z důvodu přetrvávajících obtíží při výuce českého jazyka. Šest žáků má diagnostikovanou ADHD, tři ADD. Polovina žáků, tedy čtyři (opomím-li dva, kteří nemají SPU), mají diagnostikovanou dyslexii. Jeden žák má dysgrafii a dva žáci mají dysgrafii s dysortografií a u jednoho žáka byla diagnostikována dyslexie, dysgrafie a dysortografie. Čtyři žáci mají diagnostikovaný nadprůměrný intelekt, ostatní žáci jsou v pásmu průměru.

3.6.2.3 Výsledky studia dokumentace integrovaných žáků

Tuto pozorovanou skupinu tvoří pouze tři žáci, žádný z nich neměl OŠD. V průběhu tohoto školního roku jim bude deset let. Všichni žáci mají vypracovaný individuální plán na český jazyk a na další předměty, kde se také porucha projevuje (anglický jazyk, popř. matematika, vlastivěda, přírodověda). Všichni tři žáci mají diagnostikovanou ADD a dyslexii. Další porucha učení, chování ani řeči u nich nebyla diagnostikována. Všichni tři žáci mají průměrný intelekt.

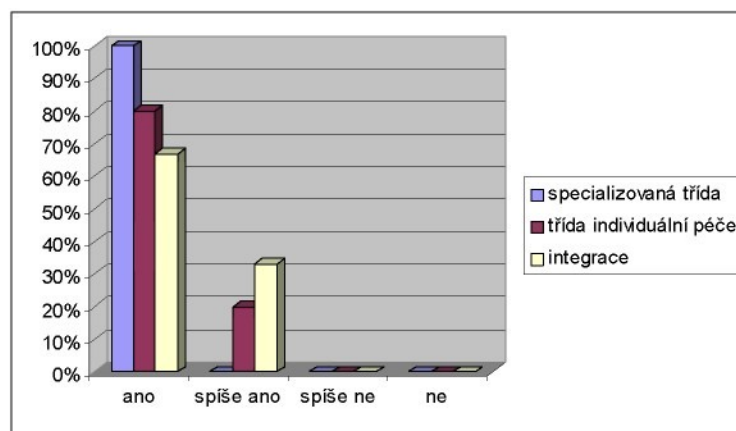
3.6.3 Vyhodnocení dotazníku

Na otázky v dotazníku odpovědělo všech 24 sledovaných žáků, přičemž specializovanou třídu navštěvuje jedenáct z nich, třídu individuální péče navštěvuje deset žáků a integrovaní jsou 3 žáci.

V komentáři pod každým grafem zaznamenávám výsledky s přesným počtem žáků, kteří volili danou odpověď. Tuto metodu jsem zvolila vzhledem k tomu, že všechny skupiny nemají stejný počet respondentů.

Výsledky v procentech jsou zaznamenány v grafu.

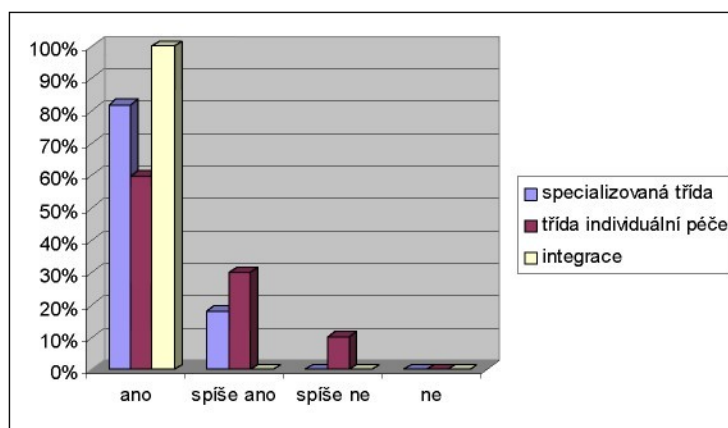
1. Máš rád svého učitele českého jazyka?

Většina žáků má ráda svého učitele.

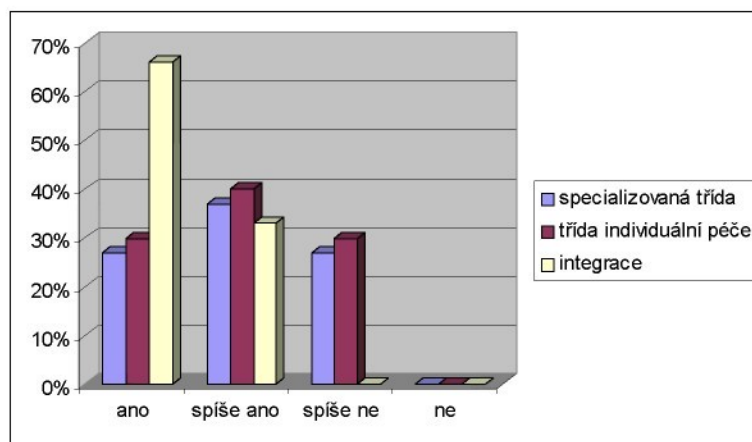
Odpověď "ano" zvolili všichni žáci ze specializované třídy. Osm žáků ze třídy individuální péče odpovědělo "ano", dva "spíše ano". Odpověď "ano" zvolili dva integrovaní žáci, "spíše ano" volil pouze jeden.

2. Cítíš se dobře v kolektivu dětí při hodinách českého jazyka?

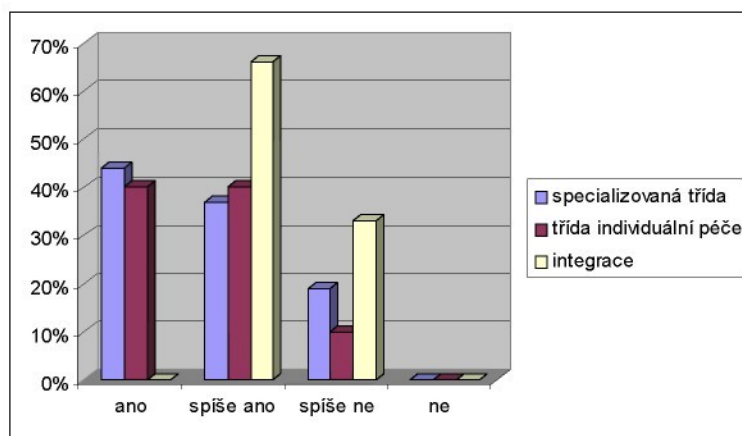
Devět žáků ze specializované třídy odpovědělo kladně, dva žáci zvolil odpověď "spíše ano". Ve třídě individuální péče se cítí dobře v kolektivu žáků šest respondentů, tři se cítí spíše dobře. Jeden žák zvolil na tuto otázku odpověď "spíše ne". Všichni integrovaní žáci se při výuce českého jazyka cítí v kolektivu dobře.

3. Je čas věnovaný procvičování učiva pro tebe dostačující?

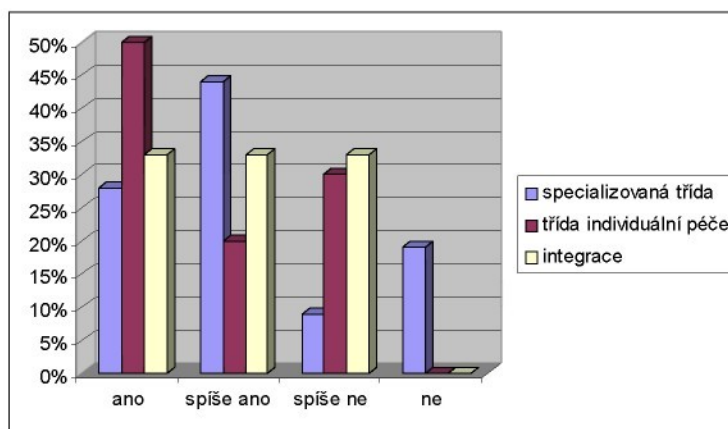
Ze specializované třídy odpověděli žáci následovně: tři žáci "ano", čtyři žáci "spíše ano", tři žáci "spíše ne" a jeden žák "ne". Žáci ze třídy individuální péče odpovídali takto: tři zvolili variantu "ano", čtyři "spíše ano", tři "spíše ne" a jeden "ne". Dva integrovaní žáci odpověděli, že jsou spíše spokojeni, jeden odpověděl, že je spíše nespokojen.

4. Má na tebe učitel čas vždy, když potřebuješ pomoci?

Odpověď "ano" zvolilo ze specializované třídy pět žáků, "spíše ano" odpověděli čtyři žáci a "spíše ne" dva žáci. Čtyři žáci ze třídy individuální péče odpověděli "ano", stejný počet odpověděl "spíše ano". Dva žáci zvolili odpověď "spíše ne". Dva integrovaní žáci zvolili odpověď "spíše ano", jeden "spíše ne".

5. Cítíš se být úspěšný při řešení úkolů zadaných učitelem?

Ze specializované třídy se tři děti cítí úspěšné, pět dětí spíše úspěšných.. Spíše neúspěšný se cítí jeden žák, dva se cítí neúspěšní. Ve třídě individuální péče se cítí úspěšných pět žáků, spíše úspěšně se cítí při řešení úkolů dva žáci. Spíše neúspěšně se cítí tři žáci. Jeden integrovaný žák se cítí úspěšný, jeden spíše úspěšný a jeden spíše neúspěšný.

3.7 Výsledky praktické části a jejich interpretace

V této praktické části bakalářské práce shrnuji výsledky průzkumu z hlediska všech záměrů, které jsem předdeslala již v úvodu práce. Předem upozorňuji, že některé ze zde uvedených poznatků se již mohly vyskytnout v některé z kapitol praktické části práce, ale domnívám se, že pro lepší demonstraci potvrzení či vyvrácení mnou stanovených předpokladů je vhodné opětovné uvedení v kontextu s provedeným průzkumem.

"Za nejvhodnější typ péče o žáky s SPU lze předpokládat jejich integraci do běžné třídy, s výjimkou hodin českého jazyka, kdy se budou účastnit souběžné výuky vedené speciálním pedagogem. "

Toto byl první předpoklad práce, který jsem ověřovala pozorováním žáků čtvrtých tříd Modřanské základní školy s rozšířenou výukou jazyků

Hovoříme-li o aktivitě při vyučování, nejvíce se projevuje u žáků ze třídy individuální péče. Vždy se stále hlásili alespoň tři žáci (třicet procent). Zde je třeba upozornit na skutečnost, že skupinu tvoří šest žáků s ADHD, dva žáci s ADD a dva žáci bez diagnostikované SPU (pocházejí z dvojjazyčného prostředí). Ve specializované třídě se stále hlásili alespoň dva žáci (osmnáct procent), z integrovaných žáků se nehlásil nikdo. Studium dokumentace jsem zjistila (a předpokládám, že je to i důvod), že všichni tři integrovaní žáci mají diagnostikovanou ADD, nemají potřebu být aktivní a prosazovat se. Naopak ve specializované třídě má devět žáků diagnostikovanou ADHD, pouze u dvou žáků byla diagnostikována ADD. Otázkou však zůstává, zda by se aktivita integrovaných žáků (po překonání adaptačních potíží) nezvýšila při využití třídy individuální péče v hodinách českého jazyka.

Ve specializované třídě jsou schopni samostatně pracovat na zadané práci alespoň dva žáci (osmnáct procent), dva žáci (osmnáct procent) bez pomoci učitele nepracují. Studium dokumentace jsem zjistila, že třídu navštěvují žáci s kombinací alespoň dvou poruch učení, žák s kombinací poruchy učení a chování a tři žáci s hraničním intelektem. Vše výše jmenované taktéž ovlivňuje schopnost samostatně pracovat. Z dotazníku vyplynulo, že osm žáků (sedmdesát tři procent) se cítí v hodinách ČJ úspěšných nebo spíše úspěšných. Jeden žák se cítí být spíše neúspěšný, dva se cítí být neúspěšní. Přestože se tři žáci cítí být neúspěšné, z dotazníku vyplynulo, že všichni jsou spokojeni se svým učitelem českého jazyka a většina z nich se domnívá, že na ně má učitel čas vždy, když potřebují pomoci. Osm žáků (sedmdesát tři procent) se v hodinách českého jazyka cítí v kolektivu dětí dobře, dva spíše dobře (osmnáct procent).

Ve třídě individuální péče jsou schopni samostatně pracovat na zadané práci alespoň dva žáci (dvacet dva procent), jeden žák (deset procent) bez pomoci učitele nepracuje. U třetiny žáků (třicet tři procent) byla diagnostikována kombinace SPU. Čtyři žáci (čtyřicet procent) mají diagnostikovaný nadprůměrný, šest žáků (šedesát procent) má průměrný intelekt. Polovina žáků (padesát procent) se cítí úspěšných při řešení úkolů zadaných učitelem, dva žáci (dvacet procent) se

cítí spíše úspěšných a tři žáci se cítí spíše neúspěšně. Většina žáků (osmdesát procent) je spokojena s učitelem českého jazyka a stejné množství cítí, že když potřebují, má učitel čas jim pomoci. Dva žáci (dvacet procent) jsou se svým učitelem spíše spokojeni. Taktéž s kolektivem žáků většina dětí spokojena (devadesát procent), jeden žák (deset procent) je nespokojen.

Integrovaní žáci v hodinách českého jazyka pracují převážně s dopomocí učitele (šedesát šest procent - dva žáci). Dva žáci se domnívají, že pokud potřebují během vyučování pomoci, učitel na ně má většinou čas. Jeden žák se domnívá, že učitel čas spíše nemá. Protože ostatní žáci pracují zcela samostatně, má pedagog čas se jim individuálně věnovat. Dva žáci (šedesát šest procent) jsou spokojeni s učitelem českého jazyka, jeden žák je spíše spokojen (třicet tři procent). Jeden žák se cítí úspěšný, jeden spíše úspěšný a jeden spíše neúspěšný v hodinách českého jazyka. S kolektivem žáků jsou spokojeni všichni žáci.

Nejúspěšnější při práci ve skupinách byla třída individuální péče. Vždy všichni spolupracovali, alespoň tři žáci (třicet procent) skupinu aktivně vedli. Žáci jsou na skupinovou práci zvyklí i v ostatních předmětech, dokáží se domluvit a rozdělit si úkoly. Ve specializované třídě se ve skupině objevili vždy alespoň dva vůdci (osmnáct procent), dvakrát dva žáci vůbec nespolupracovali. Jejich pracovní tempo nestačilo práci ostatních a nechtěli se podřídít.

Všichni tři integrovaní žáci spolupracují nebo plní příkazy. Nikdy nepřistupují ke skupinové práci pasivně, zároveň však nikdy nejsou vůdci skupin.

V případě zapojení se do diskuse jsem ve specializované třídě pozorovala výrazné výkyvy v této aktivitě. Ve třídě jsou dva žáci s poruchou řeči (stejně jako ve třídě individuální péče). Většina dětí má špatnou slovní zásobu a má potíže při komunikaci pře celou třídu. Naopak ve třídě individuální péče mají žáci dobrou slovní zásobu, nečiní jim potíže diskutovat před celou třídou. Integrovaní žáci s SPU se málokdy zapojovali do diskuse, pokud se zapojili, byla jejich slovní zásoba průměrná.

K plnění a prezentaci dobrovolných domácích úkolů nepřistupuje žádná skupina příliš aktivně. Děti plní a prezentují tehdy, když jsou vyzváni a v případě, že jmenovitě nejsou vyzváni, úkoly neplní a neprezentují.

Na základě těchto získaných informací nemohu jednoznačně potvrdit, že v případě schopnosti a ochoty ze strany školy zajistit pro žáky s SPU v plnohodnotné časové dotaci souběžnou výuku českého jazyka, je vhodnější, aby žáci byli integrováni do běžných tříd a pouze na výuku českého jazyka odcházeli do jiné učebny, kde s nimi bude pracovat speciální pedagog. Všechny tři typy péče: specializovaná třída, třída individuální péče i integrace mají pro každého jedince své kladné a stinné stránky. Je na uvážení školy, rodičů i pedagogicko psychologické poradny navržení, jaký typ péče je pro konkrétního žáka nejvhodnější. U některých dětí by jistě integrace přinesla své výsledky (byli by motivováni svými kamarády, přestali by se ostýchat hovořit před celou skupinou), pro jiné (kteří mají kombinace SPU, snížený intelekt) by přeřazení do běžné třídy i s IVP zpočátku mohlo znamenat psychický neklid a později i třeba přeřazení do speciální školy.

V žádném případě nejsem zastáncem vyčlenění dětí se speciálními vzdělávacími potřebami. Vzhledem k tomu, že jsem se s dětmi i paní učitelkami byla v úzkém kontaktu, mohu říci, že pro některé děti je specializovaná třída poslední možnost získání plnohodnotného základního vzdělání. Rovněž se domnívám, že třída individuální péče je výborným krokem vpřed při péči o žáky s SPU. Na druhou stranu není třeba ani na výuku českého jazyka vyčleňovat žáka (pokud jsou adaptační potíže natolik závažné a nápravy SPU jsou zajišťovány např. v PPP), který je (cítí se) úspěšný a pedagog se mu v rámci výuky může individuálně věnovat.

Předpoklad číslo jedna byl potvrzen částečně.

Studiem dokumentace jsem zjišťovala druhý stanovený předpoklad své práce:

"Lze předpokládat, že do specializovaných tříd jsou zařazovány děti s těžším stupněm poruchy učení, kombinací poruch učení, popř. kombinací poruchy učení a chování nebo žáci s hraničním intelektem."

K dispozici jsem dostala veškerou škole dostupnou dokumentaci o pozorovaných žácích. Seznámila jsem se z pedagogicko psychologickým vyšetřením z poraden, z vyšetřeními z neurologie, logopedie i osobními záznamy

učitelů. S touto dokumentací jsem pracovala vždy před prvním pozorováním dané skupiny, ale měla jsem ji k dispozici i v průběhu celého průzkumu.

Do specializovaných tříd jsou zařazováni žáci s kombinací alespoň dvou poruch učení (nejčastěji dyslexie s dysortografií nebo dysgrafií), s poruchami řeči, s poruchou hrubé a jemné motoriky, se sníženým intelektem, s kombinací poruchy učení a poruchy chování

Podrobné zpracování těchto údajů uvádím v kapitole 3.6.2 Výsledky studia dokumentace

Předpoklad číslo dvě byl potvrzen.

Jsem si vědoma toho, že objektem pozorování se stali žáci pouze z jedné školy, a že zkoumaný vzorek není reprezentativní. Jednalo se o krátkodobé pozorování čtyřadvaceti žáků čtvrtých tříd. Domnívám se však, že s kombinací metod: pozorování, studia dokumentace a dotazníku pro žáky, by tyto výsledky mohly být vzhledem k rozsahu práce dostačující. Jistě by bylo zajímavé zpracovat toto téma podrobněji, v širší rovině a porovnat získané výsledky s výsledky z jiných škol.

4 ZÁVĚR

Ve své bakalářské práci jsem se snažila o proniknutí k problematice vzdělávání žáků s poruchami učení na základních školách.

Studie tématu bylo zjištěno, že knižní trh nabízí dostatek odborné literatury o výchově a vzdělávání žáků s SPU.

Byl potvrzen předpoklad, že do specializovaných tříd jsou zařazovány děti s těžším stupněm poruchy, s kombinací SPU, kombinace SPU s poruchou chování či děti s hraničním intelektem. Částečně byl potvrzen předpoklad o vhodnosti tříd individuální péče v hodinách českého jazyka. Zároveň bylo potvrzeno, že žáci jsou spokojeni se současným typem vzdělávání při výuce českého jazyka.

Již na počátku psaní práce jsem si byla vědoma toho, že zkoumaný vzorek není reprezentativní, výsledky práce nemohu generalizovat. Bakalářská práce nepřinesla objevené výsledky, ale může být podnětem pro zpracování další práce širšího rozsahu. Domnívám se, že tato práce by mohla posloužit především pedagogům prvního stupně, kteří mají ve svých třídách integrované žáky, pedagogům ze specializovaných tříd, ale i rodičům kterým není lhostejné vzdělávání jejich dětí.

5 NÁVRH OPATŘENÍ

Domnívám se, že kompetence zřizování specializovaných tříd či tříd individuální péče je záležitost konkrétního ředitele a finančních možností školy. Nejlevnější variantou je pro školu integrace těchto žáků, otázkou však zůstává, jestli je to vždy nejvhodnější pro žáka, kolektiv i učitele. Podle mého soudu by měla škola zvážit, jak závažná je porucha učení u konkrétních žáků daného ročníku a po dohodě s učiteli, rodiči a PPP navrhnout nejvhodnější typ péče.

Pokud je ve třídě o dvaadvaceti žácích jeden žák s poruchou učení, je v možnostech učitele mu poskytnout individuální přístup. V případě, že je žáků více (nebývá ojedinělé, že jich bývá až šest), není v možnostech učitele specializovanou péči poskytnout a to ani v případě, že tito žáci odcházejí na výuku českého jazyka do třídy individuální péče. Tito žáci potřebují individuální přístup i v hodinách cizího jazyka, matematiky, ale i naukových předmětů. Navrhla bych limit počtu integrovaných žáků na třídu (max. 3 žáci). Při vyšším počtu žáků buď snižovat počet žáků ve třídách (např. s každým dalším integrovaným žákem snížit počet žáků ve třídě o 2-3) nebo by školy měly být schopny zajistit k těmto dětem asistenty. Není v silách ani toho "nejlepšího" učitele se integrovaným dětem věnovat tak, jak by si určitě sám přál a jak by i ony potřebovali, pokud je ve třídě dvacet pět a více žáků.

Dále se domnívám, že by se všichni pedagogové měli o této problematice mnoho dozvědět studiem odborné literatury či odborných novinových článků. Také ředitelé škol by měli zajistit všem pedagogům proškolení, protože SPU (např. dysgrafie) nesouvisí pouze s českým jazykem, ale i s jinými vyučovacími předměty. Proto se domnívám, že by všichni učitelé měli být každoročně odborně proškolení a seznamováni s metodikou práce s dětmi s SPU.

6 SEZNAM POUŽITÝCH ZDROJŮ

JESENSKÝ, J. a kol. *Kontrapunkty integrace zdravotně postižených*. 1. vyd. Praha: Karolinum, 1995. ISBN 80-7184-030-0

JIRÁSEK, J., MATĚJČEK, Z., ŽLAB, Z. *Poruchy čtení a psaní*. 1. vyd. Praha: SPN, 1966.

KERROVÁ, S. *Dítě se speciálními potřebami*. 1.vyd. Praha: Portál, 1997. ISBN 80-7178-147-9

KUCHARSKÁ, A., *Specifické poruchy učení a chování*. 1. vyd. Praha: 1999. ISBN 80-7178-294-7

LANG, G., BERBERICHOVÁ, CH. *Každé dítě potřebuje speciální přístup*. 1. vyd. Praha: Portál 1998. ISBN 80-7178-144-4

MICHALOVÁ, Z., *Specifické poruchy učení na druhém stupni ZŠ a na školách středních*. 2. vyd Havlíčkův Brod: Tobiáš 2004. ISBN 80 7311 021-0

MATĚJČEK, Z. *Dyslexie - specifické poruchy učení*. 2. vyd. Praha: HŠH 1993. ISBN 80-85467- 56-9

MATĚJČEK, Z. *Vývojové poruchy čtení*. 1. vyd. Praha: SPN 1972.

Metodický pokyn ministryně školství, mládeže a tělovýchovy k vzdělávání žáků se specifickými poruchami učení nebo chování. č.j.: 13 711/2001-24

PIPEKOVÁ, J. a kol. *Kapitoly ze speciální pedagogiky*. 1. vyd. Brno: Paido 1998. ISBN 80-85931-65-6

POKORNÁ, V. *Teorie a náprava vývojových poruch učení*. 3. vyd. Praha: Portál 2001. ISBN 80-7178-570-9

Průcha, J., Walterová, E., Mareš. *Pedagogický slovník*. 2. vyd. Praha: Portál 1998. ISBN 80-7178-252-1

SELIKOWITZ, M. *Dyslexie a jiné poruchy učení*. 1. vyd. Praha: Grada. 2000. ISBN 80-7169-773-7

SERFONTEIN, G. *Potíže dětí s učením a chováním*. 1. vyd. Praha: Portál 1999. ISBN 80-7178-315-3

SINDELAROVÁ, B. *Předcházíme poruchám učení*. 1. vyd. Praha: Portál, 1996. ISBN 80-85282-70-4

SCHIMUNEK, F.P. *Slovní hodnocení žáků*. 1. vyd. Praha: Portál 1994. ISBN 80-85282-91-7

Směrnice Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy k integraci dětí a žáků se speciálními vzdělávacími potřebami do škol a školských zařízení č. j. 13 710/2001-24 ze dne 6.6. 2002

SOVÁK, M. *Nárys speciální pedagogiky*. 6. vyd. Praha: SPN, 1986.

STŘEŠÍK, J. *Využití ICT ve výuce na 1. stupni ZŠ*. 1. vyd. Praha: Armex Publishing, s.r.o., ISBN 80-86795-09-8

ŠVARCOVÁ, D., KUCHARSKÁ, A. *Test rizika poruch čtení a psaní pro rané školáky*. 1. vyd. Praha: Scientia, 2001. ISBN 80-7183-221-9

ŠVINGALOVÁ, D. *Metodické pokyny pro zpracování bakalářských prací*. 1. vyd. Liberec: 2003. ISBN 80-7083-704-7

VÁGNEROVÁ, M. *Úvod do vývojové psychopatologie III*. 1. vyd. Liberec: TU v Liberci 2003. ISBN 80-7083-669-5

VÍTKOVÁ, M. a kol. *Integrativní speciální pedagogika*. 1. vyd. Brno: Paido 1988. ISBN 80-85931-51-6

Vyhláška č. 73 ze dne 9. února 2005 o vzdělávání dětí, žáků a studentů se speciálními vzdělávacími potřebami a dětí, žáků a studentů mimořádně nadaných.

TYMICHOVÁ, H. *Nauč mě číst a psát*. Praha: SPN 1992

ZELINKOVÁ, O. *Poruchy učení*. 4. vyd. Praha: Portál, 1999. ISBN 80-7178-317-X. 10. vyd. Praha: Portál, 2003. ISBN 80-7178-800-7

7 SEZNAM PŘÍLOH

1. Metodický pokyn ministryně školství, mládeže a tělovýchovy k vzdělávání žáků se specifickými poruchami učení nebo chování, č.j.: 13 711/200-24

2. Směrnice Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy k integraci dětí a žáků se speciálními vzdělávacími potřebami do škol a školských zařízení, č.j.: 13 710/2001-24 ze dne 6.6. 2002

3. Vyhláška č. 73 ze dne 9. února 2005 o vzdělávání dětí, žáků a studentů se speciálními vzdělávacími potřebami a dětí, žáků a studentů mimořádně nadaných.

4. Dotazník pro žáky s SPU

5. Fotografie z vyučování

6. Obrázky speciálních pomůcek

7. Ukázka práce žáků s SPU

8. Ukázka individuálního vzdělávacího programu z Modřanské základní školy s rozšířenou výukou jazyků, Angelovova 3183, Praha 4 - Modřany

Metodický pokyn ministryně školství, mládeže a tělovýchovy k vzdělávání žáků se specifickými poruchami učení nebo chování, č.j.: 13 711/2001-24

Metodický pokyn navazuje na Směrnici MŠMT k integraci dětí a žáků se speciálními vzdělávacími potřebami do škol a školských zařízení a stanovuje podrobnosti organizačního zajištění postupů při vzdělávání žáků se specifickými poruchami učení nebo chování v základních školách, specializovaných třídách základních škol, ve speciálních školách, ve středních školách a vyšších odborných školách (dále jen "škola").

Čl. 1

Úvodní ustanovení

1. Žákem se specifickými poruchami učení nebo chování (dále jen "žák") je pro potřeby tohoto pokynu žák, u kterého se specifická porucha projevuje v oblasti učení motorických dovedností nebo matematických dovedností nebo jazykových dovedností včetně písemného projevu, nebo žák se specifickými poruchami v oblasti sociálních dovedností, tj. chování, u kterého bylo toto postižení potvrzeno na základě psychologického a speciálně pedagogického vyšetření (dále jen "odborné vyšetření"). Odborné vyšetření je podkladem pro zařazení žáka do režimu speciálního vzdělávání a poskytování speciálně pedagogické péče.
2. Speciálně pedagogickou péči poskytuje žákům škola nebo poradenské zařízení, které provedlo odborné vyšetření.
3. Speciálně pedagogická péče poskytovaná žákům zařazeným do režimu speciálního vzdělávání ve speciální škole nebo ve specializované třídě nebo vzdělávání formou individuální integrace zahrnuje výuku speciálních dovedností zaměřených na odstraňování příznaků specifické poruchy učení nebo chování.
4. Výuku speciálních dovedností provádí speciální pedagog nebo pedagogický pracovník, který absolvoval program akreditovaný ministerstvem v rámci dalšího vzdělávání pedagogických pracovníků zaměřený na problematiku specifických

poruch učení nebo v případě žáků se specifickými poruchami chování zaměřený na výcvik v psychoterapeutických technikách v souladu s doporučením a ve spolupráci s příslušným poradenským zařízením.

5. Organizace vzdělávání individuálně integrovaného žáka a rozsah a průběh speciálně pedagogické péče jsou stanoveny v souladu s výsledky odborného vyšetření v individuálním vzdělávacím programu žáka (dále jen "IVP"). IVP je součástí osobní dokumentace žáka.

6. Podrobnosti odborného vyšetření podle odst. 1) a podrobnosti IVP podle odstavce 5) stanovuje zvláštní předpis.

7. Ředitel školy dbá na uplatňování postupů doporučených v závěrech odborného vyšetření a stanovených v IVP a podporuje zvyšování úrovně odborné připravenosti pedagogických pracovníků školy pro práci se žáky.

8. Škola umožní žákům v souladu s pedagogickými principy individuální přístup a v souladu s obsahem IVP užívat dostupné kompenzační pomůcky (kalkulátor, počítač, diktafon, bzučák, speciální učebnice apod.), kompenzovat zkrácení doby pozornosti a další příznaky postižení individuální formou zadání i plnění úkolů a zohlední příznaky specifické poruchy učení nebo chování v hodnocení a klasifikaci žáka.

9. Doporučené pedagogické postupy se týkají zpravidla individuálního pracovního tempa žáka, využití možnosti úpravy rozsahu učiva a odpovídající snížení nároků na školní výkony žáka zatížené poruchou, individuální úpravy způsobu hodnocení a klasifikace s přihlédnutím k postižení žáka apod. Např. při výuce jazyků je třeba upřednostňovat ústní osvojování, doplňování textu, omezit psaní diktátů a individuálně upravit způsob psaní, při čtení užívat kratší texty, kontrolovat porozumění, při psaní preferovat kritérium čitelnosti před úpravností, při poruše matematických schopností využívat co nejvíce názorných pomůcek.

10. Škola uplatňuje výukový program a individuální přístup též žákovi, u kterého se objevily významné obtíže v oblasti jazykového vzdělávání, matematiky, případně dalších obtíží týkající se pozornosti, soustředění, projevů hyperaktivity,

impulzivitu a pod. s cílem podpořit školní úspěšnost žáka a předejít jeho selhávání při výuce a rozvoji nežádoucích projevů jeho chování ještě před provedením odborného vyšetření a případným zařazením žáka do režimu speciálního vzdělávání.

11. Za obsah a realizaci podporného výukového programu podle odst. 10 odpovídá učitel příslušného vyučovacího předmětu. V případě, že ve škole pracuje speciální pedagog nebo pedagog podle odst. 4, podílí se tento pedagog na zpracování obsahu a provádění výukového programu. Popis a zhodnocení jeho průběhu je součástí pedagogické diagnostiky žáka a žádosti o provedení odborného vyšetření.

Čl. II

Vzdělávání žáků v základních školách, speciálních školách a specializovaných třídách základních škol

1. Do výuky ve speciálních základních školách pro žáky se specifickými poruchami chování a ve specializovaných třídách pro žáky se specifickými poruchami chování se zpravidla zařazuje jedna až dvě vyučovací hodiny týdně speciální výuky sociálních dovedností se zaměřením na korekci nežádoucích projevů chování s využitím postupů nácviku pozornosti, tlumení impulzivitu, hyperaktivity, nácvik relaxačních technik apod. podle konkrétních vzdělávacích potřeb žáků.

2. Do výuky ve speciálních základních školách pro žáky se specifickými poruchami učení a specializovaných třídách pro žáky se specifickými poruchami učení se zpravidla zařazuje jedna až dvě vyučovací hodiny speciální výuky týdně. Jedná se o speciálně pedagogickou péči, zejména logopedickou péči zahrnující též speciální cvičení zaměřená na rozvoj zrakového a sluchového vnímání, prostorové orientace, pozornosti, paměti, postřehování, vytváření početních představ, rozvoj motoriky apod. podle konkrétních vzdělávacích potřeb žáků.

3. O individuální nebo skupinové organizaci výuky předmětů speciálně pedagogické péče rozhodne ředitel školy s přihlédnutím k potřebám žáků, doporučení poradenského zařízení a s ohledem na podmínky školy.

4. Osvobození žáka z výuky některému vyučovacím předmětu se doporučuje uskutečňovat zcela výjimečně v případech hodných zvláštního zřetele z důvodu mimořádné závažnosti postižení žáka, kdy nelze zajistit výuku daného předmětu alternativním způsobem respektujícím charakter a stupeň postižení žáka a jeho budoucí profesní orientaci.

5. O průběhu poskytované speciálně pedagogické péče škola průběžně informuje zákonného zástupce žáka nebo osobu odpovědnou za výchovu žáka.

Čl. III

Vzdělávání žáků ve středních školách a vyšší odborných školách

1. K trvajícím příznakům postižení škola přihlíží po celou dobu studia a přizpůsobuje průběh a organizaci vzdělávání, přijímacích zkoušek a závěrečných zkoušek v souladu s doporučením příslušného poradenského zařízení. Úpravy organizace vzdělávacího procesu a příslušných zkoušek jsou stanoveny v IVP žáka.

2. Speciálně pedagogickou nebo psychologickou péči zajišťuje žákům středních škol nebo vyšší odborných škol zpravidla poradenské zařízení.

3. osvobození z výuky vyučovacím předmětu je možné uskutečňovat pouze v případě hodných zvláštního zřetele z důvodu mimořádné závažnosti postižení žáka, kdy nelze zajistit výuku daného vyučovacího předmětu alternativním způsobem respektujícím charakter a stupeň postižení žáka a jeho budoucí pracovní uplatnění.

Čl. IV

Vedení dokumentace

1. O obsahu a průběhu speciálně pedagogické péče poskytované žákovi ve škole provádí záznam příslušný odpovědný pracovník školy do osobní dokumentace žáka.

2. O obsahu a průběh speciálně pedagogické péče poskytované poradenským zařízením provádí záznam toto poradenské zařízení.
3. Vedení dokumentace žáka se řídí zákonem č. 101/2000 Sb., o ochraně osobních údajů.

Čl. V

Hodnocení a klasifikace

1. Způsob hodnocení a klasifikace žáka vychází ze znalost příznaků postižení a uplatňuje se ve všech vyučovacích předmětech, ve kterých se projevuje postižení žáka, a na všech typech vzdělávání.
2. Při způsobu hodnocení a klasifikaci žáků zejména ve věku plnění povinné školní docházky je třeba zvýraznit motivační složku hodnocení, hodnotit jevy, které žák zvládl. Při hodnocení se doporučuje užívat forem hodnocení např. bodové hodnocení s uvedením počtu chyb apod.
3. Při klasifikaci žáků ve věku plnění povinné školní docházky se doporučuje upřednostnit širší slovní hodnocení.
4. Doporučuje se sdělit vhodným způsobem ostatním žáků ve třídě podstatu individuálního přístupu a způsob hodnocení a klasifikace žáka.

Čl. VI

Zjišťování specifických poruch učení nebo chování

1. Zjišťování a diagnostiku specifických poruch učení provádí pedagogicko-psychologická poradna, případně speciálně pedagogické centrum se zaměřením na žáky s vadami řeči, diagnostiku specifických poruch chování provádí pedagogicko-psychologická poradna nebo středisko výchovné péče.
2. Diagnostika je provedena na základě komplexního posouzení případu, speciálně pedagogického vyšetření, psychologického vyšetření, pedagogické diagnostiky a z rozboru příznaků, příčin a dalších souvislostí v souladu s postupy diferenciální diagnostiky a se zaměřením na rozbor nerovnoměrných výsledků žáka v jednotlivých testech a subtestech.

3. Pedagogická diagnostika podle čl. i odst. 11) zahrnuje rozbor výsledků školní práce žáka ve vztahu k používaným metodám výuky, porovnávání výkonu v jednotlivých vyučovacích předmětech a činnostech s uvedením pozitivních výsledků výkonu žáka, sledování průběhu koncentrace pozornosti a dalších projevů chování.

4. Psychologické a speciálně pedagogické vyšetření žáka zahrnuje zejména:

- a) verbální a neverbální test inteligence užívaný pro danou věkovou kategorii se zaměřením na rozbor nerovnoměrných výkonů žáka,
- b) percepčně kognitivní zkoušky sluchového vnímání a paměti, zrakového vnímání a paměti,
- c) speciální didaktické zkoušky vztahující se k příslušné věkové kategorii žáka a typu jeho postižení (zkouška čtení, psaní, pravopisu, zkouška matematických schopností apod.),
- d) v případě potřeby zahrnuje speciálně pedagogická a psychologická diagnostika další zkoušky, např. zkoušky motoriky, případně logopedické vyšetření podle zvláštních přepisů, zkoušku prostorové orientace, zkoušku vizuomotorické koordinace, vyšetření pozornosti, vyšetření osobnosti standardizovanými či projektivními technikami, pozorování a rozbor projevů chování, vyšetření rodinných vztahů apod.

Čl VII

Úkoly poradenského zařízení

Poradenské zařízení, které provedlo odborné vyšetření:

- 1. zajišťuje pravidelnou a přímou individuální speciálně pedagogickou a psychologickou péči žákům, pokud tuto péči nezajišťuje škola,
- 2. sleduje průběh programu odstraňování příznaků specifické poruchy učení nebo chování žáků,
- 3. provádí odborný dohled a pravidelnou aktualizaci obsahu speciálně pedagogické péče poskytované žákům ve školách,
- 4. provádí pravidelná kontrolní vyšetření žáků,
- 5. spolupracuje s pedagogy a zákonnými zástupci žáků,

6. poskytuje zákonným zástupcům žáků ucelené informace o možnostech vzdělávání a možnostech poskytování speciálně pedagogické nebo psychologické péče žákovi, v případě zletilosti žáka poskytuje tyto informace přímo žákovi.
7. průkazným způsobem informuje zákonného zástupce žáka o výsledku vyšetření a průběhu speciálně pedagogické péče, kterou poskytuje. V případě zletilosti poskytuje informace o výsledku vyšetření přímo žákovi.

Čl. VIII

Závěrečná ustanovení

1. zrušuje se platnost pokynu MŠMT ČR č.j.: 23 472/92-21 k zajištění péče o děti se specifickými vývojovými poruchami učení v základních školách.
2. zrušuje se platnost metodického pokynu k integraci dětí a žáků se speciálními vzdělávacími potřebami do škol a školských zařízení č.j.: 16 138/98-24.
3. Tento metodický pokyn nabývá účinnosti dnem vyhlášení ve Věstníku MŠMT.

V Praze dne 16.8. 2002

Petra Buzková v.r.
ministerně školství, mládeže a tělovýchovy

Směrnice ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy k integraci dětí a žáků se speciálními vzdělávacími potřebami do škol a školských zařízení, č.j.: 13 710/2001-24 ze dne 6.6. 2002

Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy (dále jen "ministerstvo") k zabezpečení úkolů vyplývajících z ustanovení § 4 odst. 1 a § 8 odst. 2 zákona č. 132/2000Sb., a k zajištění procesu integrace dětí a žáků se speciálními vzdělávacími potřebami do mateřských škol, základních škol, středních škol, vyšší odborných škol a speciálních škol (dále jen "škol"), vydává podle § 92 zákona č. 129/2000 Sb., tuto směrnici:

Čl. 1

Vymezení pojmů

1. Dítětem nebo žákem se speciálními vzdělávacími potřebami se pro účely této směrnice rozumí dítě nebo žák se zrakovým, sluchovým tělesným nebo mentálním postižením, s vadami řeči, s více vadami s lékařskou diagnózou autismus, se specifickými poruchami učení nebo chování, dítě nebo žák zdravotně postižený z důvodu dlouhodobé nebo chronické nemoci (dále jen "žák"), u kterého byly speciální vzdělávací potřeby zjištěny na základě speciálně pedagogického a psychologického vyšetření a jejich rozsah a závažnost opravňuje žáka k zařazení do režimu speciálního vzdělávání a čerpání navýšených finančních prostředků.

2. Speciální vzdělávací potřeby žáků uvedených v odstavci 1 jsou zajišťovány formou individuální integrace nebo formou skupinové integrace nebo ve škole samostatně určené pro žáky se speciálními vzdělávacími potřebami. Vzdělávání individuálně integrovaného žáka se uskutečňuje podle individuálního vzdělávacího programu. Doporučené náležitosti individuálního vzdělávacího programu jsou uvedeny v příloze 2 této směrnice. Struktura a náležitosti individuálního vzdělávacího programu je možné rozlišit podle individuální potřeby žáka.

3. Individuální integraci se rozumí:

- a) jeho vzdělávání ve třídě mateřské školy, základní školy, střední školy nebo vyšší odborné školy, která není samostatně určena pro žáky se speciálními vzdělávacími potřebami při současném zajištění odpovídajících vzdělávacích podmínek a nezbytné speciálně pedagogické a psychologické péče
- b) jeho vzdělávání ve třídě speciální školy samostatně určené pro žáky s jiným druhem nebo stupněm postižení

4. Skupinovou integraci se rozumí vzdělávání žáka ve speciální třídě nebo specializované třídě zřizované podle zvláštních předpisů. V některých vyučovacích předmětech se žáci mohou vzdělávat společně s ostatními žáky a v rámci svých možností jsou zapojeni do všech aktivit mimo vyučování.

Čl.2

Ekonomické zabezpečení

1. Příslušný orgán kraje nebo okresní úřad (dále jen "územní orgán" poskytne škole finanční prostředky na příplatek na nezbytné zvýšení nákladů spojených s výukou žáka a zabezpečení jeho vzdělávacích potřeb (dále jen "příplatek") v případě, že speciálně pedagogické a psychologické vyšetření žáka podle čl. 1 odst. 1 provede pedagogicko - psychologická poradna nebo speciálně pedagogické centrum nebo středisko výchovné péče (dále jen "poradenské zařízení") zařazené do sítě škol, předškolních zařízení a školských zařízení ministerstva s působností v kraji podle sídla školy. Doporučené náležitosti speciálně pedagogického a psychologického vyšetření žáka jsou uvedeny v příloze č. 3 této směrnice.

2. Územní orgán poskytne příplatek na základě podkladů přiložených školou do 30. listopadu kalendářního roku. Jednotlivé případy, kdy je žák integrován v průběhu školního roku, řeší územní orgán operativně a bez zbytečného odkladu.

3. Územní orgán posoudí oprávněnost ekonomických požadavků školy zpracovaných na základě návrhu poradenského zařízení a vyjádřených v individuálním vzdělávacím programu žáka. Výše příplatku je stanovena individuálně podle konkrétních vzdělávacích potřeb žáka, rozsahu poskytované

péče a s ohledem na odbornou ekonomickou náročnost výuky v jednotlivých ročnících školy.

4. Příplatek je určen na mzdové prostředky pedagogů a dalších pracovníků podílejících se na práci se žákem, na nákup potřebných speciálních učebnic, speciálních učebních a kompenzačních pomůcek, případně na jejich zapůjčení na základě písemné smlouvy.

Čl. 3

Závěrečná ustanovení

Tato směrnice nabývá účinnosti dnem vyhlášení ve Věstníku vlády pro orgány krajů, okresních úřadů a orgánů obcí.

Ministr školství, mládeže a tělovýchovy

Mgr. Eduard Zeman v.r.

Příloha č.1. ke směrnici MŠMT ČR č.j. 13 710/2001-24 ze dne 6.6. 2002

Doporučený postup zpracování individuálního vzdělávacího programu

1. Individuální vzdělávací program (dále jen "IVP") je podkladem pro uplatňování požadavku ředitele školy na navýšení finančních prostředků a je závazným dokumentem pro zajištění speciálních vzdělávacích potřeb žáka.

2. IVP vypracovává třídní učitel nebo učitel vyučovacího předmětu, pro který IVP s ohledem na speciální vzdělávací potřeby žáka upravuje organizaci nebo obsah vzdělávání žáka, ve spolupráci s poradenským zařízením, tj. speciálně pedagogickým centrem nebo pedagogicko - psychologickou poradnou nebo střediskem výchovné péče, případně ve spolupráci s výchovným poradcem, školním speciálním pedagogem, školním psychologem a zákonným zástupcem žáka a se spoluúčastí žáka v případě jeho zletilosti. Kopie zpracovaného IVP je zaslána příslušnému poradenskému zařízení.

3. IVP je vypracován zpravidla před nástupem žáka do školy, nejpozději však měsíc po nástupu žáka do školy a je doplňován a upravován v průběhu celého školního roku podle potřeby.

4. IVP podepisuje ředitel, třídní učitel, případně další pedagogičtí pracovníci školy podle odst. 2 tohoto doporučení, pracovník příslušného poradenského zařízení a zákonný zástupce žáka, v případě zletilost sám žák jako východisko společného postupu k vhodnému zabezpečení procesu integrace žáka.

5. IVP vychází z učebních dokumentů školy, závěrů speciálně pedagogického a psychologického vyšetření a doporučení odborného lékaře žáka, zohledňuje názor zákonného zástupce nebo zletilého žáka. IVP žáka se sníženou úrovní rozumových schopností vychází z učebních dokumentů příslušné školy určené pro tyto žáky. IVP obsahuje všechny skutečnosti důležité pro úspěšnou integraci žáka, zejména:

a) údaje o obsahu, rozsahu, průběhu a způsobu poskytování individuální speciálně pedagogické nebo psychologické péče žákovi,

b) údaje o cíli žáka, časové a obsahové rozvržení učiva, volbu pedagogických postupů, způsob zadávání a plnění úkolů, způsob hodnocení a klasifikace, úprava konání závěrečných zkoušek, maturitních otázek, absolutoria,

c) potřebu dalšího pedagogického pracovníka k výuce speciálních dovedností (např. čtení Braillova bodového písma, psaní na Pichtově psacím stroji, práce se speciálními informačními technologiemi, výuka prostorové orientace a samostatného pohybu zrakově postižených, výuka prostřednictvím znakového jazyka, individuální logopedická péče, náprava specifických poruch učení nebo chování) nebo dalšího pracovníka podílejícího se na práci se žákem. U žáka se sluchovým postižením se uvede potřebnost nezbytných tlumočnických služeb a jejich rozsah. V případě potřeby zajištění nezbytné pomocné činnosti se uvede návrh na zapojení občana ve výkonu civilní služby a pod.

6. Seznam kompenzačních pomůcek, speciálních učebních pomůcek, speciálních učebnic a učebních textů nezbytných pro výuku žáka nebo pro konání příslušných zkoušek.

7. Jmenovité určení pracovníka poradenského zařízení, se kterým bude škola spolupracovat při zajišťování speciálních vzdělávacích potřeb žáka.

8. Předpokládanou potřebu navýšení finančních prostředků včetně zdůvodnění.

9. Změny obsahu IVP projednává škola se zákonným zástupcem žáka, v případě jeho zletilosti s žákem.

Příloha č. 2 ke směrnici MŠMT č.j.: 13710/2001-24 ze dne 6.6. 2002

Doporučená rámcová struktura individuálního vzdělávacího programu

Jméno žáka:

Datum narození:

Škola:

Třída:

Vyšetření dne:

(závěr vyšetření je přílohou IVP)

Učební dokumenty: (určení je třeba zejména v případě žáka s mentálním postižením)

Vyučovací předmět:

(konkrétní cíle, úprava organizace výuky, časové a obsahové rozvržení učivo, forma zadávání úkolů, způsob hodnocení a klasifikace, pedagogické postupy, organizace závěrečných zkoušek a pod.)

Speciálně pedagogická a psychologická péče:

(konkrétní určení a rozsah péče podle druhu postižení žáka a jeho vzdělávacích potřeb, organizace a způsob jejího zabezpečení, poskytovatel)

Nezbytné kompenzační a učební pomůcky, vybavení, učebnice, učební texty a pod. včetně zdůvodnění:

Návrh případného snížení počtu žáků ve třídě včetně zdůvodnění:

Účast dalšího pedagogického pracovníka, tlumočnicka znakového jazyka, dalšího pracovníka včetně zdůvodnění:

Předpoklad navýšení finančních prostředků:

Další důležité informace:

Spolupráce se zákonnými zástupci:

(domácí příprava, doporučené aktivity žáka ve volném čase, požadavek na lékařské vyšetření apod.)

Podíl žáka na řešení problému:

Jmenovité určení pracovníka poradenského zařízení spolupracujícího se školou:

Na vypracování IVP se podíleli: (vypsat příslušné spolupracující účastníky)

Datum:

Podpisy ředitele školy, třídního učitele, vyučujícího, zákonného zástupce, odpovědného pracovníka poradenského zařízení, případně též žáka:

Příloha č. 3 ke směrnici MŠMT č.j.: 13 710/2001 ze dne 6.6. 2002

Doporučené náležitosti speciálně pedagogického a psychologického vyšetření

1. Výsledek speciálně pedagogického a psychologického vyšetření žáka spolu s případnými doporučeními odborného lékaře je podkladem pro správní rozhodnutí, východiskem pro zpracování IVP, zajištění odpovídajících podmínek pro vzdělávání žáka včetně zajištění potřebné speciálně pedagogické a psychologické péče žákovi v průběhu jeho vzdělávání.

2. Pedagogicko-psychologická poradna provádí psychologické a speciálně pedagogické vyšetření a zajišťuje psychologickou a speciálně pedagogickou péči zpravidla žákům se specifickými poruchami učení nebo chování, speciálně pedagogické centrum provádí odborné vyšetření a zajišťuje speciálně pedagogickou a psychologickou péči žákům svého zaměření na konkrétní druh postižení, středisko výchovné péče provádí speciálně pedagogické a psychologické vyšetření a zajišťuje speciálně pedagogickou a psychologickou péči žákům se specifickými poruchami chování a žákům ohroženým negativními společenskými jevy.

3. Poradenské zařízení zpracovává na základě speciálně pedagogického a psychologického vyšetření žáka odborný posudek. Pokud to charakter postižení vyžaduje, doporučí zákonným zástupcům žáka požádat příslušného lékaře o výpis ze zdravotní dokumentace s uvedením důležitých informací a doporučení pro potřeby vzdělávání žáka.

4. Obsahem odborného posudku pro potřeby vzdělávání žáka a pro potřeby správního rozhodnutí je zejména:

- a) informace o druhu a stupni zdravotního postižení žáka a závěr, zda závažnost postižení, jeho charakter a rozsah opravňuje žáka k zařazení do speciální školy nebo speciální mateřské školy a k čerpání zvýšených finančních prostředků,
- b) výklad závěrů vyšetření pro potřeby vzdělávání, jednoznačný konkrétní popis vzdělávacích potřeb žáka včetně doporučených pedagogických postupů,
- c) návrh organizační formy vzdělávání žáka, tj. návrh na individuální integraci, návrh na zařazení do speciální nebo specializované třídy, návrh na zařazení do

speciální školy, návrh na zařazení žáka do speciální školy pro žáky s jiným druhem postižení, případně návrh na diagnostický pobyt včetně zdůvodnění.

d) návrh obsahu, rozsahu a způsobu poskytování individuální speciálně pedagogické nebo psychologické péče žákovi.

e) návrh potřeby dalšího pedagogického pracovníka k výuce speciálních dovedností nebo pracovníka k zajištění nezbytné pomoci žákovi v průběhu vzdělávání včetně specifikace jeho činnosti a zdůvodnění potřeby,

f) návrh potřebných kompenzačních pomůcek, speciálních učebnic nebo učebních pomůcek apod. pro výuku žáka nebo konání zkoušek,

g) stanovení platnosti posudku pro účely vzdělávání žáka s správního rozhodnutí, doba platnosti vychází z prognózy vývoje zdravotního stavu žáka s ohledem na konkrétní případ a typ postižení. Je-li zdravotní postižení trvalého charakteru, může být v posudku stanovena doba jeho platnosti po celou dobu školní docházky žáka,

h) návrh na případné snížení počtu žáků ve třídě včetně zdůvodnění,

i) pro potřeby vzdělávání žáka ve středních školách nebo vyšší odborných školách obsahuje posudek konkrétních doporučení pro úpravu způsobu konání přijímacích zkoušek, pro průběh vzdělávání žáka, případně i doporučení způsobu konání závěrečných zkoušek, maturitních otázek, absolutoria.

5. Pokud speciálně pedagogická a psychologická vyšetření žáka zpracovalo pracoviště klinické psychologie, klinické logopedie, odborný lékař, jiné odborné pracoviště zaměřené na danou problematiku, posoudí poradenské zařízení jeho náležitosti pro účely vzdělávání žáka a správního rozhodnutí. Jestliže vyšetření neobsahuje všechny náležitosti uvedené v bodech a) až i) odstavce 4 tohoto doporučení, vyžádá si poradenské zařízení doplnění vyšetření. Pokud potřebná dokumentace není jinak k dispozici, provede vlastní vyšetření.

6. Poradenské zařízení spolupracuje se školou při sestavování IVP a zajišťuje speciálně pedagogickou a psychologickou péči integrovaným žákům, u kterých provedlo speciálně pedagogické vyšetření a vypracovalo posudek, pokud tuto péči nezajišťuje škola.

Poznámka MŠMT: Směrnice byla publikována v částce 4 Věstníku vlády pro orgány krajů, okresních úřadů a orgány obcí, ročník 20002.

Datum účinnosti: 25. červenec 2002

Příloha č. 4

Milé děti,
žádám vás o pravdivé vyplnění tohoto dotazníku, jež je anonymní. Jeho výsledky budou
požity výhradně pro zpracování bakalářské práce.

1. Máš rád svého učitele českého jazyka?

- a) ano
- b) spíše ano
- c) spíše ne
- d) ne

2. Cítíš se dobře v kolektivu dětí při hodinách českého jazyka?

- a) ano
- b) spíše ano
- c) spíše ne
- d) ne

3. Je čas věnovaný procvičování učiva pro tebe dostačující?

- a) ano
- b) spíše ano
- c) spíše ne
- d) ne

4. Má na tebe v hodině učitel čas vždy, když potřebuješ pomoci?

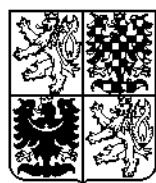
- a) ano
- b) spíše ano
- c) spíše ne
- d) ne

5. Cítíš se být v hodině úspěšný při řešení úkolů zadaných učitelem?

- a) ano
- b) spíše ano
- c) spíše ne
- d) ne

Děkuji vám za poskytnutí odpovědi

K. Koželuhová

SBÍRKA ZÁKONŮ

ČESKÁ REPUBLIKA

Částka 20

Rozeslána dne 17. února 2005

Cena Kč 27,50

O B S A H:

- 70. Nařízení vlády, kterým se vyhláší Chráněná krajinná oblast Český les
 - 71. Vyhláška o základním uměleckém vzdělávání
 - 72. Vyhláška o poskytování poradenských služeb ve školách a školských poradenských zařízeních
 - 73. Vyhláška o vzdělávání dětí, žáků a studentů se speciálními vzdělávacími potřebami a dětí, žáků a studentů mimořádně nadaných
 - 74. Vyhláška o zájmovém vzdělávání
-

70

NAŘÍZENÍ VLÁDY

ze dne 12. ledna 2005,

kterým se vyhláší Chráněná krajinná oblast Český les

Vláda nařizuje podle § 25 odst. 3 zákona č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny:

§ 1

Chráněná krajinná oblast Český les

K zajištění ochrany přírody a krajiny Českého lesa se vyhláší Chráněná krajinná oblast Český les (dále jen „oblast“). Oblast tvoří pohoří Českého lesa při hranici se Spolkovou republikou Německo, s harmonicky utvářenou krajinou, významným podílem přirozených ekosystémů lesních a trvalých travních porostů, s vysokou čistotou prostředí a minimálním podílem narušených ploch.

§ 2

Poslání oblasti

Posláním oblasti je uchování a obnova jejího přírodního prostředí, zejména ekosystémů volně žijících živočichů a planě rostoucích rostlin, a zachování typického charakteru krajiny za současného rozvoje ekologicky optimálního systému využívání krajiny a jejich přírodních zdrojů.

§ 3

Vymezení oblasti

(1) Oblast se nachází na území Plzeňského kraje.

(2) Územní vymezení a popis hranice je obsažen v příloze č. 1 k tomuto nařízení, grafické znázornění oblasti je obsaženo v příloze č. 2 k tomuto nařízení.

(3) Základní mapa, v níž je zakresleno území oblasti v měřítku 1 : 50 000, je uložena na Ministerstvu životního prostředí, Krajském úřadu Plzeňského kraje, obecních úřadech, na jejichž území se oblast nachází, a na Správě Chráněné krajinné oblasti Český les (dále jen „Správa“). Správa ohlásí příslušnému katastrálnímu úřadu k zápisu do katastru nemovitostí změnu údajů o způsobu ochrany nemovitostí na území oblasti¹⁾.

§ 4

Členění oblasti

(1) Území oblasti se člení do čtyř zón odstupňované ochrany přírody.

(2) Do I. zóny se zařazuje území s nejvýznamněj-

šími přírodními hodnotami, zejména přirozené nebo málo pozměněné ekosystémy a další mimořádně hodnotná území, zejména zvláště chráněná území (národní přírodní rezervace, národní přírodní památky, přírodní rezervace, přírodní památky) a vybrané části územního systému ekologické stability krajiny (dále jen „systém ekologické stability“) nadregionálního a regionálního významu. Cílem je uchování nebo postupná obnova samořídících funkcí a omezení lidských zásahů do přírodního prostředí na nejnižší možnou míru.

(3) Do II. zóny se zařazují území hospodářsky využívaných lesních a zemědělských ekosystémů s místně uchovalými přírodními hodnotami vhodná pro hospodářské využívání k přírodě šetrným způsobem. Dále se do této zóny začleňují i území nezbytná pro uchování přírodních hodnot v I. zóně. Cílem je udržení přírodních hodnot a postupné zvyšování druhové a prostorové rozmanitosti ekosystémů, zejména vytvářením funkčního systému ekologické stability.

(4) Do III. zóny se zařazují lidskou činností značně pozměněné ekosystémy, intenzivně využívané lesní a zemědělské pozemky a rozptýlená venkovská zástavba. Cílem je udržení a podpora využívání území pro ekologicky optimalizované lesní hospodářství a zemědělství a vhodné formy turistiky a rekreace.

(5) Do IV. zóny se zařazují lidskou činností silně pozměněné části přírody a souvisele zastavěná území sídel s územní rezervou a navazující obdělávaná zemědělská půda.

(6) Dojde-li v důsledku hospodaření v lesích, zemědělství a revitalizace krajiny ke zlepšení stavu přírodního prostředí, budou případné změny ploch jednotlivých zón prováděny po projednání s vlastníky a uživateli pozemků.

Bližší ochranné podmínky

§ 5

(1) Na celém území oblasti je možné pouze s předchozím souhlasem Správy

a) vyznačovat turistické, cyklistické a běžecké tratě,

¹⁾ § 27 a bod 3 přílohy vyhlášky č. 190/1996 Sb., kterou se provádí zákon č. 265/1992 Sb., o zápisech vlastnických a jiných věcných práv k nemovitostem, ve znění zákona č. 210/1993 Sb. a zákona č. 90/1996 Sb., a zákona č. 344/1992 Sb., o katastru nemovitostí České republiky (katastrální zákon), ve znění zákona č. 89/1996 Sb., ve znění vyhlášky č. 113/2000 Sb.

- b) provádět leteckou aplikaci hnojiv²⁾, chemických látek nebo chemických přípravků³⁾,
- c) umísťovat informační, reklamní a propagační zařízení mimo zastavěná území obcí; toto ustanovení se nevztahuje na umísťování dopravních značek a dopravních zařízení na pozemních komunikacích⁴⁾ a návěstí a zařízení na dráze⁵⁾,
- d) vyznačovat místa pro parkování motorových vozidel podle zvláštních právních předpisů⁶⁾ mimo zastavěná území obcí,
- e) zřizovat nové hraniční přechody,
- f) rozšiřovat využití stávajících hraničních přechodů,
- g) pořádat sportovní, rekreační a jiné hromadné akce mimo místa k tomu určená,
- h) provádět vzlety a přistání se sportovními létajícími zařízeními podle zvláštního právního předpisu⁶⁾ mimo místa, která jsou vyhrazena k této činnosti po písemném souhlasu pověřené osoby podle zvláštního právního předpisu⁷⁾,
- i) vjíždět na koních a jízdních kolech mimo pozemní komunikace a místa k tomu určená,
- j) upravovat koryta vodních toků,
- k) těžit humolity.

(2) Na území III. a IV. zóny lze pouze se sou-

hlasem Správy zřizovat obory nebo zavádět intenzivní chovy zvěře a ryb.

§ 6

(1) Při obnově a výchově lesních porostů postupují osoby, kterým vyplývají povinnosti ze zvláštního právního předpisu⁸⁾, tak, aby posilovaly zastoupení přirozené druhové skladby lesů, přičemž v I. a II. zóně oblasti budou přednostně využívat přirozenou obnovu lesních porostů.

(2) Při ochraně a využívání povrchových a podzemních vod postupují osoby oprávněné podle zvláštního právního předpisu⁹⁾ tak, aby přispěly k udržení přírodních podmínek pro život vodních a mokřadních ekosystémů při zachování přirozeného charakteru a přírodě blízkého vzhledu vodních toků, vodních ploch a mokřadů. Při úpravě nebo údržbě koryt vodních toků postupují tyto osoby tak, aby byla obnovována přirozená nebo přírodě blízká koryta vodních toků.

Účinnost

§ 7

Toto nařízení nabývá účinnosti dnem 1. srpna 2005.

Předseda vlády:

JUDr. Gross v. r.

Ministr životního prostředí:

RNDr. Ambrozek v. r.

²⁾ Zákon č. 156/1998 Sb., o hnojivech, pomocných půdních látkách, pomocných rostlinných přípravcích a substrátech a o agrochemickém zkoušení zemědělských půd (zákon o hnojivech), ve znění pozdějších předpisů.

³⁾ Zákon č. 157/1998 Sb., o chemických látkách a chemických přípravcích a o změně některých dalších zákonů, ve znění pozdějších předpisů.

⁴⁾ Zákon č. 13/1997 Sb., o pozemních komunikacích, ve znění pozdějších předpisů.

⁵⁾ § 2 zákona č. 266/1994 Sb., o drahách, ve znění zákona č. 23/2000 Sb. a zákona č. 103/2004 Sb.

⁶⁾ § 24 odst. 1 vyhlášky č. 108/1997 Sb., kterou se provádí zákon č. 49/1997 Sb., o civilním letectví a o změně a doplnění zákona č. 455/1991 Sb., o živnostenském podnikání (živnostenský zákon), ve znění pozdějších předpisů.

⁷⁾ § 81 odst. 2 zákona č. 49/1997 Sb., o civilním letectví a o změně a doplnění zákona č. 455/1991 Sb., o živnostenském podnikání (živnostenský zákon), ve znění pozdějších předpisů.

⁸⁾ Zákon č. 289/1995 Sb., o lesích a o změně a doplnění některých zákonů (lesní zákon), ve znění pozdějších předpisů.

⁹⁾ Zákon č. 254/2001 Sb., o vodách a o změně některých zákonů (vodní zákon), ve znění pozdějších předpisů.

Územní vymezení a popis hranice Chráněné krajinné oblasti Český les

Severní část

Od hraničního přechodu se SRN Broumov – Mährling vede hranice po komunikaci II/201 k obci Broumov u Zadního Chodova, kde před obcí uhýbá vpravo po východní hranici pozemkové parcely č. 1366/1 v k.ú. Broumov u Zadního Chodova přes náhon a dále po východní hranici pozemkové parcely č. 1353 v k.ú. Broumov u Zadního Chodova k Hamerskému potoku a po něm až k bezejmennému pravostrannému přítoku a po něm dále k rybníku Podlesák a po místní komunikaci III/19919 k místní části Přední Žďár (součást obce Chodský Újezd), kde před zástavbou uhýbá vpravo a po okraji lesa se vrací zpět na komunikaci vedoucí do obce Halže. Před obcí Halže uhýbá hranice vpravo a pokračuje po hraně lesa k účelové komunikaci (p.p.č. 721/1 v k.ú. Halže) a dále vede po účelové (p.p.č. 713/3 v k.ú. Halže) a místní (p.p.č. 713/1 v k.ú. Halže) komunikaci k vodoteči a k rybníku „Na Výšině“. Dále pak po komunikaci k místní části Horní Výšina (součást obce Halže), kterou na severu obchází po hranici pozemkové parcely č. 326/1 v k.ú. Výšina a vrací se zpět na komunikaci za zástavbou. Po ní vede po komunikaci k místní části Dolní Výšina (součást obce Obora), kterou obchází severně po katastrální hranici a vrací se zpět na komunikaci III/19921. Po ní jižně obchází vodní nádrž Lučinu a pokračuje směrem na Milíře u Tachova a před obcí Milíře u Tachova dále po hranici katastrálního území, rozdělujícího k.ú. Milíře u Tachova a k.ú. Lučina u Tachova až k cestě p.p.č. 1635 v k.ú. Milíře u Tachova (přístupová cesta k objektům mimo obec) k domu čp. 57 v obci Milíře u Tachova, který obchází a pokračuje po polní cestě k bezejmennému toku a po něm proti proudu k místní účelové komunikaci a po ní dále k hájovně „Hruškovna“, kterou obchází a od ní se vrací na komunikaci III/19921. Po ní dále hranice pokračuje k obci Lesná. Před obcí u kóty 627 uhýbá vpravo po pozemkové parcele č. 1459/2 a č. 1466 v k.ú. Lesná (zarostlá úvozová cesta, mez) a kolem vodojemu se za obcí vrací zpět na komunikaci č. III/39910. Po cca 2 km odbočuje vpravo na polní cestu a po ní pokračuje do místní části Nové Domky (součást obce Rozvadov), odkud po komunikaci vede ke kótě 549, kde odbočuje vlevo na lesní cestu a po ní jižním směrem pokračuje až ke státní hranici se SRN.

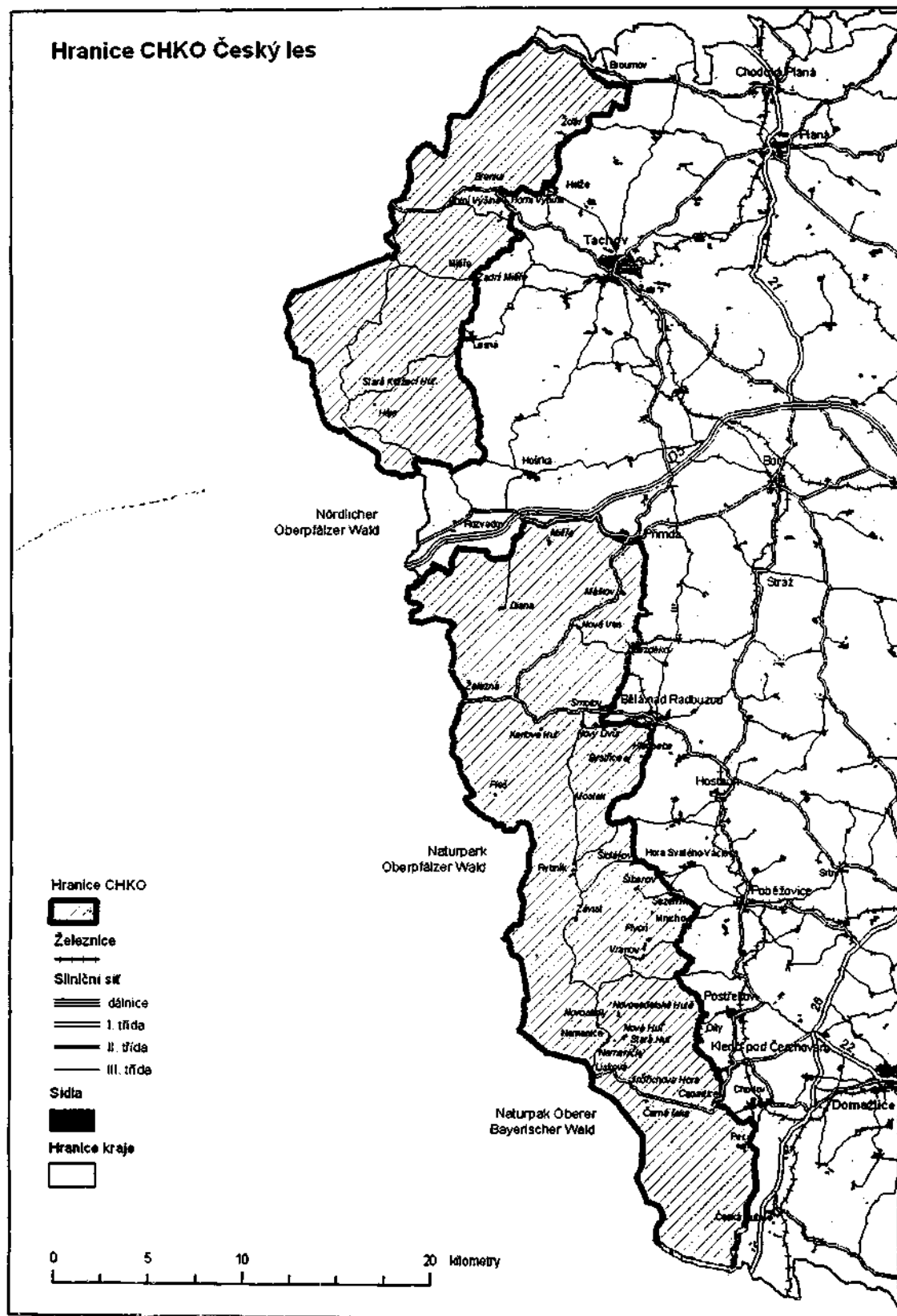
Jižní část

Od státní hranice se SRN (hraniční mezník 5/11, „Rybí lávka“) vede hranice CHKO po lesních cestách k průseku a po něm k „Trianglu“ a dále východně po lesní cestě ke komunikaci Diana-Svatá Kateřina u Rozvadova (místní názvy lesních cest: ministerská, strategická, diánská, elitní). Po realizaci stavby vysokorychlostní stavby (Norimberk – Praha) hranice CHKO Český les od státní hranice se SRN ke komunikaci Diana – Svatá Kateřina po jižním okraji tělesa dráhy. Dále vede po této komunikaci a před místní částí Svatá Kateřina u Rozvadova (součást obce Rozvadov) odbočuje vpravo po bezejmenném přítoku Kateřinského potoka a dále po Kateřinském potoce až k jeho levostrannému přítoku (p.p.č. 1253 v k.ú. Svatá Kateřina u Rozvadova) a po něm proti proudu až k hranici pozemkové parcely č. 998/1 v k.ú. Svatá Kateřina u Rozvadova a po její západní hranici ke komunikaci p.p.č. 1192 v k.ú. Svatá Kateřina u Rozvadova a přes ní pokračuje po západní hranici pozemkové parcely č. 72/1 v k.ú. Svatá Kateřina u Rozvadova a dále po západní hranici pozemkové parcely č. 72/3 v k.ú. Svatá Kateřina u Tachova k bezejmennému přítoku Václavského potoka a po něm k propustku na komunikaci II/605. Po této komunikaci pokračuje hranice na okraj zástavby města Přimda, které jižně obejde v trase pod elektrickým vedením a za městem pokračuje opět po komunikaci Přimda-Třemešné. Po komunikaci vede přes místní část Rájov (součást města Přimda) a před obcí Třemešné odbočuje vpravo kolem oplocení rodinných domků a zemědělského areálu a dále po okraji lesa k Bezděkovskému potoku. Ve směru tohoto toku pokračuje až k vodnímu zdroji a dále po polní cestě k areálu střelnice, který obchází a vede po hranici lesa a západního okraje střelnice, dále po hranici zastavitelného území obce Třemešné, vymezeného ÚPN obce v r. 2004 a přes silnici Bezděkov-Nová Ves po polní cestě k propustku a od něj po bezejmenném vodním toku k Bezděkovskému potoku a po něm pokračuje až k okraji lesního komplexu Hůrka. Odtud vede hranice lesním porostem po místní cestě až na silnici Železná-Bělá nad Radbuzou. Po cca 100 m po komunikaci odbočuje hranice jižně

po okraji lesa a dále po navazující polní cestě na komunikaci Smolov-Bělá nad Radbuzou. Po této komunikaci pokračuje hranice k městu Bělá nad Radbuzou, kde před městem odbočuje po hranici územním plánem z r. 2003 vymezené rozvojové plochy a vrací se zpět ke komunikaci. Cca po 200 m odbočuje vpravo po hranici areálu bývalých kasáren, dále po místní cestě k místní komunikaci „Smolovská“ a dále po ní až k místní cestě k brodu přes řeku Radbuzu, potom po tomto toku pokračuje až k železničnímu mostu a podél trati až k ploše vymezené územním plánem pro bydlení a středisko služeb, kterou obchází až ke komunikaci Bělá nad Radbuzou-Bystřice. Z této komunikace odbočuje hranice kolem Černého rybníka na polní cestu a dále po lesní cestě na komunikaci Rybník-Ostrov. Po této komunikaci pokračuje směrem na obec Rybník, z ní odbočuje vlevo na lesní cestu vedoucí k Bílému Mlýnu. Po cca 500 m odbočuje vlevo a vede po proudu bezejmenného přítoku Starého potoka až na polní cestu (Ostrov-Šidlákov) a dále po ní a navazující lesní cestě až k místní části Šidlákov (součást obce Hora Sv. Václava). Před zastavbou odbočuje vpravo na polní cestu a po ní až na silnici Šidlákov-Rybník (Boží muka) a dále po hranici zastavitelného území obce vymezeného územním plánem z r. 2004 severně obchází celou osadu Šidlákov až na komunikaci do obce Hora Sv. Václava. Po ní pokračuje dále, před obcí Hora Sv. Václava odbočuje vpravo po hranici zastavitelného území obce vymezeného územním plánem obce v r. 2004 a podél severního okraje lesa se vrací na komunikaci Hora Sv. Václava-Drahotín. Z ní odbočuje vpravo na polní cestu vedoucí do místní části Načetín (součást obce Hora Sv. Václava) a po ní až k jejímu zastavitelnému území vymezenému územním plánem obce v r. 2004 a po jeho jihozápadní hranici obchází Načetín až na silnici vedoucí k obci Hvožděany. Před obcí Hvožděany odbočuje hranice vpravo a vede po linii elektrického vedení kolem obce až na komunikaci vedoucí do obce Mnichov u Poběžovic. Po této komunikaci pokračuje až k obci Mnichov u Poběžovic, kde odbočuje na komunikaci III. třídy Mnichov u Poběžovic-Sezemín a z ní vlevo pokračuje po bezejmenném toku a po východní hranici pozemkových parcel č. 5/1 a 833/1 v k.ú. Mnichov u Poběžovic ke křížku u školy, dále po mezi kolem východního okraje remízu, dále po polní cestě a kolem bažantnice na komunikaci vedoucí do Pivoně. Po této komunikaci pokračuje a cca 300 m za zemědělským areálem odbočuje vlevo na polní cestu a dále vede po navazující lesní cestě až ke kótě 633. Odtud odbočuje vpravo a po polní cestě vede ke kótě 652 a odtud po komunikaci Nový Kramolín-Novosedly pokračuje cca 200 m do zaniklé obce Valtířov, kde odbočuje vlevo na polní cestu. Po této cestě přes kótu 568 pokračuje (kolem zemědělského areálu) k okraji lesa před obcí Díly a po východním okraji lesa obchází obec Díly až na komunikaci Díly-Klenčí pod Čerchovem. Po této komunikaci vede až k obci Klenčí pod Čerchovem, kde cca 100 m před obcí odbočuje vpravo a vede po východní hranici lesa na komunikaci Klenčí pod Čerchovem-Capartice. Dále vede po této komunikaci ke kótě 672 a odtud pokračuje po komunikaci vedoucí k obci Chodov u Domažlic. Před obcí Chodov u Domažlic odbočuje vpravo na polní cestu, jihozápadním směrem obchází Babí horu a dále pokračuje po polní cestě „Na skále“ nad zastavbou garáží ke křemennému valu na komunikaci vedoucí do obce Pece. Po této komunikaci pokračuje až ke kótě 528, kde vpravo odbočuje na lesní cestu vedoucí jižně po okraji lesa a dále po navazující turistické cestě (žlutě značená) vedoucí dále přes kanál Teplé Bystřice a komunikaci k přirozenému toku Teplé Bystřice a po jeho pravém břehu až k Hamerskému mlýnu. Od Hamerského mlýna vede hranice po polní cestě (p.p.č. 756/2, 756/5 v k.ú. Dolní Folmava) na cestu vedoucí k vodojemu a po ní až k okraji lesa. Dále vede hranice po okraji lesa na turistickou cestu (zeleně značená) a po ní až ke státní hranici se SRN.

Příloha č. 2 k nařízení vlády č. 70/2005 Sb.

Grafické znázornění Chráněné krajinné oblasti Český les

71

VYHLÁŠKA

ze dne 9. února 2005

o základním uměleckém vzdělávání

Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy stanoví podle § 112 a § 123 odst. 5 zákona č. 561/2004 Sb., o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání (školský zákon):

§ 1

Organizace základního uměleckého vzdělávání

(1) V základní umělecké škole (dále jen „škola“) lze zřizovat obor hudební, taneční, výtvarný a literárně-dramatický.

(2) Přípravné studium ke vzdělávání v základním studiu I. stupně má nejvýše 2 ročníky. Je určeno pro žáky od 5 let věku.

(3) Základní studium I. stupně má 4 až 7 ročníků a je určeno pro žáky od 7 let věku. Základní studium II. stupně má 3 nebo 4 ročníky a je určeno pro žáky od 14 let věku. Počet ročníků základního studia I. a II. stupně v jednotlivých uměleckých oborech stanoví rámcový vzdělávací program pro základní umělecké vzdělávání (dále jen „rámcový vzdělávací program“).

(4) Pro žáky, kteří nenavštěvovali základní studium I. stupně, je možné organizovat přípravné studium ke vzdělávání v základním studiu II. stupně, které má 1 ročník.

(5) Studium s rozšířeným počtem vyučovacích hodin je určeno pro žáky základního studia I. a II. stupně, kteří prokáží mimořádné nadání a vynikající výsledky vzdělávání.

(6) Studium pro dospělé má nejvýše 4 ročníky, délka vzdělávání v tomto studiu se určuje podle individuálních schopností žáka s přihlédnutím k jeho věku.

(7) V jednotlivých uměleckých oborech základního uměleckého vzdělávání (dále jen „vzdělávání“) se organizuje individuální, skupinová a kolektivní výuka. Počet žáků v jednotlivých předmětech a odděleních a charakter skupinové a kolektivní výuky stanoví rámcový vzdělávací program.

(8) Ředitel školy může ze zdravotních nebo jiných závažných důvodů výjimečně uvolnit žáka zcela nebo zčásti z pravidelné docházky do některého povinného předmětu stanoveného školním vzdělávacím programem, a to buď na školní rok nebo jeho část; zároveň stanoví náhradní způsob výuky, obsah a rozsah zkoušek z předmětu, ze kterého byl žák uvolněn.

(9) Škola může v souladu se školním vzdělávacím programem organizovat koncerty, výstavy a vystoupení, výjezdy do zahraničí a další akce související s výchovně vzdělávací činností.

(10) Mezi účastníky výjezdu do zahraničí zařadí škola pouze ty žáky, kteří mají uzavřené pojištění odpovědnosti za škodu platné na území příslušného státu a pojištění léčebných výloh v zahraničí nebo v případě výjezdu do členského státu Evropské unie mají Evropský průkaz zdravotního pojištění nebo potvrzení tento průkaz nahrazující.

(11) Bezpečnost a ochranu zdraví nezletilých žáků ve škole, při vzdělávání mimo místo, kde se uskutečňuje vzdělávání¹⁾, a při akcích konaných mimo místo, kde se uskutečňuje vzdělávání, zajišťuje právnická osoba, která vykonává činnost školy, svými zaměstnanci, vždy však nejméně jedním pedagogickým pracovníkem. Zaměstnanec, který není pedagogickým pracovníkem, může ředitel školy k zajištění bezpečnosti a ochrany zdraví nezletilých žáků určit pouze, pokud je zletilý a způsobilý k právním úkonům.

(12) Při akcích konaných mimo místo, kde se uskutečňuje vzdělávání, nesmí na jednu osobu zajišťující bezpečnost a ochranu zdraví nezletilých žáků připadnout více než 25 těchto žáků. Výjimku z tohoto počtu může stanovit s ohledem na náročnost zajištění bezpečnosti a ochrany zdraví nezletilých žáků ředitel školy.

(13) Při akcích konaných mimo místo, kde se uskutečňuje vzdělávání, kdy místem pro shromáždění nezletilých žáků není místo, kde se uskutečňuje vzdělávání, se zajišťuje bezpečnost a ochrana zdraví nezletilých žáků na předem určeném místě 15 minut před dobou shromáždění. Po skončení akce končí zajišťování bezpečnosti a ochrany zdraví těchto žáků na předem určeném místě a v předem určeném čase. Místo a čas shromáždění nezletilých žáků a skončení akce škola oznámí nejméně 1 den předem jejich zákonným zástupcům.

§ 2

Přijímání uchazečů ke vzdělávání

(1) Do přípravného studia jsou přijímáni uchazeči, kteří prokáží předpoklady ke vzdělávání.

(2) Do základního studia I. a II. stupně a studia

¹⁾ § 144 odst. 1 písm. g) školského zákona.

pro dospělé jsou přijímáni uchazeči na základě úspěšného vykonání talentové zkoušky a doporučení příjímací komise, jejíž členy jmenuje ředitel školy. Talentová zkouška může být nahrazena úspěšným ukončením základního studia předcházejícího stupně. Termín konání talentových zkoušek škola zveřejní nejpozději 14 dní před jejich konáním.

(3) Do studia s rozšířeným počtem vyučovacích hodin přijme žáka ředitel školy na návrh učitele hlavního předmětu.

(4) Do přípravného a základního studia mohou být výjimečně přijati mimořádně nadaní uchazeči, kteří nedosáhli stanoveného věku. Uchazeči, kteří překročili věk stanovený v § 1 odst. 3, mohou být podle výsledku talentové zkoušky přijati do některého z vyšších ročníků základního studia.

§ 3

Hodnocení žáka

(1) Hodnocení výsledků vzdělávání žáka na vysvědčení může být vyjádřeno klasifikací, slovně nebo kombinací obou způsobů. O způsobu hodnocení rozhoduje ředitel školy.

(2) Slovní hodnocení na vysvědčení je konkrétním slovním vyjádřením dosažené vzdělávací úrovně žáka ve vztahu k cílům vzdělávání stanoveným rámcovým vzdělávacím programem, k vlastním možnostem, přístupu žáka ke vzdělávání a jeho věku.

(3) Žák je v případě použití klasifikace v jednotlivých předmětech hodnocen na vysvědčení těmito stupni prospěchu:

- a) 1 – výborný,
- b) 2 – chvalitebný,
- c) 3 – uspokojivý,
- d) 4 – neuspokojivý.

(4) Žák je na konci prvního a druhého pololetí celkově hodnocen těmito stupni:

- a) prospěl(a) s vyznamenáním,
- b) prospěl(a),
- c) neprospěl(a).

(5) Žák prospěl s vyznamenáním, jestliže je z hlavního předmětu hodnocen stupněm prospěchu 1 – výborný, v žádném povinném předmětu není hodnocen stupněm prospěchu horším než 2 – chvalitebný a průměr stupňů prospěchu z povinných předmětů nemá vyšší než 1,5. Není-li stanoven hlavní předmět, prospěl žák s vyznamenáním, jestliže není hodnocen v žádném povinném předmětu stupněm prospěchu horším než 2 – chvalitebný a průměr stupňů prospěchu z povin-

ných předmětů nemá vyšší než 1,5. V případě použití slovního hodnocení nebo kombinace slovního hodnocení a klasifikace postupuje škola podle pravidel pro hodnocení výsledků vzdělávání žáků stanovených ve školním řádu²⁾.

(6) Žák prospěl, jestliže nebyl ani v jednom povinném předmětu hodnocen stupněm prospěchu 4 – neuspokojivý nebo odpovídajícím slovním hodnocením.

(7) Žák neprospěl, jestliže byl z některého povinného předmětu hodnocen stupněm prospěchu 4 – neuspokojivý nebo odpovídajícím slovním hodnocením.

(8) Nelze-li žáka hodnotit za první pololetí ze závažných objektivních příčin, určí ředitel školy pro jeho hodnocení náhradní termín, a to tak, aby hodnocení za první pololetí bylo ukončeno nejpozději do ukončení hodnocení za druhé pololetí příslušného školního roku. Nelze-li žáka hodnotit za druhé pololetí ze závažných objektivních příčin, určí ředitel školy pro jeho hodnocení náhradní termín, a to tak, aby hodnocení za druhé pololetí bylo ukončeno do konce měsíce srpna příslušného školního roku.

(9) Ředitel školy může uznat částečné vzdělání žáka, pokud je doloženo prokazatelným způsobem a od doby jeho dosažení neuplynulo více než 5 let. Uzná-li ředitel školy dosažené vzdělání žáka, uvolní žáka z vyučování a hodnocení v rozsahu uznaného vzdělání.

§ 4

Postup žáka do vyššího ročníku a opakování ročníku

(1) Do vyššího ročníku postupuje žák, který byl na konci druhého pololetí celkově hodnocen stupněm prospěl(a) nebo prospěl(a) s vyznamenáním a úspěšně vykonal postupovou zkoušku, pokud tak stanoví rámcový vzdělávací program.

(2) Mimořádně nadaného žáka lze na konci prvního pololetí nebo na konci druhého pololetí přeradit do některého z vyšších ročníků bez absolvování předchozího ročníku či ročníků, a to po úspěšném vykonání postupových zkoušek ze všech povinných předmětů.

(3) Žákovi, který nebyl na konci druhého pololetí hodnocen, lze v odůvodněných případech umožnit opakování ročníku.

(4) Žáka studia s rozšířeným počtem vyučovacích hodin, který na konci druhého pololetí neprospěl, lze přeradit zpět do příslušného ročníku základního studia.

²⁾ § 30 odst. 2 školského zákona.

§ 5

Opravné zkoušky

(1) Žák, který je na konci druhého pololetí hodnocen stupněm prospěchu 4 – neuspokojivý nebo odpovídajícím slovním hodnocením z jiného než hlavního předmětu, koná opravnou zkoušku nejpozději v posledním týdnu měsíce srpna příslušného školního roku. Z hlavního předmětu opravnou zkoušku nelze konat.

(2) Jestliže se žák nedostaví k opravné zkoušce v určeném termínu, je hodnocen z předmětu, ze kterého měl konat opravnou zkoušku, stupněm 4 – neuspokojivý. Jestliže se žák nemohl dostavit k opravné zkoušce ze závažných objektivních příčin a svou neúčast omluví řediteli školy nejpozději do 3 dnů od termínu stanoveného pro vykonání této zkoušky, určí ředitel školy náhradní termín pro její vykonání.

§ 6

Komisionální zkoušky

(1) Komisionální zkoušky se konají:

- a) při postupových zkouškách podle § 4 odst. 1,
- b) při závěrečných zkouškách na konci základního studia I. a II. stupně, studia s rozšířeným počtem vyučovacích hodin a studia pro dospělé,
- c) při zkouškách z hlavního předmětu studia s rozšířeným počtem vyučovacích hodin,
- d) při přerazení mimořádně nadaného žáka do některého vyššího ročníku bez absolvování předcházejícího ročníku nebo ročníků podle § 4 odst. 2 a
- e) při opravných zkouškách.

(2) Zkušební komise je nejméně tříčlenná a skládá se z odborníků příslušného předmětu nebo oboru. Členy komise jmenuje ředitel školy. Jejím předsedou je ředitel školy nebo jím pověřený učitel. O hodnocení zkoušky rozhoduje komise většinou hlasů, při rovnosti hlasů rozhoduje hlas předsedy.

§ 7

Ukončení vzdělávání

(1) Základní studium I. a II. stupně, studium s rozšířeným počtem vyučovacích hodin a studium pro dospělé se ukončují vykonáním závěrečné zkoušky. Závěrečná zkouška může mít formu absolventského vystoupení nebo vystavení výtvarných prací na výstavě.

(2) Žák přestává být žákem školy:

- a) jestliže nevykonal závěrečnou zkoušku nebo byl

na konci druhého pololetí celkově hodnocen stupněm neprospěl a nebylo mu povoleno opakování ročníku,

- b) jestliže byl vyloučen ze školy³⁾,
- c) v případě, že o to písemně požádá zákonný zástupce nezletilého žáka nebo zletilý žák,
- d) v případě, že zákonný zástupce nezletilého žáka nebo zletilý žák neuhradil úplatu za vzdělávání ve stanoveném termínu.

(3) O ukončení vzdělávání podle odstavce 2 písm. a) nebo d) je zákonný zástupce žáka nebo zletilý žák vyzooměn písemně do jednoho týdne od ukončení vzdělávání.

§ 8

Úplata za vzdělávání ve školách zřizovaných státem, krajem, obcí nebo svazkem obcí

(1) U žáků přípravného studia, základního studia I. a II. stupně a studia s rozšířeným počtem vyučovacích hodin se stanoví výše úplaty v jednotlivých uměleckých oborech tak, aby průměrná výše stanovených úplat nepřekročila 110 % skutečných průměrných neinvestičních výdajů školy na žáka v uplynulém kalendářním roce s výjimkou výdajů na platy a náhrady platů nebo mzdy a náhrady mezd, odměny za pracovní pohotovost, odměny za práci vykonávanou na základě dohod o pracích konaných mimo pracovní poměr a odstupné, na úhradu pojistného na sociální zabezpečení a příspěvku na státní politiku zaměstnanosti a na úhradu pojistného na všeobecné zdravotní pojištění, na přiděly do fondu kulturních a sociálních potřeb a ostatní náklady vyplývající z pracovněprávních vztahů, na nezbytné zvýšení nákladů spojených s výukou žáků zdravotně postižených a rovněž výdajů na další vzdělávání pedagogických pracovníků, na činnosti, které přímo souvisejí s rozvojem škol a kvalitou vzdělávání, poskytnutých ze státního rozpočtu⁴⁾.

(2) U studia pro dospělé stanoví ředitel školy vyšší úplaty za vzdělávání

- a) u žáků, kteří se zároveň vzdělávají v denní formě vzdělávání ve střední škole, v denní formě vzdělávání v konzervatoři nebo v denní formě vzdělávání ve vyšší odborné škole, podle odstavce 1,
- b) u žáků, kteří nejsou uvedeni v písmeni a), nejvýše v plné výši průměru skutečných neinvestičních výdajů na žáka v uplynulém kalendářním roce.

(3) Ukončí-li žák vzdělávání podle § 7 odst. 2 písm. b) nebo c) v průběhu prvního nebo druhého pololetí školního roku, úplata za vzdělávání se nevrací. Ukončí-li žák vzdělávání podle § 7 odst. 2 písm. c)

³⁾ § 31 odst. 2 až 4 školského zákona.

⁴⁾ § 160 odst. 1 písm. c) školského zákona.

z důvodů hodných zvláštního zřetele, zejména zdravotních, lze poměrnou část úplaty za vzdělávání vrátit.

(4) Ředitel školy stanoví výši úplaty na období školního roku. Úplatu lze uhradit ročně, pololetně, čtvrtletně nebo měsíčně. Úplata za stanovené období je splatná do 15. dne prvního měsíce příslušného období. Ředitel školy může dohodnout se zákonným zástupcem nezletilého žáka nebo zletilým žákem jiný termín úhrady.

§ 9

Přehlídky a soutěže

K podpoře nadaných žáků, k výměně zkušeností a porovnávání výsledků vzdělávání se organizují přehlídky a soutěže žáků v jednotlivých uměleckých oborech a předmětech.

§ 10

Přechodné ustanovení

Výše úplaty se podle § 8 odst. 1 a 2 stanoví od

školního roku 2005/2006. Do té doby se postupuje podle dosavadních právních předpisů.

§ 11

Zrušovací ustanovení

Zrušuje se:

1. Vyhláška Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy České republiky č. 292/1991 Sb., o základních uměleckých školách.
2. Vyhláška č. 151/2003 Sb., kterou se mění vyhláška č. 292/1991 Sb., o základních uměleckých školách, ve znění zákona č. 138/1995 Sb.
3. Vyhláška č. 155/2004 Sb., kterou se mění vyhláška č. 292/1991 Sb., o základních uměleckých školách, ve znění pozdějších předpisů.

§ 12

Účinnost

Tato vyhláška nabývá účinnosti dnem jejího vyhlášení.

Ministryně:

JUDr. Buzková v. r.

72

VYHLÁŠKA

ze dne 9. února 2005

o poskytování poradenských služeb ve školách a školských poradenských zařízeních

Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy stanoví podle § 121 odst. 1 a § 123 odst. 5 zákona č. 561/2004 Sb., o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání (školský zákon):

§ 1

Poskytování poradenských služeb

(1) Poradenské služby ve školách a školských poradenských zařízeních jsou poskytovány dětem, žákům, studentům (dále jen „žák“), jejich zákonným zástupcům, školám a školským zařízením.

(2) Školská poradenská zařízení a školy poskytují bezplatně standardní poradenské služby uvedené v přílohách č. 1 až 3 k této vyhlášce, a to na žádost žáků, jejich zákonných zástupců, škol nebo školských zařízení. Podmínkou poskytnutí poradenské služby je písemný souhlas žáka, v případě nezletilého žáka písemný souhlas jeho zákonného zástupce. Souhlasu není třeba v případech stanovených zvláštními právními předpisy¹⁾.

(3) Žák, v případě nezletilého žáka jeho zákonný zástupce, je předem informován o povaze, rozsahu, trvání, cílech a postupech nabízených poradenských služeb, o všech předvídatelných rizicích a nevýhodách, které mohou vyplynout z poskytované poradenské služby, prospěchu, který je možné očekávat, i možných následcích toho, když poradenská služba nebude poskytnuta.

§ 2

Obsah poradenských služeb

Obsahem poradenských služeb je činnost přispívající zejména k:

- a) vytváření vhodných podmínek pro zdravý tělesný, psychický a sociální vývoj žáků, pro rozvoj jejich osobnosti před zahájením vzdělávání a v průběhu vzdělávání,
- b) naplňování vzdělávacích potřeb a rozvíjení schopností, dovedností a zájmů před zahájením a v průběhu vzdělávání,

¹⁾ Například zákon č. 359/1999 Sb., o sociálně-právní ochraně dětí, ve znění pozdějších předpisů.

- c) prevenci a řešení výukových a výchovných obtíží, sociálně patologických jevů (zejména šikany a jiných forem agresivního chování, zneužívání návykových látek) a dalších problémů souvisejících se vzděláváním a s motivací k překonávání problémových situací,
- d) vytváření vhodných podmínek, forem a způsobů integrace žáků se zdravotním postižením,
- e) vhodné volbě vzdělávací cesty a pozdějšího profesního uplatnění,
- f) vytváření vhodných podmínek, forem a způsobů práce pro žáky, kteří jsou příslušníky národnostních menšin nebo etnických skupin,
- g) vytváření vhodných podmínek, forem a způsobů práce pro žáky nadané a mimořádně nadané,
- h) rozvíjení pedagogicko-psychologických a speciálně pedagogických znalostí a profesních dovedností pedagogických pracovníků ve školách a školských zařízeních,
- i) zmírňování důsledků zdravotního postižení a prevenci jeho vzniku.

§ 3

Školská poradenská zařízení

(1) Typy školských poradenských zařízení jsou:

- a) pedagogicko-psychologická poradna (dále jen „poradna“),
- b) speciálně pedagogické centrum (dále jen „centrum“).

(2) Pedagogickým pracovníkům vykonávajícím pedagogicko-psychologickou činnost ve školách a školských poradenských zařízeních je poskytována odborná podpora za účelem zvýšení kvality poradenských služeb.

§ 4

Dokumentace

Školské poradenské zařízení zpracovává záznamy o vyšetření a péči individuální i skupinové a záznamy o spolupráci se školami a školskými zařízeními.

§ 5

Poradna

(1) Poradna poskytuje služby pedagogicko-psychologického a speciálně pedagogického poradenství a pedagogicko-psychologickou pomoc při výchově a vzdělávání žáků.

(2) Činnost poradny se uskutečňuje ambulantně na pracovišti poradny a návštěvami zaměstnanců právnické osoby vykonávající činnost poradny ve školách a školských zařízeních.

(3) Poradna:

- a) zjišťuje pedagogicko-psychologickou připravenost žáků na povinnou školní docházku a vydává o ní odborný posudek; doporučuje zákonným zástupcům a řediteli školy zařazení žáka do příslušné školy a třídy a vhodnou formu jeho vzdělávání; spolupracuje při přijímání žáků do škol; provádí psychologická a speciálně pedagogická vyšetření pro zařazení žáků do škol, tříd, oddělení a studijních skupin s upravenými vzdělávacími programy pro žáky se zdravotním postižením,
- b) zjišťuje speciální vzdělávací potřeby žáků ve školách, které nejsou samostatně zřízené pro žáky se zdravotním postižením, a vypracovává odborné posudky a návrhy opatření pro školy a školská zařízení na základě výsledků psychologické a speciálně pedagogické diagnostiky,
- c) poskytuje poradenské služby žákům se zvýšeným rizikem školní neúspěšnosti nebo vzniku problémů v osobnostním a sociálním vývoji, jejich zákonným zástupcům a pedagogickým pracovníkům vzdělávajícím tyto žáky, poskytuje poradenské služby zaměřené na vyjasňování osobních perspektiv žáků,
- d) poskytuje metodickou podporu škole,
- e) prostřednictvím metodika prevence zajišťuje prevenci sociálně patologických jevů, realizaci preventivních opatření a koordinaci školních metodiků prevence.

§ 6

Centrum

(1) Centrum poskytuje poradenské služby žákům se zdravotním postižením a žákům se zdravotním znevýhodněním integrovaným ve školách a školských zařízeních, žákům se zdravotním postižením a žákům se zdravotním znevýhodněním ve školách, třídách, odděleních nebo studijních skupinách s upravenými vzdělávacími programy, žákům se zdravotním postižením v základních školách speciálních a dětem s hlubokým mentálním postižením.

(2) Žákům základních škol speciálních a školských zařízení jsou poradenské služby centra poskytovány pouze v rámci diagnostiky a kontrolní diagnostiky, v odůvodněných případech i v rámci speciální individuální nebo skupinové péče, kterou nezajišťuje škola nebo školské zařízení, kde je žák zařazen.

(3) Činnost centra se uskutečňuje ambulantně na pracovišti centra a návštěvami pedagogických pracovníků centra ve školách a školských zařízeních, případně v rodinách, v zařízeních pečujících o žáky se zdravotním postižením.

(4) Centrum:

- a) zjišťuje speciální připravenost žáků se zdravotním postižením na povinnou školní docházku a spe-

ciální vzdělávací potřeby žáků se zdravotním postižením a žáků se zdravotním znevýhodněním, zpracovává odborné podklady pro integraci těchto žáků a pro jejich zařazení a přerazení do škol a školských zařízení a pro další vzdělávací opatření,

- b) zajišťuje speciálně pedagogickou péči a speciálně pedagogické vzdělávání pro žáky se zdravotním postižením a žáky se zdravotním znevýhodněním, kteří jsou integrováni nebo kterým je stanoven jiný způsob plnění povinné školní docházky²⁾,
- c) vykonává speciálně pedagogickou a psychologickou diagnostiku a poskytuje poradenské služby se zaměřením na pomoc při řešení problémů ve vzdělávání, v psychickém a sociálním vývoji žáků se zdravotním postižením a žáků se zdravotním znevýhodněním, na zjištění individuálních předpokladů a vytváření podmínek pro uplatňování a rozvíjení schopností, nadání a na začleňování do společnosti,
- d) poskytuje pedagogickým pracovníkům a zákonným zástupcům poradenství v oblasti vzdělávání žáků se zdravotním postižením,
- e) poskytuje metodickou podporu škole.

§ 7

Škola

(1) Ředitel základní, střední a vyšší odborné školy zabezpečuje poskytování poradenských služeb ve škole zpravidla výchovným poradcem a školním metodikem prevence, kteří spolupracují zejména s třídními učiteli, učiteli výchov, případně s dalšími pedagogickými pracovníky školy. Poskytování poradenských služeb ve škole může být zajišťováno i školním psychologem nebo školním speciálním pedagogem.

(2) Ve škole jsou zajišťovány poradenské služby v rozsahu odpovídajícím počtu a vzdělávacím potřebám žáků školy zaměřené na:

- a) prevenci školní neúspěšnosti,
- b) primární prevenci sociálně patologických jevů,
- c) kariérové poradenství integrující vzdělávací, informační a poradenskou podporu vhodné volbě

vzdělávací cesty a pozdějšímu profesnímu uplatnění,

- d) odbornou podporu při integraci a vzdělávání žáků se speciálními vzdělávacími potřebami, včetně žáků z jiného kulturního prostředí a žáků se sociálním znevýhodněním,
- e) péči o vzdělávání nadaných a mimořádně nadaných žáků,
- f) průběžnou a dlouhodobou péči o žáky s neprospěchem a vytváření předpokladů pro jeho snižování a
- g) metodickou podporu učitelům při aplikaci psychologických a speciálně pedagogických poznatků a dovedností do vzdělávací činnosti školy.

§ 8

Poskytování poradenských služeb za úplatu

(1) Školská poradenská zařízení poskytují za úplatu poradenské služby uvedené v přílohách č. 1 až 3 k této vyhlášce, a to na žádost osob, které nejsou uvedeny v § 1 odst. 1.

(2) Výše úplaty za poskytování poradenských služeb podle odstavce 1 se rovná nejvýše součtu všech nákladů prokazatelně a nezbytně vynaložených školským poradenským zařízením na poskytnutou službu.

§ 9

Zrušovací ustanovení

Zrušují se:

1. Vyhláška Ministerstva školství České socialistické republiky č. 130/1980 Sb., o výchovném poradenství.
2. Vyhláška č. 233/2003 Sb., kterou se mění vyhláška č. 130/1980 Sb., o výchovném poradenství.

§ 10

Účinnost

Tato vyhláška nabývá účinnosti dnem jejího vyhlášení.

Ministryně:

JUDr. Buzková v. r.

²⁾ § 41 a 42 školského zákona.

Standardní činnosti poraden**Komplexní nebo zaměřená psychologická a speciálně pedagogická diagnostika:**

- 1) Zjišťování předpokladů pro školní docházku, skupinová a individuální psychologická a speciálně pedagogická diagnostika školní zralosti.
- 2) Individuální psychologická a speciálně pedagogická diagnostika dětí předškolního věku z důvodů nerovnoměrného vývoje.
- 3) Individuální psychologická a speciálně pedagogická diagnostika dětí předškolního věku, žáků základních škol a žáků středních škol s problémy v adaptaci a s výchovnými problémy, včetně specifických poruch chování.
- 4) Individuální psychologická a speciálně pedagogická diagnostika žáků základních škol a žáků středních škol s výukovými problémy, včetně specifických poruch učení, a žáků neprosívajících.
- 5) Individuální psychologická a speciálně pedagogická diagnostika jako podklad:
 - a) pro integraci žáků se specifickými poruchami učení a chování nebo pro specializovanou péči v rozsahu integrace,
 - b) pro návrhy na zařazování a přeřazování žáků se specifickými poruchami učení a chování do škol, tříd, oddělení a studijních skupin s upravenými vzdělávacími programy pro tyto žáky.
- 6) Skupinová a individuální psychologická a speciálně pedagogická diagnostika jako podklad pro pomoc žákům základních škol a žákům středních škol v případech komplikací při volbě další školy či povolání.
- 7) Individuální psychologická a speciálně pedagogická diagnostika žáků středních škol jako podklad pro pomoc při reorientaci a přestupu na jinou střední školu.
- 8) Individuální psychologická a speciálně pedagogická diagnostika žáků základních škol a žáků středních škol s osobnostními nebo sociálně-vztahovými problémy.
- 9) Diagnostika sociálního klimatu třídních kolektivů jako podklad pro tvorbu nápravných programů.
- 10) Individuální psychologická a speciálně pedagogická diagnostika mimořádného nadání žáků.

Psychologická a speciálně pedagogická intervence:

- 1) Poradenská intervence (včetně telefonické) u dětí předškolního věku, žáků základních škol a žáků středních škol, zákonných zástupců a pedagogických pracovníků v životní krizi či nouzi a individuální pomoc těmto jedincům při zpracování krize v případech problémů, které negativně ovlivňují vzdělávání dítěte nebo žáka.
- 2) Individuální práce s dětmi předškolního věku s nerovnoměrným vývojem, s obtížemi v adaptaci apod.¹⁾
- 3) Základní individuální a skupinová reedukace žáků se specifickými poruchami učení, jejichž problémy vyžadují odborně mimořádně náročnou speciálně pedagogickou péči.¹⁾
- 4) Individuální práce se žáky základních škol a žáky středních škol s obtížemi v adaptaci, s osobnostními, sociálně-vztahovými a podobnými problémy, které negativně ovlivňují jejich vzdělávání.¹⁾
- 5) Kariérové poradenství pro žáky základních a středních škol a studenty vyšších odborných škol (individuální a skupinové).
- 6) Poradenské nebo terapeutické vedení rodin s dítětem nebo žákem (v případech problémů, které negativně ovlivňují vzdělávání dítěte nebo žáka).¹⁾

- 7) Poradenské konzultace a krátkodobé poradenské vedení zákonných zástupců dětí předškolního věku a žáků základních škol (popřípadě i žáků středních škol), kterým je poskytována individuální nebo skupinová diagnostická a intervenční péče poradny.
- 8) Poradenské konzultace a doporučení pedagogickým pracovníkům vzdělávajícím děti a žáky, kterým je poskytována individuální nebo skupinová diagnostická a intervenční péče poradny (tzv. intervence ve škole pro žáky).

¹⁾ = jedná se o tzv. krátkodobou intervenci, tj. takovou, která netrvá déle než ½ roku

Informační a metodická činnost. Příprava podkladů pro vzdělávací opatření, dokumentace apod.:

- 1) Metodické vedení práce výchovných poradců a školních metodiků prevence v základních a středních školách.
- 2) Příprava podkladů
 - a) pro integraci žáků se specifickými poruchami učení a chování do základních a středních škol,
 - b) pro zařazení žáků se specifickými poruchami učení a chování do škol, tříd, oddělení a studijních skupin s upravenými vzdělávacími programy pro tyto žáky.
- 3) Při přípravě podkladů může v případech, kdy je dítě v dlouhodobé péči odborného lékaře a klinického psychologa, školské poradenské zařízení vycházet z podkladů a závěrů klinického psychologa, který tuto dlouhodobou péči dítěti poskytuje.
- 4) Poskytování odborných konzultací pedagogickým pracovníkům v oblasti péče o děti předškolního věku, žáky základních škol a žáky středních škol, jejichž školní vzdělávání vyžaduje zvláštní pozornost.
- 5) Poskytování odborných konzultací pedagogickým pracovníkům základních a středních škol v souvislosti s integrací žáků se zdravotním postižením a s vytvářením a naplňováním individuálních vzdělávacích plánů pro tyto žáky.
- 6) Zpracování zpráv o žácích pro zákonné zástupce, školy a další instituce v souladu s předpisy o ochraně osobních údajů.
- 7) Vedení dokumentace, vedení evidence a administrativa související se standardními činnostmi v souladu s předpisy o ochraně osobních údajů.
- 8) Metodická pomoc při tvorbě preventivních programů škol.
- 9) Spolupráce se středisky výchovné péče při poskytování standardních služeb pro žáky se specifickými poruchami chování a s rizikem vzniku sociálně patologických jevů, pro jejich zákonné zástupce a pedagogické pracovníky, kteří je vzdělávají.

Standardní činnosti center

I. Standardní činnosti společné

- 1) Vyhledávání žáků se zdravotním postižením.
- 2) Komplexní diagnostika žáka (speciálně pedagogická a psychologická).
- 3) Tvorba plánu péče o žáka (strategie komplexní podpory žáka, pedagogicko-psychologické vedení apod.).
- 4) Přímá práce s žákem (individuální a skupinová).
- 5) Včasná intervence.
- 6) Konzultace pro zákonné zástupce, pedagogické pracovníky, školy a školská zařízení.
- 7) Sociálně právní poradenství (sociální dávky, příspěvky apod.).
- 8) Krizová intervence.
- 9) Metodická činnost pro zákonné zástupce, pedagogy (podpora při tvorbě individuálního vzdělávacího plánu).
- 10) Kariérové poradenství pro žáky se zdravotním postižením.
- 11) Zapůjčování odborné literatury.
- 12) Zapůjčování rehabilitačních a kompenzačních pomůcek podle potřeb žáků.
- 13) Ucelená rehabilitace pedagogicko-psychologickými prostředky.
- 14) Pomoc při integraci žáků se zdravotním postižením do mateřských, základních a středních škol, instruktáž a úprava prostředí.
- 15) Všestranná podpora optimálního psychomotorického a sociálního vývoje žáků se zdravotním postižením v duchu tzv. ucelené rehabilitace (využívání prostředků pedagogicko psychologických, léčebných, sociálních a pracovních), tj. zajištění komplexní péče zaměřené nejen na žáka s postižením, ale na celou jeho rodinu.
- 16) Vedení dokumentace centra a příprava dokumentů pro správní řízení.
- 17) Koordinace činností s poradenskými pracovníky škol, s poradnami a středisky výchovné péče.
- 18) Zpracování návrhů k zařazení do režimu vzdělávání žáků se speciálními vzdělávacími potřebami.
- 19) Zpracování návrhů individuálních vzdělávacích plánů.
- 20) Tvorba, návrhy a nabídka speciálních pomůcek podle individuálních potřeb žáků.

II. Standardní činnosti speciální

1) Centrum poskytující služby žákům s vadami řeči, jejich zákonným zástupcům, školám a školským zařízením vzdělávajícím tyto žáky

- a) logopedická diagnostika a depistáž poruch komunikace
- b) zpracování anamnézy
- c) zpracování programů logopedické intervence
- d) aplikace logopedických terapeutických postupů
- e) aplikace logopedických stimulačních postupů
- f) aplikace logopedických edukačních postupů
- g) aplikace logopedických reedukačních postupů
- h) práce s žáky s potřebou logopedické péče nevyžadující úpravu vzdělávacího programu

- i) péče o děti cizinců
- j) řešení výchovných problémů
- k) instruktáže pro zákonné zástupce a pedagogické pracovníky
- l) vedení logopedických deníků
- m) zpracování a vedení záznamů o individuální logopedické péči
- n) tvorba didaktických a metodických materiálů pro rozvoj komunikace, tvorba pracovních listů

2) Centrum poskytující služby žákům se zrakovým postižením, jejich zákonným zástupcům, školám a školským zařízením vzdělávajícím tyto žáky

- a) výcvik specifických činností u zrakově postiženého žáka a nácvik používání kompenzačních pomůcek
- b) smyslová výchova zrakově postiženého žáka
- c) rozvoj zrakových funkcí, zraková stimulace
- d) propedeutika čtení a psaní bodového písma
- e) propedeutika čtení a psaní zvětšeného černotisku, grafomotorické cviky
- f) metodická činnost a příprava ke čtení a psaní zvětšeného černotisku
- g) tyflografika
- h) nácvik podpisu
- i) zraková hygiena
- j) rozvoj matematických představ
- k) rozvoj estetického vnímání zrakově postiženého žáka
- l) nácvik orientace a samostatného pohybu zrakově postiženého žáka, nácvik sebeobsluhy
- m) práce se speciálními pomůckami
- n) informace o didaktických pomůckách pro zrakově postiženého žáka, zvukové a audiovizuální pomůcky
- o) sociálně rehabilitační program
- p) koordinace setkání zákonných zástupců a pedagogických pracovníků vzdělávajících zrakově postižené žáky
- q) metodické vedení asistentů pedagogů, kteří pracují se zrakově postiženými žáky

Všechna témata jsou spojena s nácvikem práce s vhodnými kompenzačními pomůckami podle věku žáka, typu a stupně postižení.

3) Centrum poskytující služby žákům se sluchovým postižením, jejich zákonným zástupcům, školám a školským zařízením vzdělávajícím tyto žáky

- a) budování a rozvoj komunikačních dovedností žáka
- b) orální komunikace (logopedické techniky: výstavba mluvené řeči od hlásek po věty, náprava výslovnosti, posazení hlasu, rozvoj slovní zásoby, sluchová výchova, rytmitizace, dechová cvičení)
- c) vizuálně motorická komunikace (znakový jazyk, oční kontakt, jemná a hrubá motorika, mimika obličeje, polohy a postavení rukou, umístění v prostoru, pojmová a slovní zásoba ve znacích, stavba věty)
- d) výcvik čtení s porozuměním
- e) výcvik odezírání

- f) kurzy znakového jazyka pro zákonné zástupce, pedagogické pracovníky, školy a školská zařízení
- g) spolupráce s příslušným odborným zdravotnickým zařízením, klinikou ORL, která provádí operaci kochleárního implantátu, na speciálně pedagogické přípravě žáka na tento zákrok a participace na následné rehabilitaci
- h) cvičení na posilování nepostižených smyslových funkcí
- i) nácvik používání kompenzačních pomůcek
- j) individuální a skupinové terapie pro zákonné zástupce vedené psychologem
- k) rodinná terapie, krizová terapie, terapie pro neslyšící zákonné zástupce
- l) instruktáže pro zákonné zástupce
- m) sluchová výchova, zásady manuální komunikace, rozvoj motoriky dítěte, výstavba orální řeči, alternativních metod čtení, analyticko-syntetická metoda čtení, vedení pojmových deníků, řešení výchovných problémů, nácvik čtení s porozuměním, využívání kompenzačních pomůcek, příprava na operaci kochleárního implantátu apod.
- n) nácvik činností pro vyšetření audiometrem a příprava na audiometrické vyšetření (dítě předškolního věku čeká v budoucnu audiometrické vyšetření sluchu u lékaře, které vyžaduje spolupráci dítěte; ve školním věku podstupuje žák toto vyšetření nejméně 1x ročně; aby bylo vyšetření objektivní, je dobré zvykat dítě na spolupráci s vyšetřujícím)

4) Centrum poskytující služby žákům s tělesným postižením, jejich zákonným zástupcům, školám a školským zařízením vzdělávajícím tyto žáky

- a) budování a rozvoj komunikativních, lokomočních, manipulačních a dalších dovedností žáků
- b) vývojový screening, diagnostika zrání centrálního nervového systému, včasná diagnostika organického poškození centrálního nervového systému u dětí raného věku, využití metodiky Walter Strassmeier, Portage
- c) školní věk - metodika nácviku čtení a psaní (grafomotorika po obsahové a technické stránce, specifické metodiky nácviku psaní a čtení, alternativních metod čtení, atp.)
- d) speciální nácvik práce s počítačem jako prostředkem komunikace a získávání informací
- e) logopedická péče (využití speciálních metod, zejména augmentativní a alternativní komunikace, makaton, znak do řeči, sociální čtení)
- f) využití některých specifických forem terapie, jako je např. arteterapie, muzikoterapie

5) Centrum poskytující služby žákům s mentálním postižením, jejich zákonným zástupcům, školám a školským zařízením vzdělávajícím tyto žáky

- a) metodika cvičení pro děti raného věku, Strassmeier, Portage, vývojový screening
- b) smyslová výchova dětí předškolního věku s mentálním postižením
- c) rozvoj hrubé a jemné motoriky, nácvik sebeobsluhy a sociálních vztahů
- d) rozvoj estetického vnímání
- e) hudební činnosti, výtvarné a pohybové činnosti
- f) příprava na zařazení do výchovně vzdělávacího procesu
- g) rozvoj grafomotoriky, systematický rozvoj slovní zásoby, systematický rozvoj dílčích výukových funkcí

- h) logopedická péče se zaměřením na alternativní a augmentativní komunikaci, piktoqramy, znak do řeči, komunikační tabulky, sociální čtení a počty
- i) netradiční formy výuky žáků s mentálním postižením
- j) nácvik prvního čtení a čtení hůlkového písma
- k) hůlková písanka; psaní hůlkovým písmem, využití počítače nebo psacího stroje
- l) alternativní formy čtení
- m) využití arteterapie a muzikoterapie

6) Centrum poskytující služby žákům s poruchami autistického spektra, jejich zákonným zástupcům, školám a školským zařízením vzdělávajícím tyto žáky

- a) domácí program - rozvoj funkční komunikace, sociálních dovedností, pracovních návyků, sebeobsluhy, volnočasových aktivit, eliminace problémového chování, práce s rodinou
- b) příprava na zařazení do výchovně vzdělávacího procesu a vzdělávání žáků s poruchami autistického spektra
- c) uplatňování metodiky strukturovaného učení, aplikované behaviorální analýzy a jiných; metodické vedení zaměstnanců ve školství, spolupráce s rodinou, konzultace s ostatními účastníky péče
- d) osvětová činnost
- e) spolupráce se školskými zařízeními a ostatními účastníky péče, semináře, konzultace
- f) rodičovské skupiny
- g) instruktáž, podpůrná skupina, řešení výchovných problémů, sourozenecké vztahy apod.
- h) nácvik funkční komunikace, sociálního chování a zvládání náročného chování

7) Centrum poskytující služby žákům hluchoslepým, jejich zákonným zástupcům, školám a školským zařízením vzdělávajícím tyto žáky použijí se standardní činnosti speciální podle typu zdravotního postižení žáka

8) Centrum poskytující služby žákům s více vadami, jejich zákonným zástupcům, školám a školským zařízením vzdělávajícím tyto žáky použijí se standardní činnosti speciální podle typu zdravotního postižení žáka

Standardní činnosti školy

I. Standardní činnosti výchovného poradce

Poradenské činnosti:

- 1) Kariérové poradenství a poradenská pomoc při rozhodování o další vzdělávací a profesní cestě žáků, tj. zejména:
 - a) koordinace mezi hlavními oblastmi kariérového poradenství - kariérovým vzděláváním a diagnosticko-poradenskými činnostmi zaměřenými k volbě vzdělávací cesty žáka,
 - b) základní skupinová šetření k volbě povolání, administraci, zpracování a interpretaci zájmových dotazníků v rámci vlastní odborné kompetence a analýzy preferencí v oblasti volby povolání žáků,
 - c) individuální šetření k volbě povolání a individuální poradenství v této oblasti (ve spolupráci s třídním učitelem),
 - d) poradenství zákonným zástupcům s ohledem na očekávání a předpoklady žáků (ve spolupráci s třídním učitelem),
 - e) spolupráce se školskými poradenskými zařízeními (poradna, centrum) a středisky výchovné péče při zajišťování poradenských služeb přesahujících kompetence školy,
 - f) zajišťování skupinových návštěv žáků školy v informačních poradenských střediscích úřadů práce a poskytování informací žákům a zákonným zástupcům o možnosti individuálního využití informačních služeb těchto středisek.
- 2) Vyhledávání a orientační šetření žáků, jejichž vývoj a vzdělávání vyžadují zvláštní pozornost a příprava návrhů na další péči o tyto žáky.
- 3) Zajišťování nebo zprostředkování diagnostiky speciálních vzdělávacích potřeb (vstupní a průběžné) a intervenčních činností pro žáky se speciálními vzdělávacími potřebami.
- 4) Příprava podmínek pro integraci žáků se zdravotním postižením ve škole, koordinace poskytování poradenských služeb těmto žákům školou a školskými poradenskými zařízeními a koordinace vzdělávacích opatření u těchto žáků.
- 5) Poskytování služeb kariérového poradenství žákům/cizincům se zřetelem k jejich speciálním vzdělávacím potřebám.

Metodické a informační činnosti

- 1) Zprostředkování nových metod pedagogické diagnostiky a intervence.
- 2) Metodická pomoc pedagogickým pracovníkům školy v otázkách kariérového rozhodování žáků, integrace, individuálních vzdělávacích plánů, práce s nadanými žáky apod.
- 3) Předávání odborných informací z oblasti kariérového poradenství a péče o žáky se speciálními vzdělávacími potřebami pedagogickým pracovníkům školy.
- 4) Poskytování informací o činnosti školy, školských a dalších poradenských zařízeních v regionu, o jejich zaměření, kompetencích a o možnostech využívání jejich služeb žákům a jejich zákonným zástupcům.
- 5) Shromažďování odborných zpráv a informací o žácích v poradenské péči dalších poradenských zařízení a jejich zajištění v souladu s předpisy o ochraně osobních údajů.

- 6) Vedení písemných záznamů umožňujících doložit rozsah a obsah činnosti výchovného poradce, navržená a realizovaná opatření.

II. Standardní činnosti školního metodika prevence

Metodické a koordinační činnosti

- 1) Koordinace tvorby a kontrola realizace preventivního programu školy.
- 2) Koordinace a participace na realizaci aktivit školy zaměřených na prevenci záškoláctví, závislosti, násilí, vandalismu, sexuálního zneužívání, zneužívání sektami, prekriminálního a kriminálního chování, rizikových projevů sebepoškozování a dalších sociálně patologických jevů.
- 3) Metodické vedení činnosti pedagogických pracovníků školy v oblasti prevence sociálně patologických jevů (vyhledávání problémových projevů chování, preventivní práce s třídními kolektivy apod.).
- 4) Koordinace vzdělávání pedagogických pracovníků školy v oblasti prevence sociálně patologických jevů.
- 5) Koordinace přípravy a realizace aktivit zaměřených na zapojování multikulturních prvků do vzdělávacího procesu a na integraci žáků/cizinců; prioritou v rámci tohoto procesu je prevence rasismu, xenofobie a dalších jevů, které souvisí s otázkou přijímání kulturní a etnické odlišnosti.
- 6) Koordinace spolupráce školy s orgány státní správy a samosprávy, které mají v kompetenci problematiku prevence sociálně patologických jevů, s metodikem preventivních aktivit v poradně a s odbornými pracovišti (poradenskými, terapeutickými, preventivními, krizovými, a dalšími zařízeními a institucemi), které působí v oblasti prevence sociálně patologických jevů.
- 7) Kontaktování odpovídajícího odborného pracoviště a participace na intervenci a následné péči v případě akutního výskytu sociálně patologických jevů.
- 8) Shromažďování odborných zpráv a informací o žácích v poradenské péči specializovaných poradenských zařízení v rámci prevence sociálně patologických jevů v souladu s předpisy o ochraně osobních údajů.
- 9) Vedení písemných záznamů umožňujících doložit rozsah a obsah činnosti školního metodika prevence, navržená a realizovaná opatření.

Informační činnosti

- 1) Zajišťování a předávání odborných informací o problematice sociálně patologických jevů, o nabídkách programů a projektů, o metodách a formách specifické primární prevence pedagogickým pracovníkům školy.
- 2) Prezentace výsledků preventivní práce školy, získávání nových odborných informací a zkušeností.
- 3) Vedení a průběžné aktualizování databáze spolupracovníků školy pro oblast prevence sociálně patologických jevů (orgány státní správy a samosprávy, střediska výchovné péče, poradny, zdravotnická zařízení, Policie ČR, orgány sociální péče, nestátní organizace působící v oblasti prevence, centra krizové intervence a další zařízení, instituce i jednotliví odborníci).

Poradenské činnosti

- 1) Vyhledávání a orientační šetření žáků s rizikem či projevy sociálně patologického chování; poskytování poradenských služeb těmto žákům a jejich zákonným zástupcům, případně zajišťování péče odpovídajícího odborného pracoviště (ve spolupráci s třídními učiteli).
- 2) Spolupráce s třídními učiteli při zachycování varovných signálů spojených s možností rozvoje sociálně patologických jevů u jednotlivých žáků a tříd a participace na sledování úrovně rizikových faktorů, které jsou významné pro rozvoj sociálně patologických jevů ve škole.
- 3) Příprava podmínek pro integraci žáků se specifickými poruchami chování ve škole a koordinace poskytování poradenských a preventivních služeb těmto žákům školou a specializovanými školskými zařízeními.

III. Standardní činnosti školního psychologa

Diagnostika, depistáž

- 1) Spolupráce při zápisu do 1. ročníku základního vzdělávání.
- 2) Depistáž specifických poruch učení v základních a středních školách.
- 3) Diagnostika při výukových a výchovných problémech žáků.
- 4) Depistáž a diagnostika nadaných dětí.
- 5) Zjišťování sociálního klimatu ve třídě.
- 6) Screening, ankety, dotazníky ve škole.

Konzultační, poradenské a intervenční práce

- 1) Péče o integrované žáky (pomoc při sestavování individuálního vzdělávacího plánu, vedení).
- 2) Individuální případová práce se žáky v osobních problémech (konzultace, vedení).
- 3) Krizová intervence a zpracování krize pro žáky, pedagogické pracovníky a zákonné zástupce.
- 4) Prevence školního neúspěchu žáků (náprava, vedení, apod.).
- 5) Kariérové poradenství u žáků.
- 6) Techniky a hygiena učení (pro žáky).
- 7) Skupinová a komunitní práce s žáky.
- 8) Koordinace preventivní práce ve třídě, programů pro třídy apod.
- 9) Podpora spolupráce třídy a třídního učitele.
- 10) Individuální konzultace pro pedagogické pracovníky v oblasti výchovy a vzdělávání.
- 11) Konzultace se zákonnými zástupci při výukových a výchovných problémech dětí.
- 12) Pomoc při řešení multikulturní problematiky ve školním prostředí.

Metodická práce a vzdělávací činnost

- 1) Participace na přípravě programu zápisu do 1. ročníku základního vzdělávání.
- 2) Metodická pomoc třídním učitelům.
- 3) Pracovní semináře pro pedagogické pracovníky (konzultace a metodické vedení).
- 4) Účast na pracovních poradách školy.
- 5) Koordinace poradenských služeb poskytovaných ve škole (výchovný poradce, školní metodik prevence, třídní učitelé).
- 6) Koordinace poradenských služeb mimo školu a spolupráce se školskými poradenskými zařízeními, zdravotnickými a dalšími zařízeními.
- 7) Metodické intervence z psychodidaktiky pro učitele, včetně podpory při tvorbě školního vzdělávacího programu.
- 8) Besedy a osvěta (zákonným zástupcům).

- 9) Prezentační a informační činnost.
- 10) Participace na přípravě přijímacího řízení ke vzdělávání ve střední škole.

IV. Standardní činnosti školního speciálního pedagoga

Depistážní činnosti

Vyhledávání žáků se speciálními vzdělávacími potřebami a jejich zařazení do speciálně pedagogické péče.

Diagnostické a intervenční činnosti (péče o žáka/žáky se speciálními vzdělávacími potřebami)

- 1) Diagnostika speciálních vzdělávacích potřeb žáka (shromažďování údajů o žákovi, včetně anamnézy osobní a rodinné), analýza získaných údajů a jejich vyhodnocení.
- 2) Vytýčení hlavních problémů žáka, stanovení individuálního plánu podpory v rámci školy a mimo ni (druh, rozsah, frekvenci, trvání intervenčních činností).
- 3) Realizace intervenčních činností, tj.
 - a) provádění, event. zajištění krátkodobé i dlouhodobé individuální práce se žákem (speciálně pedagogické vzdělávací činnosti, činnosti reedukační, kompenzační, stimulační),
 - b) provádění, event. zajištění speciálně pedagogické vzdělávací činnosti, činností reedukačních, kompenzačních, stimulačních se skupinou žáků,
 - c) participace na vytvoření individuálního vzdělávacího plánu (v kooperaci s třídním učitelem, učitelem odborného předmětu, s vedením školy, se zákonnými zástupci žáka, se žákem a s ostatními partnery podpůrného týmu uvnitř i vně školy),
 - d) průběžné vyhodnocování účinnosti navržených opatření, dle potřeby navržení a realizace úprav,
 - e) úpravy školního prostředí, zajištění speciálních pomůcek a didaktických materiálů,
 - f) zabezpečení průběžné komunikace a kontaktů s rodinou žáka (se zákonným zástupcem),
 - g) speciálně pedagogické poradenské intervence a služby pro žáky, zákonné zástupce a pedagogické pracovníky školy,
 - h) participace na kariérovém poradenství – volba vzdělávací cesty žáka - individuální provázení žáka,
 - i) konzultace s pracovníky dalších poradenských zařízení.

Metodické a koordinační činnosti

- 1) Příprava a průběžná úprava podmínek pro integraci žáků se zdravotním postižením ve škole – koordinace speciálně pedagogických poradenských služeb na škole.
- 2) Kooperace se školskými poradenskými zařízeními a s dalšími institucemi a odbornými pracovníky ve prospěch žáka se speciálními vzdělávacími potřebami.
- 3) Participace na vytváření školních vzdělávacích programů a individuálních vzdělávacích plánů s cílem rozšíření služeb a zkvalitnění péče o žáky se speciálními vzdělávacími potřebami.
- 4) Metodické činnosti pro pedagogické pracovníky školy – specifika výuky a možnosti žáků dle druhu a stupně zdravotního postižení, návrhy metod a forem práce se žáky – jejich zavádění do výuky, instruktáže využívání speciálních pomůcek a didaktických materiálů.
- 5) Koordinace a metodické vedení asistentů pedagoga ve škole.

73

VYHLÁŠKA

ze dne 9. února 2005

**o vzdělávání dětí, žáků a studentů se speciálními vzdělávacími potřebami
a dětí, žáků a studentů mimořádně nadaných**

Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy stanoví podle § 7 odst. 3, § 19, § 23 odst. 3, § 26 odst. 4 a § 56 zákona č. 561/2004 Sb., o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání (školský zákon):

**ČÁST PRVNÍ
OBEČNÁ USTANOVENÍ**

§ 1

(1) Vzdělávání dětí, žáků a studentů se speciálními vzdělávacími potřebami (dále jen „speciální vzdělávání“) a vzdělávání dětí, žáků a studentů (dále jen „žák“) mimořádně nadaných se uskutečňuje s pomocí podpůrných opatření, která jsou odlišná nebo jsou poskytována nad rámec individuálních pedagogických a organizačních opatření spojených se vzděláváním žáků stejného věku ve školách, které nejsou samostatně zřízené pro žáky se zdravotním postižením (dále jen „běžná škola“).

(2) Podpůrnými opatřeními při speciálním vzdělávání se pro účely této vyhlášky rozumí využití speciálních metod, postupů, forem a prostředků vzdělávání, kompenzačních, rehabilitačních a učebních pomůcek, speciálních učebnic a didaktických materiálů, zařazení předmětů speciálně pedagogické péče, poskytování pedagogicko-psychologických služeb¹⁾, zajištění služeb asistenta pedagoga²⁾, snížení počtu žáků ve třídě, oddělení nebo studijní skupině nebo jiná úprava organizace vzdělávání zohledňující speciální vzdělávací potřeby žáka.

(3) Podpůrnými opatřeními při vzdělávání mimořádně nadaných žáků se pro účely této vyhlášky rozumí využití speciálních metod, postupů, forem a prostředků vzdělávání, didaktických materiálů, poskyto-

vání pedagogicko-psychologických služeb, nebo jiná úprava organizace vzdělávání zohledňující vzdělávací potřeby těchto žáků.

(4) Za žáky s těžkým zdravotním postižením se pro účely této vyhlášky považují žáci s těžkým zrakovým postižením, těžkým sluchovým postižením, těžkou poruchou dorozumívacích schopností, hluchoslepí, se souběžným postižením více vadami, s autismem, s těžkým tělesným nebo těžkým či hlubokým mentálním postižením. Těmto žákům s ohledem na rozsah speciálních vzdělávacích potřeb náleží nejvyšší míra podpůrných opatření.

**ČÁST DRUHÁ
SPECIÁLNÍ VZDĚLÁVÁNÍ**

§ 2

Zásady a cíle speciálního vzdělávání

Speciální vzdělávání se poskytuje žákům, u kterých byly speciální vzdělávací potřeby zjištěny na základě speciálně pedagogického, popřípadě psychologického vyšetření školským poradenským zařízením³⁾ a jejich rozsah a závažnost je důvodem k zařazení žáků do režimu speciálního vzdělávání. Speciální vzdělávání se poskytuje i žákům zařazeným do škol zřízených při školských zařízeních pro výkon ústavní výchovy a ochranné výchovy⁴⁾.

§ 3

Formy speciálního vzdělávání žáků se zdravotním postižením

(1) Speciální vzdělávání žáků se zdravotním postižením⁵⁾ je zajišťováno

a) formou individuální integrace,

¹⁾ Vyhláška č. 72/2005 Sb., o poskytování poradenských služeb ve školách a školských poradenských zařízeních.

²⁾ § 2 odst. 2 písm. f) zákona č. 563/2004 Sb., o pedagogických pracovnících a o změně některých zákonů, § 16 odst. 9 školského zákona.

³⁾ § 16 odst. 5 školského zákona.

⁴⁾ Zákon č. 109/2002 Sb., o výkonu ústavní výchovy nebo ochranné výchovy ve školských zařízeních a o preventivně výchovné péči ve školských zařízeních a o změně dalších zákonů, ve znění nálezu Ústavního soudu uveřejněného pod č. 476/2004 Sb. a zákona č. 563/2004 Sb.

⁵⁾ § 16 odst. 2 školského zákona.

- b) formou skupinové integrace,
- c) ve škole samostatně zřízené pro žáky se zdravotním postižením (dále jen „speciální škola“), nebo
- d) kombinací forem uvedených pod písmeny a) až c).

(2) Individuální integrací se rozumí vzdělávání žáka

- a) v běžné škole, nebo
- b) v případech hodných zvláštního zřetele ve speciální škole určené pro žáky s jiným druhem zdravotního postižení.

(3) Skupinovou integrací se rozumí vzdělávání žáka ve třídě, oddělení nebo studijní skupině zřízené pro žáky se zdravotním postižením v běžné škole nebo ve speciální škole určené pro žáky s jiným druhem zdravotního postižení.

(4) Žák se zdravotním postižením se přednostně vzdělává formou individuální integrace v běžné škole, pokud to odpovídá jeho potřebám a možnostem a podmínkám a možnostem školy.

§ 4

Školy při zdravotnických zařízeních

(1) V mateřské a základní škole při zdravotnickém zařízení se mohou vzdělávat žáci se zdravotním oslabením nebo žáci dlouhodobě nemocní umístění v tomto zdravotnickém zařízení, pokud to jejich zdravotní stav umožňuje. Základní školy mohou poskytovat podle svých možností individuální konzultace ve všeobecně vzdělávacích předmětech i žákům středních škol umístěným v tomto zdravotnickém zařízení.

(2) K zařazení do školy při zdravotnickém zařízení se vyžaduje doporučení ošetřujícího lékaře a souhlas zákonného zástupce žáka. Rozsah a organizaci výuky žáka určuje ředitel školy po dohodě s ošetřujícím lékařem.

§ 5

Typy speciálních škol

Typy speciálních škol pro účely jejich označování⁶⁾ jsou:

- a) mateřská škola pro zrakově postižené, základní škola pro zrakově postižené, střední škola pro zrakově postižené (střední odborné učiliště pro zrakově postižené, odborné učiliště pro zrakově postižené, praktická škola pro zrakově postižené, gymnázium pro zrakově postižené, střední odborná škola pro zrakově postižené), konzervatoř pro zrakově postižené,
- b) mateřská škola pro sluchově postižené, základní

škola pro sluchově postižené, střední škola pro sluchově postižené (střední odborné učiliště pro sluchově postižené, odborné učiliště pro sluchově postižené, praktická škola pro sluchově postižené, gymnázium pro sluchově postižené, střední odborná škola pro sluchově postižené),

- c) mateřská škola pro hluchoslepé, základní škola pro hluchoslepé,
- d) mateřská škola pro tělesně postižené, základní škola pro tělesně postižené, střední škola pro tělesně postižené (střední odborné učiliště pro tělesně postižené, odborné učiliště pro tělesně postižené, praktická škola pro tělesně postižené, gymnázium pro tělesně postižené, střední odborná škola pro tělesně postižené),
- e) mateřská škola logopedická, základní škola logopedická,
- f) mateřská škola speciální, základní škola praktická, základní škola speciální, odborné učiliště, praktická škola,
- g) základní škola pro žáky se specifickými poruchami učení, základní škola pro žáky se specifickými poruchami chování,
- h) mateřská škola při zdravotnickém zařízení, základní škola při zdravotnickém zařízení, základní škola speciální při zdravotnickém zařízení.

§ 6

Individuální vzdělávací plán

(1) Individuální vzdělávací plán⁷⁾ se stanoví v případě potřeby především pro individuálně integrovaného žáka, žáka s hlubokým mentálním postižením, případně také pro žáka skupinově integrovaného nebo pro žáka speciální školy.

(2) Individuální vzdělávací plán vychází ze školního vzdělávacího programu příslušné školy, závěrů speciálně pedagogického vyšetření, popřípadě psychologického vyšetření školským poradenským zařízením, popřípadě doporučení registrujícího praktického lékaře pro děti a dorost nebo odborného lékaře nebo dalšího odborníka, a vyjádření zákonného zástupce žáka nebo zletilého žáka. Je závazným dokumentem pro zajištění speciálních vzdělávacích potřeb žáka.

(3) Individuální vzdělávací plán je součástí dokumentace žáka.

(4) Individuální vzdělávací plán obsahuje:

- a) údaje o obsahu, rozsahu, průběhu a způsobu poskytování individuální speciálně pedagogické nebo psychologické péče žákovi včetně zdůvodnění,

⁶⁾ § 7 odst. 3 školského zákona.

⁷⁾ § 18 školského zákona.

- b) údaje o cíli vzdělávání žáka, časové a obsahové rozvržení učiva, včetně případného prodloužení délky středního nebo vyššího odborného vzdělávání, volbu pedagogických postupů, způsob zadávání a plnění úkolů, způsob hodnocení, úpravu konání závěrečných zkoušek, maturitních zkoušek nebo absolutoria,
- c) vyjádření potřeby dalšího pedagogického pracovníka nebo další osoby podílející se na práci se žákem a její rozsah; u žáka střední školy se sluchovým postižením a studenta vyšší odborné školy se sluchovým postižením se uvede potřebnost nezbytných tlumočnických služeb a jejich rozsah⁸⁾, případně další úprava organizace vzdělávání,
- d) seznam kompenzačních, rehabilitačních a učebních pomůcek, speciálních učebnic a didaktických materiálů nezbytných pro výuku žáka nebo pro konání příslušných zkoušek,
- e) jmenovité určení pedagogického pracovníka školského poradenského zařízení, se kterým bude škola spolupracovat při zajišťování speciálních vzdělávacích potřeb žáka,
- f) návrh případného snížení počtu žáků ve třídě běžné školy, kde se žák vzdělává,
- g) předpokládanou potřebu navýšení finančních prostředků nad rámec prostředků státního rozpočtu poskytovaných podle zvláštního právního předpisu⁹⁾,
- h) závěry speciálně pedagogických, popřípadě psychologických vyšetření.

(5) Individuální vzdělávací plán je vypracován zpravidla před nástupem žáka do školy, nejpozději však 1 měsíc po nástupu žáka do školy nebo po zjištění speciálních vzdělávacích potřeb žáka. Individuální vzdělávací plán může být doplňován a upravován v průběhu celého školního roku podle potřeby.

(6) Za zpracování individuálního vzdělávacího plánu odpovídá ředitel školy. Individuální vzdělávací plán se vypracovává ve spolupráci se školským poradenským zařízením a zákonným zástupcem žáka nebo zletilým žákem.

(7) Ředitel školy seznámí s individuálním vzdělávacím plánem zákonného zástupce žáka nebo zletilého žáka, který tuto skutečnost potvrdí svým podpisem.

(8) Školské poradenské zařízení sleduje a dvakrát ročně vyhodnocuje dodržování postupů a opatření stanovených v individuálním vzdělávacím plánu a poskytuje žákovi, škole i zákonnému zástupci žáka poraden-

skou podporu. V případě nedodržování stanovených opatření informuje o této skutečnosti ředitele školy.

(9) Ustanovení odstavců 6 a 7 se vztahují na změny v individuálním vzdělávacím plánu obdobně.

§ 7

Asistent pedagoga

(1) Hlavními činnostmi asistenta pedagoga²⁾ jsou pomoc žákům při přizpůsobení se školnímu prostředí, pomoc pedagogickým pracovníkům školy při výchovné a vzdělávací činnosti, pomoc při komunikaci se žáky, při spolupráci se zákonnými zástupci žáků a komunitou, ze které žák pochází.

(2) Žádost o souhlas se zřízením funkce asistenta pedagoga obsahuje název a sídlo právnické osoby, která vykonává činnost školy, počet žáků a tříd celkem, počet žáků se speciálními vzdělávacími potřebami, dosažené vzdělání asistenta pedagoga, předpokládanou výši platu nebo mzdy, zdůvodnění potřeby zřízení funkce asistenta pedagoga, cíle, kterých chce ředitel školy zřízením této funkce ve škole dosáhnout, a náplň práce asistenta pedagoga.

§ 8

Organizace speciálního vzdělávání

(1) Forma a obsah speciálního vzdělávání žáka a míra podpůrných opatření se stanoví podle rozsahu speciálních vzdělávacích potřeb žáka.

(2) Speciální vzdělávání a podpůrná opatření doporučená školským poradenským zařízením zabezpečuje škola ve spolupráci se školským poradenským zařízením.

(3) Ve třídě mateřské školy samostatně zřízené pro děti se zdravotním postižením je rozsah výuky předmětů speciálně pedagogické péče nejvýše 3 hodiny denně.

(4) Žáci se zdravotním postižením, kteří se vzdělávají v základní škole nebo třídě základní školy samostatně určené pro tyto žáky, mohou mít na prvním stupni nejvýše 5 vyučovacích hodin v dopoledním vyučování a 5 vyučovacích hodin v odpoledním vyučování; na druhém stupni nejvýše 6 vyučovacích hodin v dopoledním vyučování a 6 vyučovacích hodin v odpoledním vyučování.

(5) Ve třídách, odděleních a studijních skupinách zřízených pro žáky se zdravotním postižením mohou být zařazeni žáci 2 i více ročníků.

⁸⁾ § 8 odst. 3 zákona č. 155/1998 Sb., o znakové řeči a o změně dalších zákonů.

⁹⁾ Vyhláška č. 65/2005 Sb., kterou se stanoví členění krajských normativů, ukazatele rozhodné pro jejich stanovení, jednotky výkonu pro jednotlivé krajské normativy, vztah mezi ukazateli a jednotkami výkonu, ukazatele pro výpočet minimální úrovně krajských normativů a zásady pro zvýšení krajských normativů (vyhláška o krajských normativních).

(6) Ve třídách, odděleních a studijních skupinách určených pro žáky s těžkým zdravotním postižením mohou zabezpečovat výchovně vzdělávací činnost souběžně 3 pedagogičtí pracovníci, z nichž 1 je asistent pedagoga.

(7) Ve třídách, odděleních a studijních skupinách, ve kterých se vzdělává žák se zdravotním postižením, může se souhlasem ředitele školy a zákonného zástupce žáka nebo zletilého žáka působit osobní asistent, který není zaměstnancem právnické osoby, která vykonává činnost školy.

(8) Ve vybraných předmětech se žáci se zdravotním postižením v rámci svých možností mohou vzdělávat společně s ostatními žáky školy a být zapojeni do všech činností školy v době mimo vyučování.

(9) Pro osoby s těžkým mentálním postižením, více vadami nebo autismem, které ne získaly základy vzdělání, může základní škola speciální organizovat kursy k jejich získání.

(10) Pro přípravu na vzdělávání dětí s těžkým mentálním postižením, více vadami nebo autismem lze zřídit přípravný stupeň základní školy speciální.

§ 9

Zařazování žáků se zdravotním postižením do speciálního vzdělávání

(1) Zařazení žáka se zdravotním postižením do některé formy speciálního vzdělávání podle § 3 provádí ředitel školy na základě doporučení školského poradenského zařízení a souhlasu zákonného zástupce žáka nebo zletilého žáka.

(2) Zařazení žáka se zdravotním postižením do některé formy speciálního vzdělávání podle § 3 může předcházet diagnostický pobyt tohoto žáka ve škole, do níž má být zařazen, a to v délce 2 až 6 měsíců.

(3) Dojde-li k významné změně speciálních vzdělávacích potřeb žáka se zdravotním postižením, zařazení tohoto žáka do režimu speciálního vzdělávání přezkoumá školské poradenské zařízení a případně navrhne úpravu tohoto režimu. V případě přerazení do jiného vzdělávacího programu zařadí ředitel školy žáka do ročníku, který odpovídá dosaženým znalostem a dovednostem žáka.

(4) Pokud ředitel běžné školy nebo ředitel speciální školy nezařadí žáka se zdravotním postižením, který má povinnost plnit školní docházku, do některé z forem speciálního vzdělávání podle § 3, oznámí tuto skutečnost zákonnému zástupci žáka se zdravotním

postižením, krajskému úřadu a obci, v níž má žák trvalý pobyt.

§ 10

Počty žáků

(1) Třída, oddělení a studijní skupina zřízená pro žáky se zdravotním postižením a třída ve škole při zdravotnickém zařízení má nejméně 6 a nejvíce 14 žáků s přihlédnutím k věku a speciálním vzdělávacím potřebám žáků. Třída, oddělení a studijní skupina zřízená pro žáky s těžkým zdravotním postižením má nejméně 4 a nejvíce 6 žáků.

(2) K doplnění počtu žáků ve třídě, oddělení a studijní skupině stanoveného v odstavci 1 mohou být na základě žádosti zletilého žáka nebo zákonného zástupce žáka zařazeni i žáci bez zdravotního postižení. Jejich počet nepřesáhne 25 % nejvyššího počtu žáků ve třídě, oddělení nebo studijní skupině podle odstavce 1.

(3) Ředitel školy může dělit třídy, oddělení a studijní skupiny na skupiny v souladu se školním vzdělávacím programem, pedagogickými, hygienickými, ekonomickými a prostorovými podmínkami¹⁰⁾, požadavky na bezpečnost žáků a ochranu jejich zdraví a charakterem předmětu.

(4) Ve třídě běžné základní nebo střední školy, v oddělení běžné konzervatoře a ve studijní skupině běžné vyšší odborné školy lze s přihlédnutím k rozsahu speciálních vzdělávacích potřeb žáků individuálně integrovat nejvýše 5 žáků se zdravotním postižením.

(5) Při odborném výcviku ve střední škole samostatně zřízené pro žáky se zdravotním postižením se skupiny naplňují do počtu stanoveného zvláštním právním předpisem¹¹⁾, v ostatních případech se skupina při praktickém vyučování naplňuje do počtu 6 žáků.

(6) Speciální škola a škola při zdravotnickém zařízení má nejméně 10 žáků.

§ 11

Péče o bezpečnost a zdraví žáků

(1) V jedné skupině žáků se zdravotním postižením při koupání a plaveckém výcviku neplavců se zdravotním postižením připadají na 1 pedagogického pracovníka nejvýše 4 žáci; vyžaduje-li to zdravotní stav žáka, je možné ve škole při zdravotnickém zařízení a s žáky s těžkým zdravotním postižením konat plavecký výcvik individuálně.

¹⁰⁾ § 7 odst. 1 zákona č. 258/2000 Sb., o ochraně veřejného zdraví a o změně některých souvisejících zákonů.

Vyhláška č. 108/2001 Sb., kterou se stanoví hygienické požadavky na prostory škol, předškolních zařízení a některých školských zařízení.

¹¹⁾ Nařízení vlády č. 689/2004 Sb., o soustavě oborů vzdělání v základním, středním a vyšším odborném vzdělávání.

(2) Lyžařský výcvik provádí 1 pedagogický pracovník s nejvýše 8 žáky se zdravotním postižením. U žáků slabozrakých a žáků s tělesným postižením připadá na 1 pedagogického pracovníka nejvýše 6 žáků, u žáků nevidomých na 1 pedagogického pracovníka připadá 1 žák.

(3) Přesahuje-li počet žáků při akci mimo místo, kde se uskutečňuje vzdělávání¹²⁾, počet žáků stanovený na příslušnou třídu nebo skupinu, zabezpečí ředitel školy dozor další zletilé osoby, která je způsobilá k právním úkonům a je v pracovněprávním vztahu k právnické osobě, která vykonává činnost školy.

(4) Ředitel speciální školy může pro žáky se zdravotním postižením zajistit léčebně preventivní a rehabilitační péči.

ČÁST TŘETÍ

VZDĚLÁVÁNÍ ŽÁKŮ MIMOŘÁDNĚ NADANÝCH

§ 12

(1) Mimořádně nadaným žákem se pro účely této vyhlášky rozumí jedinec, jehož rozložení schopností dosahuje mimořádné úrovně při vysoké tvořivosti v celém okruhu činností nebo v jednotlivých rozumových oblastech, pohybových, uměleckých a sociálních dovednostech.

(2) Zjišťování mimořádného nadání žáka provádí školské poradenské zařízení.

(3) Pro mimořádně nadané žáky může ředitel školy vytvářet skupiny, ve kterých se vzdělávají žáci stejných nebo různých ročníků v některých předmětech.

§ 13

Individuální vzdělávací plán

(1) Vzdělávání mimořádně nadaných žáků se může uskutečňovat podle individuálního vzdělávacího plánu, který vychází ze školního vzdělávacího programu příslušné školy, závěrů psychologického vyšetření a vyjádření zákonného zástupce žáka nebo zletilého žáka. Je závazným dokumentem pro zajištění vzdělávacích potřeb mimořádně nadaného žáka.

(2) Individuální vzdělávací plán je součástí dokumentace žáka.

(3) Individuální vzdělávací plán obsahuje:

- a) závěry psychologických vyšetření, která blíže popisují oblast, typ a rozsah nadání a vzdělávací potřeby mimořádně nadaného žáka, případně vyjád-

ření registrujícího praktického lékaře pro děti a dorost,

- b) údaje o způsobu poskytování individuální pedagogické nebo psychologické péče mimořádně nadanému žákovi,
- c) vzdělávací model pro mimořádně nadaného žáka, časové a obsahové rozvržení učiva, volbu pedagogických postupů, způsob zadávání a plnění úkolů, způsob hodnocení, úpravu zkoušek,
- d) seznam doporučených učebních pomůcek, učebnic a materiálů,
- e) určení pedagogického pracovníka školského poradenského zařízení, se kterým bude škola spolupracovat při zajišťování péče o mimořádně nadaného žáka,
- f) personální zajištění úprav a průběhu vzdělávání mimořádně nadaného žáka,
- g) určení pedagogického pracovníka školy pro sledování průběhu vzdělávání mimořádně nadaného žáka a pro zajištění spolupráce se školským poradenským zařízením,
- h) předpokládanou potřebu navýšení finančních prostředků nad rámec prostředků státního rozpočtu poskytovaných podle zvláštního právního předpisu⁹⁾.

(4) Individuální vzdělávací plán je vypracován po nástupu mimořádně nadaného žáka do školy, nejpozději však do 3 měsíců po zjištění jeho mimořádného nadání. Individuální vzdělávací plán může být doplňován a upravován v průběhu školního roku.

(5) Za zpracování individuálního vzdělávacího plánu odpovídá ředitel školy. Individuální vzdělávací plán se vypracovává ve spolupráci se školským poradenským zařízením a zákonným zástupcem žáka nebo zletilým žákem.

(6) Ředitel školy seznámí s individuálním vzdělávacím plánem zákonného zástupce žáka nebo zletilého žáka, který tuto skutečnost potvrdí svým podpisem.

(7) Určený pedagogický pracovník školy sleduje průběh vzdělávání mimořádně nadaného žáka a poskytuje společně se školským poradenským zařízením podporu žákovi i jeho zákonným zástupcům.

§ 14

Přeřazení do vyššího ročníku

(1) Ředitel školy může přeřadit mimořádně nadaného žáka do vyššího ročníku bez absolvování předchozího ročníku na základě zkoušky před komisí, kterou jmenuje ředitel školy.

¹²⁾ § 144 odst. 1 písm. g) školského zákona.

(2) Komise je nejméně tříčlenná a tvoří ji vždy:

- a) předseda, kterým je zpravidla ředitel školy nebo jím pověřený učitel,
- b) zkoušející učitel, jímž je vyučující předmětu dané vzdělávací oblasti, v prvním až pátém ročníku základního vzdělávání vyučující daného ročníku,
- c) přísedící, kterým je učitel vyučující předmětu dané vzdělávací oblasti.

(3) Termín konání zkoušky stanoví ředitel školy v dohodě se zákonným zástupcem žáka nebo se zletilým žákem. Není-li možné žáka ze závažných důvodů ve stanoveném termínu přezkoušet, stanoví ředitel školy náhradní termín zkoušky.

(4) Žák může v 1 dni skládat jen 1 zkoušku.

(5) Ředitel školy stanoví obsah, formu a časové rozložení zkoušky s ohledem na věk žáka. Zkouška ověřuje vědomosti a dovednosti umožňující žákovi plynulý přechod do vyššího ročníku a je zaměřena na jednotlivý předmět nebo vzdělávací oblast.

(6) Výsledek zkoušky určí komise hlasováním. V případě rovnosti hlasů rozhodne hlas předsedy.

(7) O zkoušce se pořizuje protokol, který je součástí dokumentace žáka.

(8) Ředitel školy sdělí výsledek zkoušky prokazatelným způsobem zákonnému zástupci žáka nebo zletilému žákovi.

(9) Za neabsolvovaný ročník nebude žákovi vydáno vysvědčení. V následujících vysvědčeních se na zadní straně uvede, které ročníky žák neabsolvoval.

ČÁST ČTVRTÁ

SPOLEČNÁ A ZÁVĚREČNÁ USTANOVENÍ

§ 15

Pokud tato vyhláška nestanoví jinak, vztahují se na speciální vzdělávání žáků a vzdělávání žáků mimořádně nadaných obecné předpisy upravující oblast předškolního, základního, středního a vyššího odborného vzdělávání.

§ 16

(1) Pokud učební plány a učební osnovy vydané podle dosavadních právních předpisů a konkretizované školou neobsahují části nebo údaje, u kterých tato vyhláška stanovuje, aby byly stanoveny školním vzdělávacím programem, ředitel školy je doplní s platností od 1. září 2005.

(2) Podle § 10 se postupuje od 1. září 2005. Do té doby se postupuje podle dosavadních právních předpisů.

§ 17

Zrušuje se vyhláška Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy č. 127/1997 Sb., o speciálních školách a speciálních mateřských školách.

§ 18

Účinnost

Tato vyhláška nabývá účinnosti dnem jejího vyhlášení.

Ministryně:

JUDr. Buzková v. r.

74

VYHLÁŠKA

ze dne 9. února 2005

o zájmovém vzdělávání

Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy stanoví podle § 112, § 121 odst. 1 a § 123 odst. 5 zákona č. 561/2004 Sb., o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání (školský zákon):

ČÁST PRVNÍ

SPOLEČNÁ USTANOVENÍ

§ 1

Účastník zájmového vzdělávání

Účastníky zájmového vzdělávání jsou děti, žáci a studenti; účastníky mohou být také pedagogičtí pracovníci, zákonní zástupci nezletilých účastníků, popřípadě další fyzické osoby.

§ 2

Formy zájmového vzdělávání

Zájmové vzdělávání lze uskutečňovat zejména těmito formami:

- a) příležitostnou výchovnou, vzdělávací, zájmovou a tematickou rekreační činností nespojenou s pobytem mimo místo, kde právnická osoba vykonává činnost školského zařízení pro zájmové vzdělávání¹⁾,
- b) pravidelnou výchovnou, vzdělávací a zájmovou činností,
- c) táborovou činností a další činností spojenou s pobytem mimo místo, kde právnická osoba vykonává činnost školského zařízení pro zájmové vzdělávání¹⁾,
- d) osvětovou činností včetně shromažďování a poskytování informací pro děti, žáky a studenty, popřípadě i další osoby a vedení k prevenci sociálně patologických jevů,
- e) individuální práci, zejména vytvářením podmínek pro rozvoj nadání dětí, žáků a studentů, nebo
- f) využitím otevřené nabídky spontánních činností.

ČÁST DRUHÁ

ŠKOLSKÁ ZAŘÍZENÍ PRO ZÁJMOVÉ VZDĚLÁVÁNÍ

§ 3

Školská zařízení pro zájmové vzdělávání jsou:

- a) středisko volného času (dále jen „středisko“),
- b) školní klub (dále jen „klub“),
- c) školní družina (dále jen „družina“).

Středisko

§ 4

Činnost střediska

(1) Činnost střediska se uskutečňuje ve více oblastech zájmového vzdělávání nebo se zaměřuje na konkrétní oblast zájmového vzdělávání.

(2) Středisko může poskytovat metodickou, odbornou, popřípadě materiální pomoc účastníkům zájmového vzdělávání, případně školám a školským zařízením.

(3) Středisko má tyto typy:

- a) dům dětí a mládeže, který uskutečňuje činnost ve více oblastech zájmového vzdělávání,
- b) stanice zájmových činností zaměřená na jednu oblast zájmového vzdělávání.

(4) Středisko zpravidla vykonává činnost po celý školní rok, a to i ve dnech, kdy neprobíhá školní vyučování.

§ 5

Účastníci činnosti střediska

(1) Činnost střediska je určena pro děti, žáky, studenty, pedagogické pracovníky, popřípadě další osoby, a to bez ohledu na místo jejich trvalého pobytu nebo jiné podmínky.

(2) O přijetí účastníka k činnosti střediska ve formě uvedené v § 2 písm. b) nebo c) se rozhoduje na základě písemné přihlášky.

¹⁾ § 144 odst. 1 písm. g) zákona č. 561/2004 Sb., o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání (školský zákon).

Klub**§ 6****Činnost klubu**

(1) Klub poskytuje zájmové vzdělávání žákům jedné školy nebo několika škol.

(2) Klub vykonává činnost ve dnech školního vyučování. Klub může vykonávat činnost i ve dnech, kdy neprobíhá školní vyučování, a to včetně školních prázdnin.

(3) Činnost klubu se uskutečňuje především formami uvedenými v § 2 písm. a), b) a f).

§ 7**Účastníci činnosti klubu**

(1) Činnost klubu je určena přednostně pro žáky druhého stupně základní školy, žáky nižšího stupně šestiletého nebo osmiletého gymnázia nebo odpovídajících ročníků osmiletého vzdělávacího programu konzervatoře.

(2) Účastníkem může být i žák prvního stupně základní školy, který není přijat k pravidelné denní docházce do družiny.

(3) O přijetí účastníka k činnosti klubu ve formě uvedené v § 2 písm. b) nebo c) se rozhoduje na základě písemné přihlášky.

Družina**§ 8****Činnost družiny**

(1) Družina poskytuje zájmové vzdělávání žákům jedné školy nebo několika škol.

(2) Družina vykonává činnost ve dnech školního vyučování a o školních prázdninách. Po projednání se zřizovatelem může ředitel přerušit činnost družiny v době školních prázdnin.

(3) Družina může vykonávat činnost pro účastníky, nebo účastníky a jejich zákonné zástupce, i ve dnech pracovního volna.

(4) Družina organizuje zájmové vzdělávání především pro účastníky přihlášené k pravidelné denní docházce.

(5) Činnost družiny se uskutečňuje formami uvedenými v § 2 písm. a), b) a f).

(6) Družina umožňuje účastníkům odpočinkové činnosti a přípravu na vyučování.

§ 9**Účastníci činnosti družiny**

(1) Činnost družiny je určena přednostně pro žáky prvního stupně základní školy.

(2) K pravidelné denní docházce mohou být přijati i žáci druhého stupně základní školy, žáci nižšího stupně šestiletého nebo osmiletého gymnázia nebo odpovídajících ročníků osmiletého vzdělávacího programu konzervatoře, pokud nejsou přijati k činnosti klubu.

(3) Činnosti vykonávaných družinou ve formách uvedených v § 2 písm. a) a f) se mohou účastnit i žáci, kteří nejsou přijati k pravidelné denní docházce do družiny.

(4) O přijetí účastníka k činnosti družiny ve formě uvedené v § 2 písm. b) se rozhoduje na základě písemné přihlášky; její součástí je písemné sdělení zákonných zástupců účastníka o rozsahu docházky a způsobu odchodu účastníka z družiny.

§ 10**Organizace činnosti družiny**

(1) Účastníci pravidelné denní docházky do družiny se zařazují do oddělení.

(2) Oddělení se naplňují nejvýše do počtu 30 účastníků.

(3) Je-li oddělení tvořeno pouze žáky se zdravotním postižením, je počet žáků v oddělení shodný s počtem žáků ve třídě školy samostatně zřízené pro tyto žáky podle zvláštního právního předpisu²⁾.

(4) V oddělení lze individuálně integrovat nejvýše 5 účastníků se zdravotním postižením.

(5) Ředitel stanoví nejvyšší počet účastníků na 1 pedagogického pracovníka s ohledem na druh vykonávané činnosti účastníků, zejména s ohledem na jejich bezpečnost.

ČÁST TŘETÍ**ÚPLATA ZA ZÁJMOVÉ VZDĚLÁVÁNÍ VE ŠKOLSKÝCH ZAŘÍZENÍCH ZŘÍZOVANÝCH STÁTEM, KRAJEM, OBCÍ NEBO SVAZKEM OBCÍ****§ 11****Podmínky úplaty**

(1) Zájmové vzdělávání je poskytováno zpravidla za úplatu.

²⁾ Vyhláška č. 73/2005 Sb., o vzdělávání dětí, žáků, studentů se speciálními vzdělávacími potřebami a dětí, žáků a studentů mimořádně nadaných.

(2) Splatnost úplaty stanoví ředitel tak, aby byla úplata splatná nejpozději před ukončením účasti v dané činnosti. Úplatu může ředitel rozdělit do více splátek.

(3) Úplata může být snížena nebo prominuta

- a) dítěti, žákovi nebo studentovi, pokud je společně posuzovanou osobou pro nárok na sociální příspěvek, který podle zvláštního právního předpisu³⁾ pobírá jeho zákonný zástupce nebo jiná oprávněná osoba,
- b) dítěti, žákovi nebo studentovi, pokud má nárok na příspěvek na úhradu potřeb dítěte v pěstounské péči podle zvláštního právního předpisu⁴⁾ a tento příspěvek nebo jeho část je vyplácena,

pokud skutečnosti uvedené v písmenu a) a vyplácení příspěvku uvedeného v písmenu b) prokáže řediteli.

(4) Dále může být úplata snížena

- a) účastníkům, kteří se účastní více než dvou činností daného školského zařízení,
- b) účastníkům, kteří jsou zapsáni k pravidelné činnosti, v případě účasti v dalších činnostech daného školského zařízení.

§ 12

Stanovení výše úplaty ve středisku

Je-li výše úplaty stanovena rozpočtem, nesmí rozpočtované příjmy na účastníka překročit rozpočtované výdaje na účastníka o více než 80 %. V ostatních případech nesmí výše úplaty překročit 180 % průměrných skutečných neinvestičních výdajů na účastníka v uplynulém kalendářním roce ve stejné nebo obdobné činnosti. Do rozpočtovaných výdajů, popřípadě do skutečných neinvestičních výdajů se nezahrnují výdaje na platy, náhrady platů, nebo mzdy a náhrady mezd, na odměny za pracovní pohotovost, odměny za práci vykonávanou za základě dohod o pracích konaných mimo pracovní poměr a odstupné, na úhradu pojistného na sociální zabezpečení a příspěvku na státní politiku zaměstnanosti a na úhradu pojistného na všeobecné zdravotní pojištění, na přídělky do fondu kulturních a sociálních potřeb a ostatní náklady vyplývající z pracovněprávních vztahů, na nezbytné zvýšení nákladů spojených s výukou dětí, žáků a studentů zdravotně postižených, na učební pomůcky a rovněž výdajů na další vzdělávání pedagogických pracovníků, na činnosti, které přímo souvisejí s rozvojem škol a kvalitou vzdělávání, poskytované ze státního rozpočtu.

§ 13

Stanovení výše úplaty v klubu

Je-li výše úplaty stanovena rozpočtem, nesmí rozpočtované příjmy na účastníka překročit rozpočtované výdaje na účastníka o více než 50 %. V ostatních případech nesmí výše úplaty překročit 150 % průměrných skutečných neinvestičních výdajů na účastníka v uplynulém kalendářním roce ve stejné nebo obdobné činnosti. Do rozpočtovaných výdajů, popřípadě do skutečných neinvestičních výdajů se nezahrnují výdaje podle § 12 poskytované ze státního rozpočtu.

§ 14

Stanovení výše úplaty ve družině

Je-li výše úplaty stanovena rozpočtem, nesmí rozpočtované příjmy na účastníka překročit rozpočtované výdaje na účastníka o více než 20 %. V ostatních případech nesmí výše úplaty překročit 120 % průměrných skutečných neinvestičních výdajů na účastníka v uplynulém kalendářním roce ve stejné nebo obdobné činnosti. Do rozpočtovaných výdajů, popřípadě do skutečných neinvestičních výdajů se nezahrnují výdaje podle § 12 poskytované ze státního rozpočtu.

ČÁST ČTVRTÁ

USTANOVENÍ SPOLEČNÁ A ZÁVĚREČNÁ

§ 15

Ředitel stanoví ve vnitřním řádu pro jednotlivé formy zájmového vzdělávání podle § 2 způsob evidence účastníků.

§ 16

Zrušovací ustanovení

Zrušuje se:

- 1. Vyhláška č. 432/1992 Sb., o střediscích pro volný čas dětí a mládeže.
- 2. Vyhláška č. 87/1992 Sb., o školních družinách a školních klubech.

§ 17

Účinnost

Tato vyhláška nabývá účinnosti dnem jejího vyhlášení.

Ministryně:

JUDr. Buzková v. r.

³⁾ § 20 odst. 1 zákona č. 117/1995 Sb., o státní sociální podpoře, ve znění pozdějších předpisů.

⁴⁾ § 37 až 39 a § 43 zákona č. 117/1995 Sb.

ISSN 1211-1244

Vydává a tiskne: Tiskárna Ministerstva vnitra, p. o., Bartůňkova 4, pošt. schr. 10, 149 01 Praha 415, telefon: 272 927 011, fax: 974 887 395 – **Redakce:** Ministerstvo vnitra, Nad Štolou 3, pošt. schr. 21/SB, 170 34 Praha 7-Holešovice, telefon: 974 832 341 a 974 833 502, fax: 974 833 502 – **Administrace:** písemné objednávky předplatného, změny adres a počtu odebíraných výtisků – MORAVIAPRESS, a. s., U Póny 3061, 690 02 Břeclav, telefon: 519 305 161, fax: 519 321 417. Objednávky ve Slovenské republice přijímá a titul distribuuje Magnet-Press Slovakia, s. r. o., Teslova 12, 821 02 Bratislava, tel.: 00421 2 44 45 46 28, fax: 00421 2 44 45 46 27. **Roční předplatné** se stanovuje za dodávku kompletního ročníku včetně rejstříku a je od předplatitelů vybíráno formou záloh ve výši oznámené ve Sbírce zákonů. Závěrečné vyúčtování se provádí po dodání kompletního ročníku na základě počtu skutečně vydaných částek (první záloha na rok 2005 činí 3000,- Kč) – Vychází podle potřeby – **Distribuce:** MORAVIAPRESS, a. s., U Póny 3061, 690 02 Břeclav, celoroční předplatné – 516 205 176, 519 305 176, objednávky jednotlivých částek (dobírky) – 516 205 179, 519 305 179, objednávky-knihkupci – 516 205 161, 519 305 161, faxové objednávky – 519 321 417, e-mail – sbirky@moraviapress.cz, zelená linka – 800 100 314. **Internetová prodejna:** www.sbirkyzakonu.cz – **Drobný prodej** – **Benešov:** Oldřich HAAGER, Masarykovo nám. 231; **Brno:** Ing. Jirí Hrazdil, Vranovská 16, SEVT, a. s., Česká 14, Knihkupectví JUDr. Oktavián Kocián, Příkop 6, tel.: 545 175 080; **Břeclav:** Prodejna tiskovin, 17. listopadu 410, tel.: 519 322 132, fax: 519 370 036; **České Budějovice:** SEVT, a. s., Česká 3, tel.: 387 432 244; **Hradec Králové:** TECHNOR, Wonkova 432; **Cheb:** EFREX, s. r. o., Karlova 31; **Chomutov:** DDD Knihkupectví – Antikvariát, Ruská 85; **Kadaň:** Knihařství – Příbická, J. Švermy 14; **Kladno:** eL VaN, Ke Stadionu 1953; **Klatovy:** Krameriiovo knihkupectví, nám. Míru 169; **Liberec:** Podještědské knihkupectví, Moskevská 28; **Litoměřice:** Jaroslav Tvrdlík, Lidická 69, tel.: 416 732 135, fax: 416 734 875; **Most:** Knihkupectví „U Knihomila“, Ing. Romana Kopková, Moskevská 1999; **Olomouc:** ANAG, spol. s r. o., Denisova č. 2, Zdeněk Chumchal – Knihkupectví Tycho, Ostružnická 3, Knihkupectví SEVT, a. s., Ostružnická 10; **Ostrava:** LIBREX, Nádražní 14, Profesio, Hollarova 14, SEVT, a. s., Nádražní 29; **Otrokovice:** Ing. Kučeřík, Jungmannova 1165; **Pardubice:** LEJHANEK, s. r. o., třída Míru 65; **Plzeň:** TYPOS, a. s., Úslavská 2, EDICUM, Vojanova 45, Technické normy, Lábkova pav. č. 5, Vydavatelství a naklad. Aleš Čeněk, nám. Českých bratří 8; **Praha 1:** Dům učebnic a knih Černá Labuť, Na Poříčí 25, FIŠER-KLEMENTINUM, Karlova 1, LINDE Praha, a. s., Opletalova 35, NEOLUXOR s. r. o., Václavské nám. 41; **Praha 2:** ANAG, spol. s r. o., nám. Míru 9 (Národní dům), SEVT a. s., Slezská 126/6; **Praha 4:** SEVT, a. s., Jihlavská 405; **Praha 5:** SEVT, a. s., E. Peškové 14; **Praha 6:** PPP – Staňková Isabela, Puškinovo nám. 17; **Praha 7:** Donáška tisku, V Hájích 6; **Praha 8:** JASIPA, Zenklova 60, Specializovaná prodejna Sbírky zákonů, Sokolovská 35, tel.: 224 813 548; **Praha 9:** Abonentní tiskový servis-Ing. Urban, Jablonecká 362, po-pá 7-12 hod., tel.: 286 888 382, e-mail: tiskovy.servis@abonent.cz; **Praha 10:** BMSS START, s. r. o., Vínohradská 190; **Přerov:** Knihkupectví EM-ZET, Bartošova 9, Jana Honková – YAH0 – i – centrum, Komenského 38; **Sokolov:** KAMA, Kalousek Milan, K. H. Borovského 22, tel.: 352 303 402; **Šumperk:** Knihkupectví D & G, Hlavní tř. 23; **Tábor:** Milada Šimonová – EMU, Budějovická 928; **Teplíce:** Knihkupectví L & N, Masarykova 15; **Trutnov:** Galerie ALFA, Bulharská 58; **Ústí nad Labem:** Severočeská distribuční, s. r. o., Havířská 327, tel.: 475 259 032, fax: 475 259 029, Kartoon, s. r. o., Solvayova 1597/3, Vazby a doplňování Sbírek zákonů včetně dopravy zdarma, tel.+fax: 475 501 773, www.kartoon.cz, e-mail: kartoon@kartoon.cz; **Zábřeh:** Mgr. Ivana Patková, Žižkova 45; **Žatec:** Prodejna U Pivovaru, Žižkovo nám. 76, Jindřich Procházka, Bezděkov 89 – Vazby Sbírek, tel.: 415 712 904. **Distribuční podmínky předplatného:** jednotlivé částky jsou expedovány neprodleně po dodání z tiskárny. Objednávky nového předplatného jsou vyřizovány do 15 dnů a pravidelné dodávky jsou zahajovány od nejbližší částky po ověření úhrady předplatného nebo jeho zálohy. Částky vyšlé v době od zaevidování předplatného do jeho úhrady jsou doposílány jednorázově. Změny adres a počtu odebíraných výtisků jsou prováděny do 15 dnů. **Reklama:** informace na tel. číslech 516 205 174, 519 305 174. V písemném styku vždy uvádějte IČO (právnícká osoba), rodné číslo (fyzická osoba). **Podávání novinových zásilek** povoleno Českou poštou, s. p., Odstěpný závod Jižní Morava Ředitelství v Brně č. j. P/2-4463/95 ze dne 8. 11. 1995.

Milé děti,
žádám vás o pravdivé vyplnění tohoto dotazníku, jež je anonymní. Jeho výsledky budou
požity výhradně pro zpracování bakalářské práce.

1. Máš rád svého učitele českého jazyka?

- a) ano
- b) spíše ano
- c) spíše ne
- d) ne

2. Cítíš se dobře v kolektivu dětí při hodinách českého jazyka?

- a) ano
- b) spíše ano
- c) spíše ne
- d) ne

3. Je čas věnovaný procvičování učiva pro tebe dostačující?

- a) ano
- b) spíše ano
- c) spíše ne
- d) ne

4. Má na tebe v hodině učitel čas vždy, když potřebuješ pomoci?

- a) ano
- b) spíše ano
- c) spíše ne
- d) ne

5. Cítíš se být v hodině úspěšný při řešení úkolů zadanych učitelem?

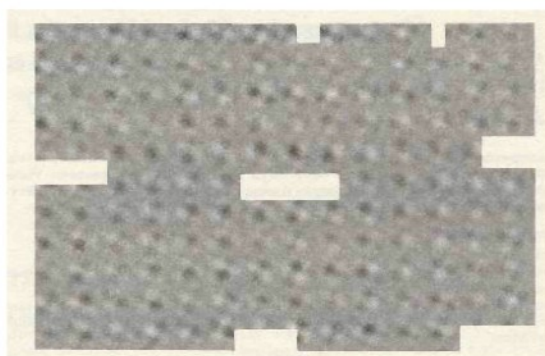
- a) ano
- b) spíše ano
- c) spíše ne
- d) ne

Děkuji vám za poskytnutí odpovědí

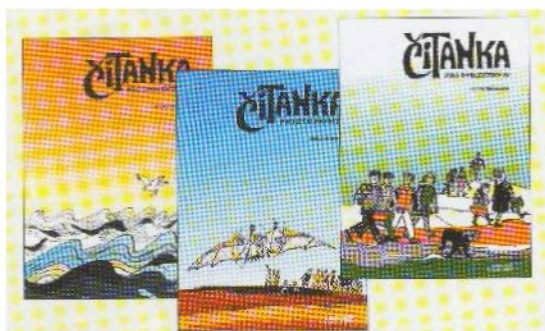
K. Koželuhová

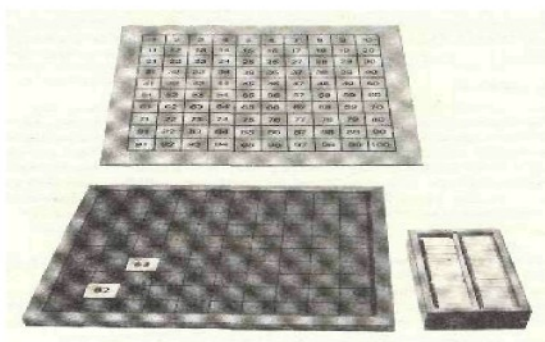

Čtecí okénko

Čítanka pro dyslektiky

Tabulka s čísly

Matematické hranoly

9

45

Tal naha x plemu aponatil na kaskada
 Celov učen pšenitel, gabi, kaskad napada
 kaskad. Talika let pšen, pšenit napada
 učenit pšenit pšenit pšenit pšenit
 kaskadit kaskadit kaskadit kaskadit
 kaskadit kaskadit kaskadit kaskadit

plymer plymer

průmysl průmysl

vyhada vyhada

Psychlosis psychlosis

obvyčjná obvyčjná

Z. Frank

$8345 : 2 = 4172$
 $8345 : 4 = 2086$
 $8345 : 5 = 1669$
 $8345 : 6 = 1390$
 $8345 : 7 = 1192$
 $8345 : 8 = 1043$
 $8345 : 9 = 927$